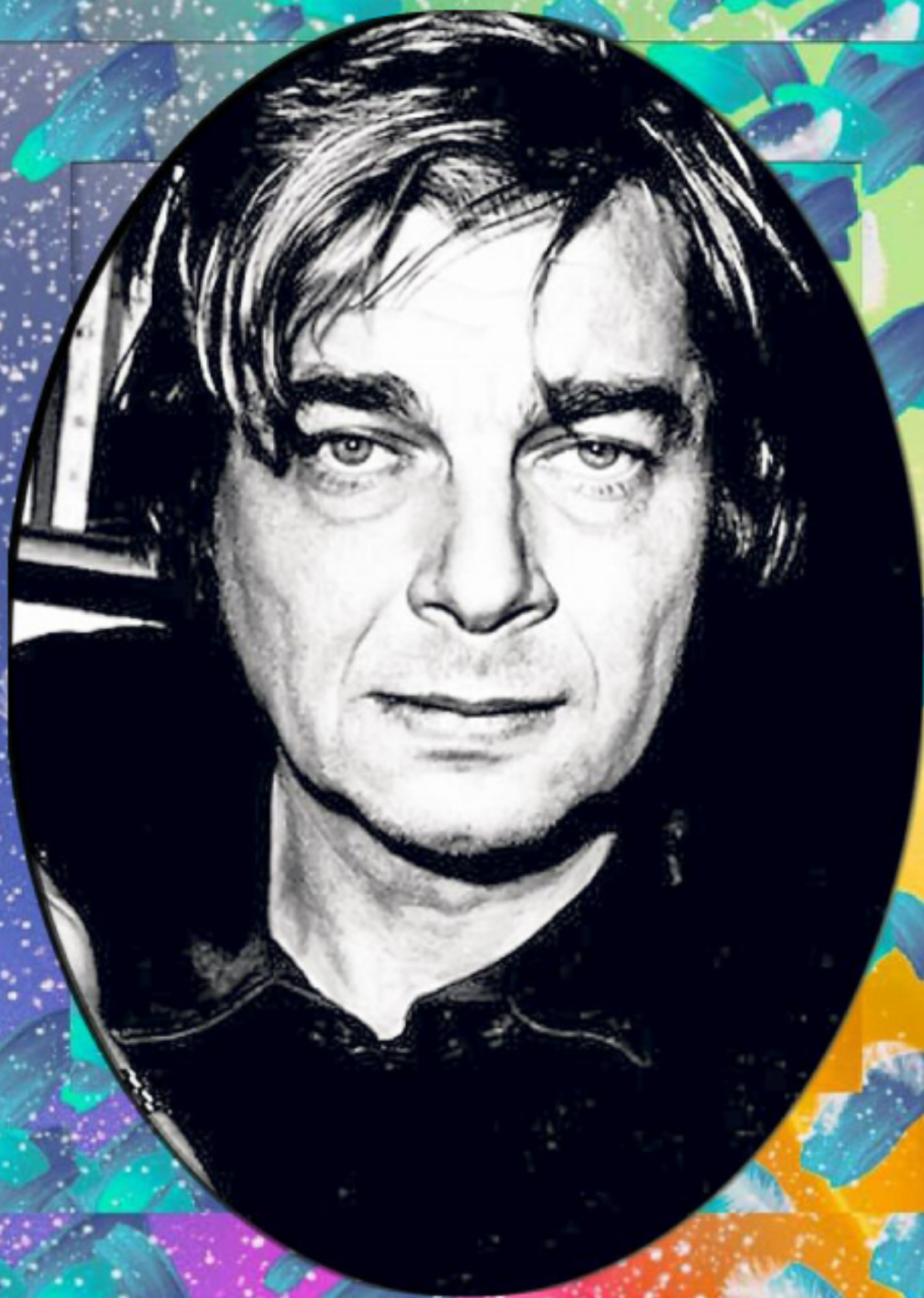

Revistă de cultură

No. 2 (16) / 2025

Contrast literar

Nichita STĂNESCU

1933-1983

IMN

O, lucrurile n-au crescut o dată cu mine.

Mi-ajungeau până la bărbie
cândva,
în copilăria mea, acoperită de cețuri.

Mai târziu,
la sfârșitul războaielor,
abia îmi mai urcau pân' la șold,
ca o dureroasă sabie de piatră.

Și acum
când îmi sunt mai prejos de gleznă,
asemenea unor câini credincioși,
cu brațul ridicat fața a doua a stelelor
o ating.

Și muzica sferelor, mai intens clocotind
întru sărbătorirea adolescenței
se aude.

PE CÂMPUL DE PIATRĂ

Pe câmpu-nghețat caii mureau, câte unul,
în picioare, cu ochii deschiși, de piatră.
Vântul îi răsturna pe rând, câte unul,
bubuiiau pe rând, câte unul,
ca pe-o nesfârșită tobă de piatră.

Eram copil pe-atunci, mi-era frig,
și priveam, clănțănind, picioarele lor paralele,
cu potcoavele-n aer, aburind de frig...
unu, două, trei, patru, număram clănțănind de
frig,
picioarele lor paralele.

Nu mă gândeam la nimic.
Mama s-a dus la oraș și-o să aducă pâine.
Peste tot e numai zăpadă... cai... și altceva nimic
... patru, cinci, șase, șapte, și altceva nimic.
De-ar veni o dată cu pâine!

AL PĂMÂNTULUI

Stau și ucid în liniște,
ființele rezistente ale melancoliei.

Pe lupi mai întâi, apoi duhul
albastru,
pe jderi mai întâi, apoi mistreții
și râșii.

Îi smulg încet
din maxilarul închipuirii.

Fără dinți, oasele
par mult mai blânde.

Stau și ucid în liniște
și din ce în ce
cerul din jurul meu
se iluminează

Iau apoi plugul
și-l înfig adânc în pământ.

Înapoia mea răsare
acoperit de grâu și de porumb
soarele.

Razele lui
sunt de grâu și de porumb...
Le aud revărsându-se-napoia mea
pe câmpia arată.

ARDEA SPITALUL

Ce vis ciudat mă străbătu azi-noapte!...
... Ardea spitalul cu bolnavi cu tot
Și flăcările sfârâiau în cărnuri
Râs alb cutremurat de savaot

Ce râs, ce râs mă străbătu azi-noapte!
Ce râs de ziduri prăbușite
Strivind sub ele urlete, clipite
Și razele căzute ale lunii.

Și luna... cum mai fulguia azi-noapte
Pe străzile pierdute-adânc în vis...
Și cum mai fulguia pe cărnuri aspre!
Desfrâu de flăcări și de vis ucis.

EPILOG LA LUMEA VECHĂ

Eram copil și rezemam în priviri
norii de primăvară.

Mirosul pământului ud mă înfiora
și-mi tremura de emoție spinarea,
ca și cum ar fi trebuit
să-mi crească aripi din ea.

Noaptea mă prăbușeam în somn
și când luna, prelungă,
îmi răsărea din colțul ochiului,
haturile negre se prefăceau în șerpi
și alergau, alergau după mine,
mușcându-mi cu furie
umbra.

Și ea mă durea și muream în vis,
și mi-era milă de lucruri că existau,
și le iubeam,
și aș fi vrut să le apăr
împotriva propriilor mele priviri,
și-mpotriva propriului meu auz.

Eram copil și sufletul
începuse să-mi împingă în coaste, în tample
nemaivând loc.

O, și nopțile nu mă uitam niciodată
la cer,
de teamă că m-aș putea prăbuși
spre el,
înfrigorat și singur,
lăsând în urma mea lucrurile,
ca pe niște dinți de lapte,
smulși dureros cu sfoara subțire
a vremii aceleia,
când totul se începea cu moartea...

//

Și-acum, în primăvară,
când norii îmi ating privirile,
asemeni unor degete prelungi
lunecând pe corzi nevăzute,
pot spune că e odihnit pământul 25
și împăcat cu sine însuși
în întregime, pentru prima oară.

Mi-arunc privirea-n larg
și ea se duce
nemailovind despărțitoare dungi,
și-mi pare orizontul
cum străluce,
un curcubeu culcat la margine de lunci.

E odihnit pământul
și tânăr în trezire,
asemenea acelei electrice secunde,
când sari din somn
și-alungi c-un gest al mâinii
suvițele-oboselii de pe frunte.

ANTIMATERII ÎNVINSE

Începu șirul exploziilor. De obicei
exploda o tâmplă.
Se vedea o lumină tăioasă,
se auzea un scrâșnet scurt. Deodată,
m-am trezit planând pe o pernă de fum.
Fiecare parte a trupului se vedea
pe sine, ca și cum ar fi fost totodată
și ochi și oglindă.
Destul că mă răsuțeam liniștit
pe o pernă de fum,
lipsindu-mi
distanța aceea tragică, pe care-o străbat
privirile, ca să existe.
Propria-mi copilărie mi-era
indiferentă, indiferentă adolescența. Am
renunțat la amintiri.
De ce le-aș mai fi fost recunoscător?
Astfel, ochii începură să se vadă
pe sine, iar tâmpla
să sculpteze-n placa ei
basorelieful unei explozii.

ÎNCHINARE

Adolescenții, bărbații, bătrânii
aspirația, rodnicia, împlinirea
vârste trecându-și puterea, arborele
din cele opt ore - ale zilei de muncă.

Mai mulți fii ai pământului țării,
ce fericire!
Ei fac să răsară-n opt ore sfera
întreagă a Timpului!

Cristina DELEANU

BOMBOANA PE COLIVĂ

Legată de mine, nu am folosit niciodată fraza în care să-mi arăt mândria că sunt româncă. Nu mi se pare destul de încăpătoare pentru a defini ceea ce ești cu adevărat, ca om, drept cetățean respectabil și ce obligații, în fond, ai față de pământul pe care te-ai născut. Dar, de curând, am revelația faptului că oricâte vorbe se rostogolesc, bătute de vânturi din toate direcțiile, niciuna nu mă mai convinge că acestea, cele legate de mândrie, mai înseamnă ceva. Absolut nimic! Nu mai aflu mândrie în niciun loc.

Pentru moment vă voi reaminti câteva dintre sensurile notate în Dicționarul universal despre acest termen: „Începutul mândriei este făcut de ÎNȚELEPCIUNE”, adică frica de Dumnezeu, apoi se mai găsesc următoarele: bunăvoință, omenie, mulțumire, satisfacție, bucurie, sentimentul de demnitate provenit dintr-o încredere legitimă în propriile posibilități care stimulează marile înfăptuiri; dar sentimentul de încredere exagerată în calitățile proprii – iluzia unei superiorități – duce la orgoliu, îngâmfare, trufie. Și totuși „mândria este singurul lux al oamenilor săraci” după cum spunea Petre Ispirescu.

Încheind lecția de filologie, mă întorc la ale noastre și mă întreb: Mândria sau lipsa ei ne-au adus în starea de prăbușire spirituală la care am ajuns? Cine sau ce a contribuit la dezmembrarea spirituală a acestui neam, cândva mândru? Care parte din sentimentele conținute în definiția de mai sus a atacat ca o molimă sufletele românești? Amândouă! De-a lungul secolelor am avut parte numai de cotropiri, de stăpâniri, de jafuri, și am reușit să supraviețuim. Acum... Știți ceva? Eu cred că într-o clipă nefastă am căzut iar pradă multor aspecte aparent fericite – să zicem – și de atunci am crezut, unii, că tot ce zboară se mănâncă. Am fost înveliți, decorați din cap până în picioare cu un strat de poleială, aș zice ca și aceea cu care îi învelești pe cei care au fost arși

într-o vâlvătaie. Să fim chiar atât de ușor de păcălit? Văd că da. Noi între noi, și alții pe noi toți. Unde îți mai are loc înțelepciunea, adică judecata minții? Unde faptele bune, dacă păcăleala ne zâmbește șăgalnic pe la colțuri și ne învață furia, furtul, nesimțirea, vinovăția? Nu plesnește inima nimănui în piept când, după ce un oarecare a făcut ceva oribil, mai vrea să fie tratat ca o ființă normală, cu drepturi egale sau chiar mai mari decât le au alții? Ce se întâmplă cu oamenii ăștia, merg doar cu capul în jos și cu bieteale picioare nesigure, în sus? Și totuși există multe glasuri cinstite, oneste, care au curajul și dreptul să spună tot ce văd, tot ce e bine și ce e rău. Glasuri neascultate, ba chiar condamnate. Ce orgolii idioate dirijează comportamentul celor ce se cred altfel și, cocoțați pe niște trepte iluzorii ale puterii, dau ordine și verdicte? Cum își permit să dispună de viață și de moartea a ceea ce este viu? De data asta am cel mai dureros exemplu produs în București, când uciderea copacilor și a aerului curat care ne mai țin în viață este mai mult decât o simplă greșeală. Este genocid. Ce minte țințurlie poate naște atâta răutate? Să otrăvești copaci, viață sfântă și necesară, ca să moară lent. Probabil hienele care au aplicat această metodă nu știu – nefericiții – că natura se va răzbuna. Pe ei, firește.

Cu alte cuvinte, dacă ești tare și poți – distrugi. Dacă nu poți – rabzi. Pe de altă parte, grija față de Capitală, un oraș cu pretenții, dar care arată mai rău ca niciodată, grija va fi dată la o parte, pentru că edilii fără ideologii au un singur scop: să-și pună pe sfoară câteva fraze necesare binelui țării, se hotărăsc brusc chiar să conducă țara! Vai de capul meu!

Și pentru că mândria, mândria seacă (cred) de a face vreo ispravă, orgoliul cultului personal, iată-ne ajunși și în mijlocul celei mai mari rușini în care suntem atrași: furtul neprețuitelor obiecte, vechi precum istoria neamului, dintr-o nesemnificativă expoziție într-o țară UE, furt pe care eu îl cataloghez ca unul previzibil, dacă mă gândesc la neglijența (încă neverificabilă) cu care s-au petrecut lucrurile. O „putere culturală” a decis să se mândrească (iar mândria!), printre puținele, foarte puținele, fapte culturale răvășite în mandat, să dea lovitura secolului prin trimite-

rea peste hotare a aurului brodat în piesele unice ale culturii dacice. Și a dat lovitura! Dacă furtul din tezaurul dacic din Olanda se poate dovedi a fi pus la cale, atunci nici nodul în gât, nici lacrimile care mi-au împăienjenit ochii la auzul veștii nu vor mai fi, ci se vor transforma în ură și blestem pentru toți (mândri, de altfel) cei vinovați de isprava lor.

Văd că dăm cu oiștea-n gard din ce în ce mai des. Ce mândrie! Ce prostie!

Mi-e silă. Cum de ne mai rabdă pământul?

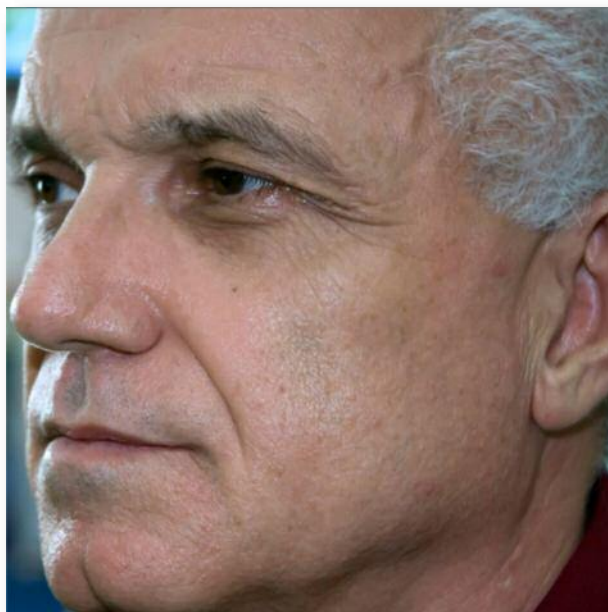

Liviu Ioan STOICIU

Exprimă-te

A câta oară urci până în peșteră, să te închini?
 „Întreabă-l pe Daniil Sihastrul, sau pe părintele
 stareț
 Melchisedec, de la Putna”. Ai fi vrut să cobori
 până în măruntaiele morții, în
 retragere, să-ți descoperi adevărata față și să ceri
 iertare. Așa, urcând, ai impresia că
 ești buricul pământului, deși știi sigur că nu
 ești. Nu
 ai ajuns nicăieri până azi, nici în
 substratul lucrurilor, dar ți-ai făcut datoria: ai
 încercat
 și ai căutat. Pădurile de brad din jur te
 îmbrățișează la pieptul lor și te îndeamnă să-ți
 cunoști
 pe mai departe lungul nasului. E de ajuns
 că nu ți-ai pierdut entuziasmul, crezând că are
 un rost
 totul — te-ai înșelat, din păcate, nu întâmplător
 îți calci pe urmele vechi. Neavând de ales. De la
 o vârstă
 nu ți-a mai rămas decât să te repeți, nu?
 Nu e nici o nenorocire dacă te provoci singur și
 suferi,
 numai să nu urci până la capăt și să nu mai
 cobori. Lumea e așa cum e, nu te apără nimeni
 de tine
 însuși. Iar nădejdea e trecătoare.
 Bineînțeles că ai atâtea de răbdat și de aici
 înainte, atâtea
 lipsuri și dureri — de ce te sperii?
 Nu te-ai înțeleptit? Îndulcește-ți gâtulejul, ia
 putere din
 așteptare, urcă-te până la inimă și
 coboară să-i ceri „viermelui neadormit”
 îndurare... Ești

o expresie a propriei tale
 naturi, ce e așa de greu de înțeles? Exprimă-te,
 pe mai departe, ca atare...

Nu-l așteaptă nimeni

lese din mare, după ce
 a înghițit o gură de apă sărată și
 o ia pe plajă spre Epavă, tremurând — că nu-l
 așteaptă
 nimeni nici acolo. Nici dincolo. Că
 i s-a suit la cap singurătatea. Adevărat, nu se
 mai suportă.
 Adună melci spărți, cochilii perfect finisate,
 le pune pe o sfoară atârnată pe după gât. E un
 dezgust
 general în aer? Dacă ar avea noroc, ar
 dispărea instantaneu —

intrat în camera în care viitorul mirosea a
 stricat. Are
 bot de câine? Așa simte și
 n-are oglindă să se uite. Sfântul Hristofor, cu
 bot de câine, de la Mănăstirea
 Techirghiol, îi aține calea, îl adușmănește, îl latră...
 Ai
 venit după răspuns? Dar n-ai pus bine
 întrebarea! Du-te în partea cealaltă a țărâmului
 și dă în
 lături câteva voaluri. Voaluri,
 am spus, nu valuri... Dă din cap — de unde
 naiba știe și
 sfântul ăsta că sunt un izvor de tâmpenie
 și de rușine?

Abia coborât pe pământ

Îmi subliniezi răul dinlăuntru —
tragi o linie neîntreruptă în praful din aer: ăsta
ești
tu, de exemplu, voi înnegri locul
unde e depozitat răul, aici, și aici, și aici. Nu-s
grăsimi?
Nu ai cu cine să te lupți, suntem
influențați de mișcarea planetelor, care
amestecă
substanțele în noi... Mi-ai mai zis,
crezi că asta e explicația la tot ce ni se
întâmplă? Duci
degetul la gură. Tac. Mai tragi
o linie. Bun, acum să facem socoteala, câți ani ai
împlinit de când... Stai un
pic. Abia am coborât pe pământ... Îmi spui că te
duci în
grădină, să vezi dacă s-a copt fasolea. Tu
nu ești sănătos la cap,
înțeleg să te duci să vezi dacă nu-ți dă în foc,
la bucătărie, cafeaua...

Surâd amândoi cu subînțeles. Superiori. Ba a
dat el o bere,
ba am dat eu, până am prins curaj:
am luat lada cu moaște de mâini și de picioare și
am aruncat-o în căruță.

Târâi funia scrisului

Mă îmbrățișează durerea — până mă sufocă.
Iubita
mea durere! Sunt învăluit, a crescut pe zi ce
a trecut piatra prețioasă, în adânc, doar ea ce
mai contează.

Zvârcolit în pat, contractat și
destins pe picioare, în a treia zi de Crăciun, cu
mâna pe un
rinichi, cu broboane de sudoare pe frunte
și cu arsuri gastrice. Îmi arăți prea multă milă,
Doamne,
pot să mai îndur! Calcă-mă în picioare... Îmi
vine să urlu, nu știu de ce
mă abțin — îmi e rușine de vecini, care sunt

niște cretini.

Vreau să-mi închei socotelile: târâi funia
scrisului și azi după mine...

Durerea face să înceteze toate întristările, ea
pare mai degrabă o rătăcire,
cine mă tot bate la cap? Cățarat pe zidul
grădinii
interioare, mie nu mi-a mai
rămas decât să caut, enervat la culme, să văd
de unde vine
vocea care-mi strigă: renunță, renunță,
și așa nimic nu are rost...

O mare însuflețire

Este dimpotrivă. Deși știe că mai mult nu se
poate
și că-și merită soarta... Își distrage
zi de zi atenția de la el însuși. Că s-au rarefiat
toate în
zona în care a ajuns, fără să-și
dorească. Nu mai e interesat de dedesubturi.
Atât a reușit
să pună deoparte — de exemplu, de aici până
acolo, câțiva metri din câmpul magnetic, în
care e de acord
să fie îngropat. Ce importanță
mai are? Atât i s-a repartizat lui. În esență. Bate

toba și intră iar în necunoscut, în
substrat: sunt atâtea lucruri pe care nu le-a
văzut, nu
le-a auzit, gustat, mirosit, pipăit, simțit,
atâtea lucruri: a trecut prin viață fără să
conștientizeze
harul... Și regretă. Ce vine de departe
nu se mai așază, nici nu mai intră în armonie cu
mersul
lui, are altă intenție: și asta îl îngrijorează, dar
nu spune nimănui, preferă să
se retragă în profunzime discret. Că și-a făcut
destul de cap, a venit vremea să rezoneze și cu
unde
seismice ale pământului de sub picioare. Ce
poate urma după moarte — se va sincroniza cu
absolut tot,

dinlăuntru și dinafară, nu? Recunoaște, nu mai
are rost să-și bată capul.
Și-ar trebui să nu-și mai plângă de milă,

să nu mai fie dezamăgit de ceea
ce i se întâmplă — „Punctul de Asamblare” i s-a
fixat în
inimă, are de aici înainte ocazia să mediteze la
felurite feluri de suferință. Să
nu se mai gândească la nimic, adică? Dacă se
crede
îndreptățit. Ca și cum s-ar trezi iar
dintr-un somn lung

și ar vedea un alt trup alături de al lui — care
este
dimpotrivă.

Hai, gata

Slăbesc pe zi ce trece, nicio haină nu mai stă pe
mine,
sunt în anul dispariției? Biet
câine plouat... Sunt permanent atacat și
emoțiile
mă strâng de gât, scăp
cu viață în ultima clipă: sufletul

meu, pavat cu pietre de râu, a ajuns șosea
publică,
încotro să o mai iau? Nici o dojană
nu se cuvine să fie îndreptățită, am în spate un
diavol
care mă tot îndeamnă să fac

rău, dar eu nu fac... Sunt pedepsit pentru cele
mai vădite
greșeli ale slujitorilor

raiului pe pământ, acum corpul meu are miros
de lapte
acru? Are... Așa

îmi trebuie, de ce nu ascult? Diavolul îmi
arde două perechi de palme:
hai, gata, trebuie să facem rost de haleală, nu
dormi pe picioare! Azi,

când toate lucrurile se întâmplă fără vreo
justificare anume...

Răul

Răscrăcănat, bunicul, în uniformă regală de
gală, rupe
o nouă halcă din mămăliga mucegăită, o
fărâmițează și o împarte numai el vede cui —
pe prispa

casei, întors de pe lumea cealaltă pentru o
oră, maximum: nu-i e foame, nu-i e sete, nici
de femeie nu

simte nevoia, nici de tutun, ceea ce e chiar
culmea, ce ieftină e viața în satul de unde
vine... Bună

ziua, moș loane, te-ai întors și azi? Trece
pe uliță nebuna satului: eu
te-am văzut prima! Prima și ultima, fă. Ce mai
faci?

laca, împart în stânga și în dreapta,
dau de pomană, că ai mei m-au uitat. Lasă,
că-ți aprind

eu o lumânare, dacă o fi biserica deschisă
la ora asta... Tu ce mai faci, Mărie? Mă doare
capul. Nu-mi

tai matale sub limbă, moș loane, să-mi treacă
răul?

Mihai MERTICARU

RONDELUL STRĂBUNILOR

Străbun al meu din imemorabile vremi,
Cufundat în beznă vâscoasă de catran,
Căzut de ciumă, oftică sau iatagan,
De ce vrei acum, la tine, să mă chemi ?

Din abisul atâtor ani, și azi, de ce-mi
Tot faci semne și îmi strigi numele în van,
Străbun al meu din imemorabile vremi,
Cufundat în beznă vâscoasă de catran.

Om bun, de ce îl plângi sub brazdă și blestemi
Din sufletul tău înnegurat, de țăran?
Stai liniștit, că nu ai niciun motiv să te temi
Că voi lăsa să-ți calce glia vreun dușman,

Străbun al meu din imemorabile vremi.

RONDELUL VREMII TRECĂTOARE

Moara vremii rumegă rugină
Între două sloiuri mari de gheață,
Pe o pajiște numită viață,
Abur dintr-o suflare divină.

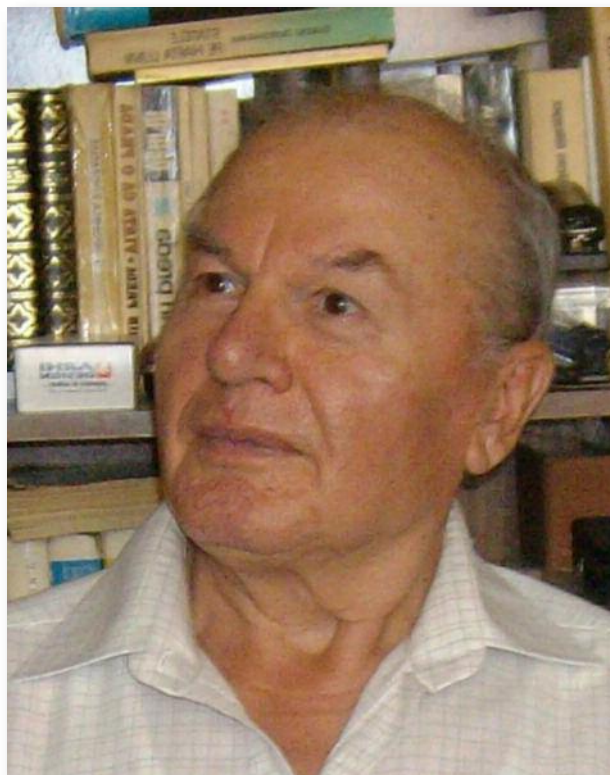
Grădina degeaba este plină,
Totdeauna, -n orice dimineață,
Moara vremii rumegă rugină
Între două sloiuri mari de gheață.

Nu întreba cine e de vină
Praful se face tot ce e verdeață,
O soartă mai mult decât haină
Transformă totul în scrum și ceață.

Moara vremii rumegă rugină.

RONDELUL CULORILOR

Cer albastru și câmp scăldat în soare!
Ce mai îmbinare dulce de culori!

Cum ai putea oare îndrăzni să mori
Și să afirmi zâmbind că nu te doare?

Cireșii din livezi sunt toți în floare
Încărcați cu triluri de privighetori,
Cer albastru și câmp scăldat în soare!
Ce mai îmbinare dulce de culori!

Păstrăvi zglobii s-avântă spre izvoare,
Bătrânul codru răsună de viori,
La porțiță, o fată visătoare,
De-o veșnicie, te-așteaptă să cobori

Sub cerul albastru scăldat în soare.

RONDELUL LUMINII

La mijloc de codru o muzică divină
Plutește lin în aer când mugurii pleznesc.
E imnul primăverii pe plaiul românesc,
Revărsare tumultuoasă de lumină.

Plouă cu soare, cu liniște și cu tihnă
Curgând pe acest picior de plai împărătesc.
La mijloc de codru o muzică divină
Plutește lin în aer când mugurii pleznesc.

Valuri de aur din colină în colină
 Și din creștetul munților se rostogolesc,
 E dumnezeirea cu-nalte haruri plină,
 Și e Sfânta Treime cu sceptrul Său ceresc.

Pretutindeni s-aude muzica divină.

RONDELUL ÎNVIERII

Lumină sacră s-aprinde de Paște,
 Minune,-n veci, sortită să rămână
 Alături de apă vie-n fântână,
 Să simți mereu că sufletu-ți renaște.

În loc de haos și ceață păgână,
 Duiosă, dulce cântare se naște,
 S-aprinde lumină sacră de Paște,
 Minune,-n veci, sortită să rămână.

Norocul, azi, pe toți ne recunoaște,
 În mănăstiri, acasă ori la stână,
 Duhul Sfânt spre mântuire ne mână,
 Milostivirea Domnului ne paște,

Lumină sacră s-aprinde de Paște.

RONDELUL IUBIRII

Iubito cu cosiță aurie,
 Vino să mă-mbraci în strai de mângâieri,
 C-apoi ți-oi da și eu tot ce-ai vrea să-mi ceri
 Fără niciun pic de parcimonie !

Ai tăi vor fi toți munții auriferi
 Și tot ce stă sub cânt de ciocârlie.
 Iubito cu cosiță aurie,
 Vino să mă-mbraci în strai de mângâieri!

Nu vrei să fim alături pe vecie,
 Când furtunile le-om face adieri,
 Gerurile aspre, calde primăveri
 Și viața zbucimată, feerie,

Iubito cu cosiță aurie ?

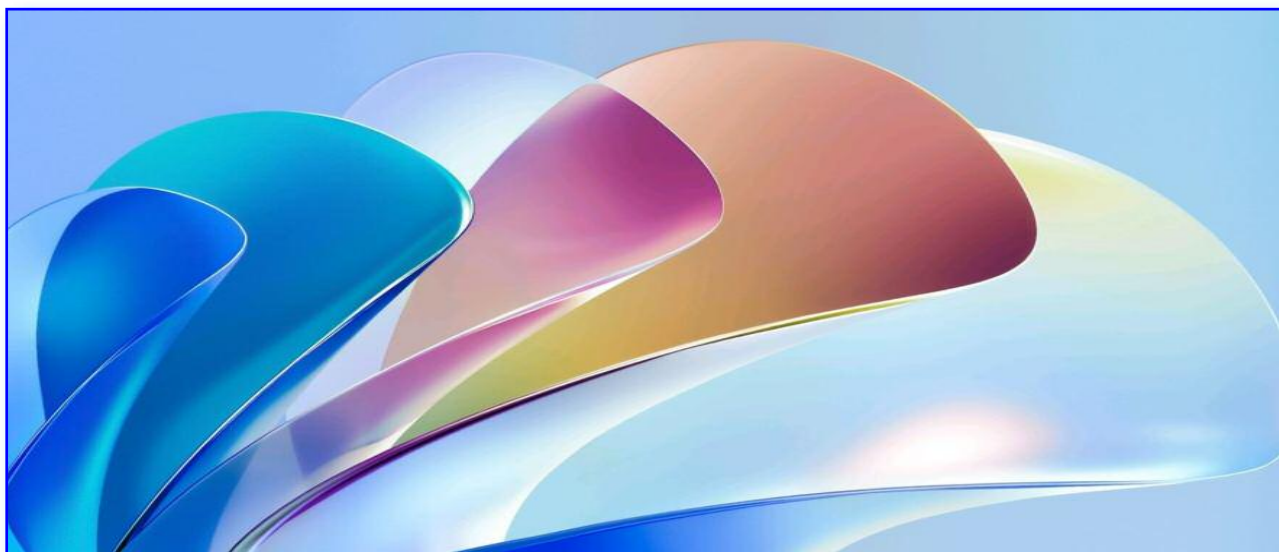
RONDELUL PLOII

Ne cântă ploaia pe strune de argint,
 În timp ce ne udă până la piele,
 Și bate toba-n vechile zăbrele,
 Luminându-ne c-un fulger, drept alint.

Sub ceru-nnegurat, mii de andrele
 Par că tricotează-n continuu sprint
 Și cântă ploaia pe strune de argint
 Când, hohotind, ne udă pân' la piele.

Șuvoiul trece ca un excurs succint,
 Un meteor luminos printre stele,
 Atât cât, de belele, să ne spele,
 Un fel de închipuiri care ne mint

Când cântă ploaia pe strune de argint.

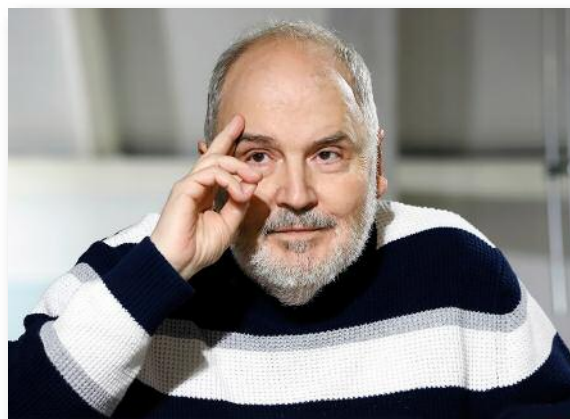
EUGEN CRISTEA

MAȘINA ȘI CĂRĂMIDA

Prima dată am zis că e vorba de o simplă întâmplare. A doua oară am încercat – cu greu – să mă amuz. A treia oară m-am speriat. Iar a patra oară m-am îngrozit.

Să nu credeți că mi-am pierdut mințile. Deși acest lucru e foarte ușor în ultima perioadă prin care trece lumea. E vorba de coșmarurile pe care le am și le-am avut de fiecare dată când încerc să traversez străzile din vecinătatea părculețului în care plimb cășelușa. Exceptând taxiurile și troleibuzele, niciun participant la traficul demn de Istanbul sau din India nu îmi acordă prioritate. Ba mai mult, ochii șoferilor și, mai ales, ai șoferitelor, sunt plini de ură. Nu cred că am mai văzut așa ceva de multă vreme. Revin. A treia oară, o nefericită m-a șters cu mașina, după ce trecusem mult de jumătatea zebrei. A oprit la semaforul situat cam la 15 metri, am alergat până la ea și i-am bătut ușor (precizez, ușor) în geamul din dreapta. A deschis și m-a împroșcat în plină față cu conținutul unei sticle de suc lipicios, după care a demarat în trombă! A doua zi, la prima oră, am mers la Poliție. Polițiști nemaipomenit de drăguți, dar fără putere. Citez: „Maestre, dacă nu v-a lovit, nu avem ce face!”. Perfect, nu? Am scris totul pe penibilitatea numită fb, degeaba.

La câteva zile, a patra oară. Tot o nefericită a trecut în mare viteză pe lângă mine (tot pe zebra), fiind obligată să oprească la același semafor de care aminteam mai sus. M-am dus pe partea ei, privind-o nedumerit. A durut-o fix în poșetă. A privit tot timpul în față. Eu eram fix un capac de canal în ochii ei inexpressivi. A demarat la fel de iute. Din clipa aceea, de fiecare dată când ies la plimbare cu micuțul animal (în paranteză fie spus, mult mai uman decât mulți dintre cei ce se pretind oameni), am în mâna stângă o cărămidă. Atât. Sigur nu o voi folosi vreodată, dar are mare efect. Hoarda de vitezomani se transformă subit și rapid într-o turmă de mielusei mai

blânzi decât cei care vor fi sacrificați în curând. Deci, se poate! Dar, pe de altă parte, chiar în halul ăsta am ajuns? Repet, nu voi face uz de cărămidă în cauză niciodată, nu de alta dar ăștia sunt în stare să mă aresteze. Chiar dacă nu am fost lovit, nu?

Revin la privirile pline de ură. Ura a ajuns deja deasupra întregii țări asemeni unui nor gros și dens pe care nu-l poți tăia nici măcar cu o drujbă de ultimă generație.

De fapt, ura asta e de multă vreme o dominantă a vieții de zi cu zi. Indusă prin acțiunile de fiecare zi de către un personaj pe care nu doresc să-l amintesc. E deja istorie. O istorie ridicolă. Cum altfel?

Neavând mașină (nu mi-am dorit-o niciodată), merg foarte mult pe jos sau cu mijloacele de transport în comun. Oameni triști, îmbrăcați ca vai de ei, cu privirile în pământ, cu zeci de sacose de plastic în mâini (în ambele, desigur), gata să sară nervoși la o cât de mică observație sau incident. „Deschide geamul, închide geamul, lasă-l așa” răsună în aproape fiecare troleu sau autobuz. „Nu-ți place, ia-ți mașină mică!”. „Te-a făcut mă-ta boier, ai?” sunt refrene comune, mai ceva decât cele din vremurile dinainte. Căci nici atunci oamenii nu erau mai fericiți, nu? Unica bucurie e atunci când mai primesc câte un zâmbet adresat mie, în amintirea vremurilor când mai reușeam să fac fericită o mână de oameni. Azi, nu mai am cum. Ecranele au lăsat locul fie unor emisiuni de neprivit (pretins hazlii), fie gloatei de așa-zis politicieni care ne inundă viețile și bietele conștiințe. Toți ăștia au în posesie adevărul absolut, le știu pe toate, au toate soluțiile

pentru un viitor luminos, bolborosind vorbe goale de pe teancurile de bani pe care stau. Nu l-am auzit pe vreunul pronunțând cuvântul „popor”.

O luptă cu morile de vânt are mai mari șanse decât o luptă cu aceste fanteze. Că exact asta sunt. Dacă m-ați mai urmărit (din ce în ce mai rar) pe fb, ați fi remarcat că nu mai comentez nimic; mă mulțumesc cu lumea frumoasă a animațelor: vidre, bufnițe, lilieci, măgăruși, căței, capybara, ursuleți etc.

Și ce să comentez? Tot ura? Dacă veți examina cu atenție, cele mai multe postări mustesc de ură și de expresii ireverențioase, unele care nu pot fi suportate de biata hârtie sau de bieții pixeli... De ce? Mi-am permis o mică statistică. 90 la sută dintre comentarii sunt înjurături, vorbe batjocritoare, amenințări cu moartea. Fără a fi acuzat de discriminare, 90 la sută sunt FEMEI. Cele care

își dau fotografiile sunt ... Dar mai bine tac. E mai bine. Pentru mine.

Și când mă gândesc că în viață există atâtea și atâtea lucruri frumoase. De ce, în loc să înjurați și să blestemați în dreapta și în stânga, nu ascultați muzică? De ce nu citiți? De ce nu îmbrățișați un copac? Nu priviți niște flori? E atât de greu? Hai, că o iau pe panta curentului FLOWER-POWER! Ceea ce n-ar fi rău, cred. Azi am avut mai mult chef de scris, în ciuda a tot ceea ce se petrece în lumea tristă și gri dimprejur. Haideți, mergeți spre muzică, relaxați-vă!

Cine știe, poate văd eu totul în negru. Ca iepurașul din banc: îmi pilesc unghiile și vorbesc prostii! Mda, dar ursul e la pândă, să nu uităm!

Atât pentru azi. Pregătesc cățelușa pentru plimbare.

Dar și cărămida.

EUGEN CRISTEA

Constanța POPESCU

Și basmul e o realitate

Diminețile, culorile îmbobocesc,
gânduri strecurate discret printre gene,
mă îmbracă în alba mantie a hârtiei nescrise...
da, eram o eroină dintr-un basm,
mi-l citea bunică, uneori îl compuneam chiar eu,
ca să mi te am alături.
Cărțile cu leacul lor, mireasmă
înghesuită care construiește poduri
peste cuvinte, peste doruri durute,
peste mirările altor zile.
Ușile au pete de iubire nerostită,
ferestrele zăbrele cu dor virgin.
Cărțile mele au coperte intacte, niciun
viciu, nicio durere nu demolează dorința
de a ne fi cuptor de caolin. Tu - o poveste,
eu - icoană, la care se vor ruga
niște unii ca noi,
împovărați de cuvintele care nu se vând
prin dicționare.
Somnul meu are miros de copilărie,
uneori de lapte, câte povești am vândut
pentru adevăr, câte culori am șters la ochi,
ca să-ți fiu?

Perdeaua începutului

Femeile frumoase agită prea mult vorbele,
să li se vadă rujul perfect,
când ar fi fost suficientă
îmbrățișarea cu zâmbet inclus,
privirea cu miros de flori,
cu care să înceapă diminețile,
când poezia cu tălpile goale,
anunță bucurii restante.
Tăcerile rarefiate,
ocupă în lipsă, poveștile nescrise.
Noi ne abonăm la insomnie,
singură ne crește cifra octanică,
o euforie nestudiată,
în care dorul curăță anotimpuri
de păcate.
Bucuriile îmi ies pe sub ușă
și se aliniază la startul altor dimineți

la care nu mă invitaseși
să ridic perdeaua începuturilor...

Zbuciumul din noi

Drumul îmi îmbătrânește liniștea tocită
la margini. Se aud uneori suspine
și nimic nu e integru, dar accept viața atârnată
de firul păianjenului trudit,
cât sunt încă pe cale și visul mă trezește dimineața.
În jurul meu oamenii aleargă, se zbat și se ceartă,
mă împing, drumul nu e mai larg, mai sigur, mai gol,
doar prea multe cuvinte fără sens.
Normalitatea este desuetă, noi figuranți,
încă viii de ieri cerșim un strop de iubire.
Dorul de după, e scrijelit adânc, așteaptă
și tace. Zilele nu mai sunt începuturi.
Oameni tot mai rari, ființe peste tot,
durere, peste orgolii, nimicul șlefuit
împodobește fiecare pas.
Și totuși cărările nu urcă. Clopotele bat
a singurătate, l-am lăsat pe Dumnezeu
la poartă și ne-am ferecat între figurile de ceară
care ne tac bucuriile. Încă un anotimp
și nu-mi deschide fereastra...

Bulgări de lumină

Nicio întâmplare nu respiră liniștită,
lumina sparge o lacrimă întârziată,
cuvintele se vestejesc, în fața durerii
lisus așteaptă, nu cere, nu ne ceartă,

ne așteaptă. Roua nu așteaptă venirea serii.
 Fiecare zi așteaptă o alta și ciclul, un perpetuum
 nestăvilit ne îmbracă, dar oglinda
 nu ne mai găsește chipul,
 doar carnea păstrează sera de senzații, amintiri,
 haine din ce în ce mai mici, cu miros de tinerețe.
 Toți pașii i-am făcut peste amprenta ta,
 peste durerile mereu aceleași, noi, niște bulgări de
 lumină
 neșlefuiți, dar rugători să dăinuim.
 Doamne, ne știi hăul din inimă, pendularea
 emoțiilor,
 nesiguranța pașilor, aroganța începutului.
 Timpul, învățătorul care știe tot, închide bucla
 drumului spre lumină. Din timp în timp aruncăm
 sacii cu păcate, ghiulele de gleznele prea subțiri
 și atunci reluăm zborul cu care ne învățaseși,
 când ne creșteau aripi. Venim și luăm fărâma de
 lumină
 păstrată pentru fiecare. E bine, ne este încă bine!

Rochia cu ploi

Sunt femeia cu cea mai statornică tristețe
 și când o alung stă ascunsă
 în vreun buzunar al sorții
 și îmi ocupă clandestin locurile
 unde plantasem flori de bucurii albastre.
 Am cei mai oboșiți pași,
 zâmbetul mi-a uitat privirea,
 mâinile netezesc un portret uscat,
 decolorat la tâmple.
 Am început să îmbrac rochia
 cu ploi boțite, mult prea strâmtă
 de la ultima îmbrățișare,
 singurătatea cu mirosul lutului,
 mai ține toamna de vorbă,
 la o cafea se mai negociază
 visele, se mai colorează niște doruri
 și trecem pe curat regrete,
 uitând cuvintele cu care i-am săpat
 tristeții riduri.
 Mai există niște anotimpuri uitate
 prin buzunarele sorții
 și atunci restabilim traseul și negociem pașii...

Drum drept

Mi se întâmpla să încurc străzile
 și să strabat o bucurie veche,

poate a altuia -
 să o port mai departe,
 să-mi fac din ea o rochie cu flori,
 sandale din muguri de dor,
 cu care să alerg prin toate încăperile
 pustii, de la ultima întâlnire.
 Te-am chemat să ne odihnim copilăria
 când purtam culoarea bucuriei
 și șalul cu emotii, dăruit, ca să-mi mascheze
 îmbujorarea și teama că nu mă iubești.
 Ne asezam exact în cercul de emoții
 și mă țineai de mână ascultând șoaptele
 din gândul tainic
 care-ți măreau pupila și-ti fixau privirea
 pe destinul meu
 și ne minunam de ce suntem doi,
 de ce am lăsat munții aceia între noi,
 milioanele de cuvinte nespuse și îmbrățișările
 care vindeau depărtarea?
 Nu ți-am spus că după colț e capătul drumului,
 l-ai amânat cu o ploaie, cu o tristețe,
 cu nopțile mele lipsă,
 cu un dor ilegal...
 Știi, eu te aștept la o răscruce de gând
 cu ploi la fereastră...

E sărbătoare printre îngeri

Mi s-au topit anotimpurile în călimări,
 cerneala s-a uscat prea repede.
 Cum nu m-ai spus tu, Doamne,
 că eternitatea nu este pentru toți?
 Mama a crescut veșnicia lângă mine
 și mi-a dat din bucata ei mică, tocită de griji,
 până ce a dus-o sus, pe-o stea, să împartă
 cu îngerii nemurirea, din murirea ei.
 Azi-noapte am visat-o, ținea în mână
 o carte și o bucată de pâine
 și mă tot întreba dacă îngerii citesc,
 căci pâinea se uscăse de atâta așteptat la porți...
 Mama mea locuiește în mine
 câtă vreme mai sunt, mai împart cuvintele
 în rugăciuni și poeme, mai pun bucate pe masă,
 mai aprind candela în sărbătoare și aștept
 vești despre noi. E Paștele, mamă,
 în toate casele se întregesc ai lor,
 miroase a cozonac, a pască, hai să mai ciocnim
 odată fericirea, ca să miroasă a sărbătoare
 și la tine. Măcar o dată să mai stăm la masa
 amintirilor, să le împart cu tine...

Daniel MONTOLY

Daniel Montoly (Montecristi, Republica Dominicană, 1969), poet și traducător.

Cărți publicate: *Ritualizarea cercului* (Obsidiana Press, 2008, USA), *Tranzitul apei* (Editorial Taller del Poeta, 2008, Galicia, España) și *Hârtii furate din lumea de dincolo* (Linden Lanes Press/ Colección de Poesía, San Antonio, Texas, USA 2014). Poezia sa a fost tradusă în engleză, germană, portugheză, catalană și română.

De asemenea, apare în numeroase antologii de poezie și colaborează cu publicații literare latino-americane și europene.

Traducere și prezentare: Elisabeta Boțan

Secrete de familie

*„E normal să vezi cum zombii
umblă drept fără să se uite la
soare”.*

RD

În mâinile ei neizbutite
aducea

ochii unui corb
și în lumina zilei
a căscat mâniaoasă.

S-a apropiat
voind să mă intimideze
a amenințat
cu sechestrarea umbrei mele
dacă nu-i plătesc cu un sărut
pentru datoriile
făcute de părinții mei.

Prevestirea eclipsei

Sângele colorează
albul penaj al cerului
și îngropată în carne
aurora așteaptă obosită
de mila loviturii
urmată de strigătul năucitor
al vulcanului
ce răspunde neliniștit
la ofranda preotului;

și o ploaie de fluturi
străbate vertiginos
câmpul cu verdeață
ogindă ce oscilează
între două mări.

Struggle

Străbați
peroanele nocturne
căutând să te întâlnești
cu spiritul
a ceea ce s-a pierdut,

cu gurile căscate
ale străzilor,
cu semafoarele pe roșu
ce atârna grațioase
de pleoapele speriate
ale trecătorilor.

Picioarele distruse
dezgroapă
scheletele fosilizate
ale tuturor durerilor
provocate alor tăi;
biciul, lanțurile,
lacrimile transformate
în lungi râuri negre.

Străbați
peroanele nocturne,

cu sfâșiatele inimi
ale mamelor, în mâini,
în timp ce gazele
și loviturile
caută să-ți
amuțească speranțele
și strigătele.

Reverberația

Acolo unde reverberația
apei se reflectă
cu lumina orificiului,
unde craniul
e o frântură de glas
ce așteaptă adormit
ca mâna să-i cerceteze
întreaga istorie
iar taina melcului
explică poziția
cosmosului în spiritul
șarpelui, unde
neliniștea dialoghează,
frigidă, ca piatra
primului om.

Spiritul boltei

Densitatea transparentă a
jadului
alături de frumoasa nuanță a
turcoazului

îi înnobilează spiritul
înainte ca trupul
să-i fie devorat de golul
din gura lui Dumnezeu și ca
oasele
să-i strălucească, ca stelele
împrăștiate pe bolta
unui timp, pentru care,
ceasul, e doar denumirea
neprevăzutului.

**Replică la adresa lui Charles
Bukowski**

Eu nu știu cum să pariez pe cai;
nu beau, nici nu fumez,
însă, da, sunt promiscuu
mental
dar un ratat
în ceea ce privește desfătarea
limbajului mundan
al trupurilor.
Am avut o copilărie de lux,
în jurul meu nu a fost niciodată
penurie de zâmbete,
chiar dacă eram urmărit mereu
de foame
am fost vânzător de
mărunțișuri
pe sânii fetelor,
ghid turistic
în zilele de miercuri,
croitor al celei mai vechi
îndeletniciri
în ochii prudenței,
călugăr inimos
până la creier
și azi, cu greutatea greșelilor
pe cap, îndrăznesc
să scriu aceste rânduri
cu nerușinarea
unui tâlhar
ce se ascunde în ciorapii
poeziei
ca să arunce pietre
la stele.
Poate că ele ar putea să mă
învețe
cum să nu-mi pierd viața

cu ghinionul meu punând
rămășag
pe câini.

Limita se desprinde

Se desprinde
ochiul dacă îl pun fără limite
în ultima ei privire
pe care mi-o amintesc.
Astăzi cea care mă privește e o
altă femeie
vocea ei nu se oprește
cu ceasul, și nici cu cântatul
cocoșilor
legănându-se în echinoxuri
de gâtlejuri nocturne
căutând să se joace cu
răspunsurile mele
și cărțile uitării
în alte limbi.

Cartea

Uluirea fildeşului
pune stăpânire pe paginile
cărții, pe care ea o ține
cu dinții.
Tânăra aventurieră,
antropologa
iubirilor ascunse
în pietre, de secrete
luate de râul rațiunii,
caută să descopere un oraș
în ea, ridicat peste aurul
viselor.

Alb pe negru

Alb pe negru
ritualizarea maternă alăptează
cu sânii ei luminoși
oastea asta incredulă și
flămândă
de motive abandonate
care a fost vârful de lance
al orbirii ființei, cea
care s-a dăruit metalului
transformându-se în el, se

întoarce
acum la pânțele fără
veșmântul îngreunat de orgoliu
și bea ca cel care a descoperit
pentru prima dată, lichidul
celulelor sale.

Sărutul femeii păianjen

Când i-am introdus limba
i-am simțit dinții de câine
mușcând din inima mea.
Am vrut să o dau la o parte
însă privirea ei brutală
a pus stăpânire pe picioarele
mele
reducându-mă la o grămadă de
oase
în trupul chinuit
de demonii bătrâneții.
M-am resemnat
să fiu devorat de cuvintele ei
ea captivată de uimire
a refuzat să mă mănânce. Nu
știu cum
ochii mi s-au umplut de nori
atât de albaștri
ca penele păsărilor onirice
care îi împodobeau pletele
de femeie
cu părul lung și bogat.

Nervul isprăvilor

Nu vorbesc
despre umerii
care au lucrat nervul intim al
orașului
ci despre acele mâini
care și-au descris isprăvile
în uterele lor putrede.
Nu zic
că nu am fost impresionat de
ochii lor
verzi-albaștri
de șoldurile lor de culoarea
scoarței
sau de galbenul ca mierea
a sfârcurilor lor.

A fost vechea totalitate a acelei
întâlniri,
goliciunea ei de îmbrățișare
ce mă făcuse să exorcizez gurile
rele
ale morții mele anunțate
în ziare.

Ochii Damascului

Ochi de lapte
străbat norii amiezii ca niște
biciclete sfinte
în direcția Damascului
unde trandafirii nu mai
parfumează balcoane.
Ochi de lapte
orfani de aer
caută să se adăpostească în
umbra
lilieciilor rătăcitori
să grăbească zborul prin barba
roșcată
a unui fără țință.

În inima întunericului

Am visat fără a vrea să visez,
fiind absent
din vis,
însă am apucat drumul
greșit, și m-am pierdut
pe cea mai întinsă câmpie
care a devorat
un bărbat.

Simfonie păgână

„Cu trist mister se lasă seara...”

Juan Ramón Jiménez

Cântul subversive
al frunzelor
amuțește
cu albeață
pașii
se prelungesc
precum scuzele
omenești

în față rigoarea
indomptabilă
și capriciile
soarelui
sărbătoresc
aplaudând
cu buzele lor
rupte.

Cântul
frunzelor
înflorește
orizontal
orbirii

caută
și așteaptă
dintr-o neglijență
miscelanee
care să genereze
o nouă formă
de muzică
păgână.

Petru ABABII

*Poezia Iosefina Schirger ajustată încorpore
și auster la semnificațiile fizico-metafizice ale
trăirilor sale sufletești*

Citesc poemele Iosefinei Schirger din volumul *Războaiele mele*, care începe cu capitolul *Exerciții de singurătate*. Deși compuse din nouă, nu versuri, ci cuvinte, care cu greu pot fi considerate la prima vedere a fi poeme, ele își îndreptătesc totuși titulatura. Atât de mult abundă de substanțializare, esențializare și estetizare a trăirilor! Pline de emoții, revărsă un soi de poezie originală fizic în auster, cât și originară în metafizic. Surprinzător cum a reușit să îmbine formularea austeră cu complexitatea la fel de austeră, să concentreze multe semnificații în cuvinte simple, însă cu greutate, să structureze formulări novatoare concise, clare, concrete și precise. Toate acestea conferă plinătatea unor poeme adevărate, de o factură neașteptată creativ.

În auster se ascunde taina, ineditul, irepetabilul și sublimul, așa cum autoarea, în descoperirile formatoare ale poemelor sale, și-a exprimat și și-a manifestat splendorile bogățiilor spirituale. Este o austeritate a concisului, concretului și clarității. Singure, cuvintele sunt capabile să selecteze, analizeze și să sintetizeze rezultatele unei gândiri imaginare fantastice, să facă din toate o taină adunătoare de înțelepciune, să se transforme în adevărate poezii aforistice/aforisme. Sunt imagini greu de descifrat la început, pentru că atare fenomen este înfățișat ca taine, reflecțiilor cititorului. Însă meritul autoarei este că îi impune lectorului să gândească, să descopere splendoarea saturată de înțelepciune, drept exercițiu creativ. La prima citire nu se descoperă adevăratele semnificații și bogății ale unei gândiri aforistice, bine mânuită de Iosefina Schirger, cerând de la cititor o încordare a capacităților sale de analiză și gândire critică pentru a se dezvălui.

În taina austerității și sublimului, *relativul* se transformă în *absolut*, așa cum expunerea narativă a unui mesaj se transformă într-o substanță exponențial născătoare de lirism, într-o muzică sentimentală și emoție în stare să inducă sentimentul participării la procesul creativ și celor care ascultă sau citesc poezia. Această simfonie cântată exprimă îmbinarea *fizicului* cu *metafizicul* la început, apoi departajarea lor în factori separați ce-și găsesc sens în cuvintele austere ale poemelor austere, pline de taine metaforice și aforistice, ale Iosefinei Schirger. În acest fel *simplul și compusul* se întrepătrund alcătuind matricea lucrativă și laconică a unui tip de compoziție care își află caracteristicile generatoare în însăși capacitatea autoarei de a face din lucruri mici lucruri mari, din cuvinte bine alese și integrate, poeme unice ca formă și conținut.

Rezultă o compoziție spirituală din fibre carbonice cu cele elastice, o plasă care întru-chipează structura poemelor sale unicat. Fibrele carbonice sunt cuvintele legate între ele cu dendritele elastice neuronice – metaforele și supermetaforele extrase dintr-o imaginație ridicată la rangul de superlativ, produse ale ipostazelor superioare și in-

ferioare, ale proiectelor ideatice (ideilor) și conceptelor, toate, reflecții ale legăturilor sale cu realitatea cotidiană. Din aceasta poeta și-a alcătuit și plasat în planuri paralele, lumi numai de ea vizate și cunoscute. La început autoarea coboară în profunzimea intimității sale, ca apoi să urce în sferele înalte ale austerității percepțiilor exprimate aforistic și metaforic în *ineditul* poemelor sale, sincronizate cu vibrația sufletului: „*Mai spune-mi că e vară și hai și tu pe-afară! Un crivăț de tristețe îmi mușcă dintr-o nară.*” - Concludent, laconic, esențial, substanțial și estetic în formula metaforică a unui aforism inedit - *Poemul*.

Poeziile sunt dovada incontestabilă a prezenței la ea a unei logici formale întemeiată pe o gândire critică sănătoasă care oferă accesul la adevărul poetic numit *fenomenul* Iosefina Schirger: „*Inima-și plăsmuiește singură fericirea. În ochii mei tu ești marea, născocirea.*” Acesta este un poem nou. Nu este adevărat că e unic și impunător prin austeritatea sa plină de semnificații profunde? Adevărul ei poetic este *Ea* văzută, pătrunsă, înțeleasă, identificată cu însăși

fericirea, descrisă aici ca o mare născocire. Transparentul transcendent al luminii pătrunde până în profunzimile sublime din suflet, descoperindu-i potențialul creativ poetic.

În acest fel, travaliul creației se încununează cu fericirea nașterii unui nou poem în și cu aceleași dimensiuni parametrice plurisemantice, în stare să uimească prin simplitate și austeritate. Este o lume cu multiple planuri paralele, închipuite în mod concentric, de un talent șlefuit sferic, de un *dat* dumnezeiesc: „*Palmele de ți s-ar umple cu văzduh și țărână, nu ți-ar seca apa-n fântână?*”.

Haosul - „*umbra*” se îmbină cu ordinea - „*vara*” formând din întrepătrunderea lor un alt poem: „*Vino, umbră, spune-mi că e bine, că mai este vară dincolo de mine!*”. Umbra este numele haosului, iar „*mai este vară dincolo de mine*” întruchipează o determinare alcătuită din două situații: aceea a „*verii*” și aceea formată de împrejurarea nou creată - „*dincolo de mine*”. Astfel alcătuiesc concomitent două concepte care împreună reprezintă o organizare, adică o anumită ordine.

Este necesar a dezlega secretele gândirii critice a autoarei ca să fie posibilă descoperirea celor, de fapt, aflate la suprafață, dar crezute ascunse de către ochii neavizați. Trecerea de la haos/numen la ordine/lume se face neașteptat de rapid la început prin coborâre în „*noapte*” - numen apoi prin urcarea, tot atât de neașteptată în sferele înalte ale ordinii. „*Mai este vară dincolo de mine*” este rezultatul unei metamorfoze a conceptelor, petrecută în produsul poetic livresc nemijlocit, adiacentă altei metamorfoze, aceea a ideilor nou născute în profunzimile gândirii critice ale intelectului Iosefinei. În acest fel autoarea impune cititorului un nou plan, cel al gândirii critice prin descoperirea a noi valențe, percepții trezite din anonomatul amneziei lor, în fața frumuseții mesajului poetic. Este acesta aportul, și el inedit, al creației: dă și altora posibilitatea, șansa de a vedea și percepe altfel lumea.

Este de menționat la poetă prezența, modalitatea de a se plasa, a se afla concomitent în două superpoziții paralele, ca în exemplul următor:

„Cad stele și oameni și frunze de-a valma. Vara mea, a venit toamna.” De fapt acest poem este un aforism autentic modelat și exprimat poetic cu rigoarea spiritului creativ liric al Iosefinei, alcătuit, pentru cine vrea să vadă, din două metafore: „cad stele și oameni și frunze”, formulare metaforică întruchipând superpoziția identificării acestor mișcări: „căderea stelelor, oamenilor și a frunzelor de-a valma”, aflată într-un paralelism simbiotic cu superpoziția „Vara mea, a venit toamna” - cea de-a doua metaforă alcătuiind în acest fel o supermetaforă care este aforismul, poemul condiționându-se și determinându-se reciproc. Nu e miraculos oare?

„Vara mea, a venit toamna” pare la prima vedere a nu fi o metaforă. Aceste două situații din care este compus poemul se nasc concomitent, sinergic, din care cauză, cea de-a doua nu poate să nu fie cu aceeași semnificație ca prima. Împreună formează o ordine - ordinea poemului propriu-zis, născut din paralelismul organic al celor două superpoziții, al celor două metafore, ordinea fiind supermetafora aforistică.

Este de reținut că poeta nu spune „mi-a venit toamna”, ci „a venit toamna”. Acest „vara mea” aparent izolat de prima superpoziție „cad stele și oameni și frunze de-a valma”, „ precum și de cea de-a doua superpoziție „a venit toamna”, este de fapt puntea de legătură transcendențială, adică unitatea de transcendență ce leagă ambele superpoziții, le perfuzează, produsul fiind *poemul*. Acest procedeu a fost folosit și de Mihai Eminescu, (vezi lucrarea subsemnatului - *Fenomenul transcendenței în poezia lui M. Eminescu* „Unda spumă”, - unitatea de transcendență ca element de structură al cunoașterii de sine în poezie, Revista Ofranda Literară, nr. 1-2, 2024):

Numai o intuiție a unui spirit inventiv neordinar poate scoate la suprafață potențialul său de survolare a dimensiunilor interioare ale *Eu-lui*. Regăsindu-se în idei, un talent creativ își poate transpune *Eu-l* peste imaginile lucrurilor înconjurătoare. În arta scrisă fenomenul transcendenței se manifestă cu o deosebită pregnanță în poezie. Puțini au fost poeții care și-au descoperit talentul prin ceea ce le-a oferit factorul transcendențial al capacităților de

intuiție și imaginație. Poezia scurtă, ușoară ca formă, dar profundă ca esență și sens va prezenta întotdeauna o sonoritate fonetică și ritmică plastică aproape imponderabilă, cu un conținut sintactic și semantic arhiconcentrat, perfect încadrat într-o carcasă stabilă, dar și foarte ușoară, construită din fibrele carbonice transparente ale ideii pure, iradiată din abisul de dincolo de marginile obiectivității.

Poeziile inedite scilicet ca niște chihlimbare în șiragul policromatic al mărgelilor poetice. Strălucirea lor este aproape orbitoare, din care cauză fac misterele ascunse în ele adevărate enigme. Este nevoie de un ochi penetrabil pentru a putea descompune lumina strălucitoare în toate culorile pe care le conține. Astfel de perle-poezii cu o capacitate enormă de extragere, asimilare și estetizare a sufletului din *Eu-l* poetic le găsim la marii noștri poeți.

Factorul transcendenței nu este o făcătură artificială voluntară impusă arbitrar cu forța, ci este produsul prezenței, la un creator de poezie, a unei imaginații logo-logistice și a unei gândiri critice profunde care imprimă creației poetice valoare, iar poetului genialitate. Iosefina Schirger este înzestrată cu acest dar și el își găsește vibrație în toată creația sa poetică. Ea cunoaște fenomenul transcendenței, pentru că este singură un fenomen singular. Această capacitate de a intui, apoi a descoperi ceea ce este intuit și a aplica factorul transcendenței în plasmuirea unor opere poetice cu adevărat valoroase, îi dă Iosefinei posibilitatea să folosească, generalizeze, concentreze, însumeze estetic și auster sensurile lucrurilor și ale trăirilor sale, în plasticități verbale la fel de austere ca formă și conținut, armonios și ingenios folosite aforistic.

Mă voi opri, este îndeajuns a expune. Mă voi rezuma la ceea ce am spus, pentru a ne face o opinie corectă și a-i da o apreciere pe măsură poeziei unicat, precum și a însăși personalității înzestrată cu har și lumină care este Iosefina Schirger. Găsim acest potențial poetic însumat în cele 56 de volume de poezie publicate, precum, evident, îl vom afla și în celelalte lucrări aflate în procesul creației.

Adrian Uasile

IFTIME

Zvonuri

Toate trec, iubito, peste viața noastră
Nu am bani să cumpăr, azi, un alt destin,
Mai respiră încă florile din glastră
După întâmplarea primului festin.

Oameni de zăpadă se topesc pe stradă
Și se-aud cheflii ultimului bal.
Mor iubiri străpunse azi pe baricadă
Fără să se-ncheie vreun proces-verbal.

Peste toată lumea va cădea cortina?
În Olimp se-adună ultimele oști?
Pregătită-i astăzi însăși și ghilotina,
Aripe imploră să le recunoști!

Va fi interzisă dragostea pe viață
Și i se va cere, zilei, buletin,
Sau am fost, iubito, numai o paiață
După tot amarul nostru clandestin?

Inimă la patru ace

Doamne, să-mi mai lași o poartă
Să respir din Marea Moartă
Vechi legende prinse-n părul
Unde plânge adevărul.

Doamne, simt cum ard prin vene
Verile de cosânzene,
Azi, când iarna mă așteaptă
Să mai urc o nouă treaptă

Spre o vamă, ce preface
Inima la patru ace
Chiar de s-a născut o teamă
Azi nu o mai bag în seamă.

Doamne să-mi mai spui o dată
Care-i strada înfundată
Și de ce peste morminte
Plânge-aducerea-aminte.

Doamne, să-mi mai dai de veste
Mult a fost, puțin mai este?
Eu îmi lustruiesc iubirea
Ce nu știe învrăjbirea.

Și mă voi preface-n zborul
Ce-l adăpostește norul.
Doamne, să-mi mai lași o poartă
Dincolo de Marea Moartă!

Umbre

De câte ori, iubito, onoarea ți-o vei pierde
Printre atâtea vise ucise în alcov
Doar amintirea verii e-n stare să dezmiere
Căderea înspre stele și rochia ta mov.

Ne vom ciocni de umbre rămase-n miez de noapte
Să ne păzească pasul către necunoscut
Și, poate, din curajul unui mănunchi de șoapte
Aș mai putea, de înger, să fiu recunoscut.

Sunt muritorul zilei, dar călător prin veacuri
În zece vieți, de-acuma m-am tot reîntrupat
Și n-am aflat, iubito, din mii și mii de leacuri
De ce o lume-ntreagă, în noi, am îngropat.

Dar am lăsat afară o aripă întinsă
Să ne mai ducă vestea al dragostei birjar
Peste povestea noastră de iarnă, prea atinsă
S-arunce cupidonii, din când în când, cu jar!

Pretexte

S-a înroșit la față, pentru a câta oară
Povestea dintr-o carte pe care tâmpla mea
S-a așezat de-o vreme necutezând să doară
Deși în toiul zilei un vis mai adormea.

S-a scuturat de stele în zorii altei ere
Un cer orfan de îngeri, învinețit de nori,
Și-a plâns cu pocăința femeii adultere
Iubirea răătăcită în glasuri de tenori.

A început să spună vreo câteva cuvinte
Atunci când lumea-ntreagă în vorbe nu credea
Am luat-o, eu, de mână, ea a tăcut cuminte
Dar în priviri de gheață un veac se spovedea.

Nu e un basm, prieteni ! Hai, deci, să recunoaștem
Că deseori povestea, e și a ta... A ta!
Și îndrăznim, aievea, cu ea să mai renaștem
Tot căutând pretexte spre a o inventa.

20 ianuarie 2025

Precum Icar

Din pescărușul cel nepieritor
A mai rămas un simplu muritor
Rănit în aripi de același salt
Spre drumul nemuririi preaînalt.

Dar și atunci când mai urcam pe scări
Tot ocoleam vreo patru - cinci cărări
Și când să prind momentul oportun
Umpleam iar călimara cu tutun.

M-am necăjit și gânduri mari am tors
Dar Calliope nu s-a mai întors
Și-am risipit cuvintele prin flori
Vărsând tot răsăritul din culori.

Aș mai avea, totuși, ceva de spus:
În zborul meu final către Apus
Precum Icar – lumina o cinstea –
Va fi să cad din cea din urmă Stea...

19 ianuarie 2025

Atâtea ierni

Prea multe ierni, iubito, mă apasă
Pe-acest pământ mai urc și mai cobor,
Dar de-ar veni chiar moartea cu o coasă
Atâtea vieți n-aș ști să le dobor.

Te țin să nu îți pierd nici astăzi chipul
Orbit de ceața deasă dinspre chei.
Îmi fuge iar pe sub călcâi nisipul
Nu știu amarul cum să-l mai închei.

Fără povești abia plutim pe lume
Și rătăcim ades spre nicăieri
Zâmbim discret în urma unei glume
Și ne e dor de tot ce a fost ieri.

Atâtea ierni de-o vreme mă apasă
Legat la ochi și tot te-aș mai afla.
Să știi, iubito, nimănui nu-i pasă
Prin câte amintiri vom mai sufla.

4 ianuarie 2025

Niciodată

Niciodată, să știi, niciodată în vis
Eu n-am așteptat mai mult de o viață
Chiar de fost-am, ades, cel din urmă proscris
Sau poate, cândva, aceeași paiață.

Niciodată, îți jur, n-am știut să zidesc
Decât tăceri rătăcite sub pernă
Cu cât trece timpul, eu, cu-atâta rodesc
Și crește în mine Marea Cavernă.

Niciodată, să știi, niciodată în vis
Nu am plâns, nu mi-a cântat vreo fanfară
Doar atât, însăși Morții, chiar ei i-am prezis –
Va ajunge să înghețe pe-afară.

7 februarie 2025

Rânduri

Atât de des, iubito, în nopțile sihastru
Am fost sedus de vise uitate pe pământ
Ce m-au purtat cu rana deschisă înspre astre.
Din ultima suflare eu lutul îl frământ.

Dar, astăzi, împăratul e gol în fața sorții
Deși mai poartă vorbe prea scumpe pentru noi
Pesemne doar iubirea se dă de ceasul morții
Când aruncăm cuvinte nespuse la gunoi.

Și-atât de reci sunt toate când viața mă constrânge
Să port povara iernii ce a înmugurit
Fără să curgă-n palme măcar un strop de sânge
Din tot trecutul nostru de basme făurit.

Voi construi, iubito, din ultimele rânduri
O altă primăvară, să ne adăpostim,
Iar înspre miezul nopții nu vom cădea pe gânduri
Chiar de va fi dezastrul, din nou, să-l prevestim...

24 noiembrie 2024

Roata

Veniți prieteni! Iarna e departe
Serviți câte ceva! E masa plină
Căci veți uita de semnul meu de carte
De mâine, pe aici, va fi ruină.

Vă rog, nu vă sfiiți!. Așteaptă vinul
Și viața cea de dincolo de moarte
Iar peste timp voi deveni străinul
Și mă veți da, definitiv, deoparte.

Veți arunca doar cu uitări în mine
Din firul ierbii voi sufla prin rouă
Și de va fi cândva să se termine
Am bani de-o parte pentru Lumea Nouă.

Veniți prieteni! Se-nvecheste vinul!
Ar fi păcat să nu o facem lată
Chiar de mă-nțepă azi în talpă spinul
Să mai întoarcem iarăși înc-o roată!

30 ianuarie 2025

Moartea are vreme să se încrunte

Undeva, v-asigur eu, undeva mai pier cuvinte
S-au cam săturat de-un timp să le spurce cel ce
 minte
Și se-ngroapă în pământ poate că la primăvară
Din același vechi mormânt se mai nasc a doua oară.

Undeva, pe-acest tărâm, cred că nu-i așa departe
Chiar de e un caldarâm, ce-i al tău e pus deoparte

Și nu te gândi, acum, că dac-ai pierdut iubirea,
Poți să mori așa oricum, doar ferindu-ti azi privirea.

Hei, prieteni de pahar ce mai ieri erați pe valuri
Mai trăiește-n voi un har chiar de vă-necați la
 maluri

Lumea-i locul ideal pentru întâmplări mărunte
Moartea, în definitiv, are vreme să se-ncrunte.

Așadar, cât e răgaz și tăcerile ne-ncântă
Să întoarcem un obraz pentru cel ce ne înfruntă
Și de cerul va cădea în curând pe-un colț de masă
Hai prieteni să ciocnim și-apoi să plecăm acasă!

1 februarie 2025

Atâtea ierni

Prea multe ierni, iubito, mă apasă
Pe-acest pământ mai urc și chiar cobor,
Dar de-ar veni chiar moartea cu o coasă
Atâtea vieți n-aș ști să le dobor.

Te țin să nu îți pierd și astăzi chipul,
Orbit de ceața deasă dinspre chei.
Îmi fuge iar pe sub călcâi nisipul
Nu știu amarul cum să-l mai inchei.

Fără povești abia plutim pe lume
Și rătăcim ades spre nicăieri,
Zâmbim discret în urma unor glume
Și ne e dor de tot ce a fost ieri.

Atâtea ierni de-o vreme mă apasă,
Legat la ochi și tot te-aș mai afla.
Să știi, iubito, nimănui nu-i pasă
Prin câte amintiri vom mai sufla...

4 ianuarie 2025

Ivan POZZONI

DACĂ VERSURILE NU PROTESTEAZĂ

Dacă versurile nu protestează față de natura
accizelor
taxe peste taxe, împotriva naturii, vom ajunge ca
Brexitul Marii Britanii
cu scumpirea benzinei, vom fi nevoiți să ieșim cu
barca pneumatică din UE
și, vai!, vom fi nevoiți, într-adevăr, să invadăm din
nou Tripolitania.

Dacă versurile nu protestează cu privire la natura
amnistiei
ante construiesc ilegal și post primesc o vilă cu
șapte etaje,
ca și cum Albă ca Zăpada ar mânca mărul și,
moartă, s-ar întâlni cu cei șapte pitici,
vom evalua o sută de zile în blană de oaie mai bine
decât o zi ca lei.

Dacă versurile nu protestează față de natura
referendumurilor abrogând
cu o participare la vot mai mică decât în ziua
tuturor sfinților,
- fiecare referendum a fost abrogat prin intervenția
celor două camere ale escrocilor-
va trebui să pledăm pentru importul elvețian al
unui referendum de abrogare a 945 de escroci.

Dacă versurile nu protestează față de natura la
parcarea Italia a milioane de cetățeni
extracomunitari
ne vom trezi, peste zece ani, cu o creștere de
60.000.000 de cetățeni americani,
și, în Milano, Florența și Roma, cu 200.000.000 de
refugiați asiatici și africani,
președintele american va fi un avocat din Matera,
iar Papa un beduin din Kalahari.

Dacă versurile nu vor protesta cu privire la natura
apelor din mările Taranto și Crotone
sfâșiata de fumurile cancerigene ale
hipercapitalismului,
vom organiza o mare petrecere, deschisă tuturor, la
spital,
invitând 80% din locuitorii sudului otrăvit al Italiei
noastre.

Dacă versurile nu vor protesta în legătură cu natura
fundului lui Belen,
interes mediatic cu audiență în creștere
vertiginoasă și prăbușire auditelă consecutivă,
creșterea dorinței va avea o contracție
asemănătoare yenului,
iar noi vom fi nevoiți să strigăm „am fost niște
nesimțiți” la 10.000 de decibeli.

Dacă versurile nu protestează, mă simt ca un Titanic
într-o luptă titanică,
mușcat de un stilou Bic fără vaccin antitetanos,
ruginind la vârf, vârful aisbergului,
uscat de cerneală ca un distribuitor Erg.

CÂND MUZA SE SUPĂRĂ

Sala F a Muzeului Scrisului prezintă scena Muntelui
Calvar
cu scriitori contemporani octogenari care insistă să
rimeze în septenar,
bătând în metru, măsurând brațele crucii,
au rupt picioarele și brațele generației fantomă care
încearcă să își întindă pieptul
apucând o gură de aer, ei au sufocat-o cu datorii și
rime,
interesați de organizarea de reviste și de regia de
avanpremiere.

Sala L a muzeului scrisului este dedicată
 „funcționarilor” și „gospodinelor
 care își scufundă pixurile Bic în vasul de toaletă și le
 folosesc pe post de clești,
 democrația lirică este bună, nu lirismul pentru o
 mie de lire
 de compoziții previzibile construite pe trinomul
 emoticon inimă - soare - amire,
 analfabeți, pe dos și pe față, care, de meserie,
 predau snowboarding,
 fără să fi putut învăța vreodată cum să folosească
 un corector de cuvinte.

Sala U a muzeului scrisului portretizează un
 scenariu de savană
 unde novicele Dante se antrenează pentru
 competiția de pe piață îmbrăcat ca o
 prostituată,
 vânzând și cumpărând versuri la kilogram de parcă
 ar fi la bursa din Milano
 fără să înțeleagă că scriitorul de meserie este un
 om obișnuit să jongleze cu anusul,
 conceptul dificil de a face cultura să supraviețuiască
 să fie misiunea noastră supremă
 dacă fiecare freelancer inutil crede că unul dintre
 articolele lui de rahat valorează Milionul.

Sala O a muzeului scrisului este reprodusă ca o
 cameră a bloggerilor
 cu gândaci mari la tastatură ținându-și foggerul la
 gâtul celui alt,
 experți în nimic, își dau cu părerea despre orice,
 iubitori de împrăștiere,
 protejați de anonimatul unui site, se lansează în
 engleză, dising, pissing, trolling și fist-fucking,
 cine știe ce fel de șmecherii se vor alege cu Brexit-
 ul,
 vor trebui să renunțe la engleză și să se întoarcă la
 vremea bârfei.

Sala X a muzeului scrisului îmi este dedicată mie,
 infamul Orfeu,
 bufon de circ care vrea să smulgă idioții din brațele
 lui Morfeu,
 eu care nu exist, eu care nu exist, proiectul l.v.a.n,
 Injurios - Virus - Anonim - Artist neon-avangardist
 fără buget,
 angajat să astupe scurgeri ale consumerismului
 boem galopant,
 cu tablete de versuri Plasil și Dissenten.

Marii „POEȚI”

Ultimii doi ani din viața mea, cu o plictiseală
 extremă,
 au fost plini de cunoașterea marilor „poeți”,
 niciunul dintre ei, oricât de ciudat ar părea,
 lăudându-se cu faptul de a se fi născut într-o
 iesele:
 toți merită o copertă, albă, de Einaudi, cu aroganța
 de a fi mari preoți.

Sute de amatori inconștienți, departe de orice
 formă de umilință, cu deviza „je rode”
 ucid versuri anodine, cu otrava cernelii, ca și cum ar
 fi regele Irod,
 toți excelenți, refractari la orice critică, martirizați
 pe Muntele Măslinilor,
 ei nu concep că singura noastră salvare este să le
 punem două prezervative pe mâini,
 și, anti-concepțional, să ne scutească pe toți de
 greșeala
 de a asista de fiecare dată la un avort.

Descopăr că, potrivit lui Goethe, „ironia este
 sentimentul care se eliberează de detașare”:
 ironia, eirôneia, mama distopiei și a disimulării,
 rămâne lancea lui Don Quijote,
 lance în repaus împotriva morilor de vânt, avânt al
 așteptării șah-matului
 împotriva celor care scot versuri tarentine atât de
 plictisitoare încât ne condamnă la garrotă,
 dezvăluie cetățeanului bou cum un falit disperat
 a venit să ucidă un magistrat și nu o curvă,
 îi arată omului de pe stradă cum versurile fără
 neustică
 sunt capabile să elibereze răul cronic al unei lumi
 constipate.

Descopăr că sunt la mila scrierii de imagini
 tridimensionale
 care îi va obliga pe toți cititorii să-și schimbe (cele
 trei) lentile ale ochelarilor în 3D,
 îmi semnaleză, corect, un fost lucrător de depozit
 în blazer
 că în trei sute de ani Suedia lui Tranströmer va
 câștiga Cupa Mondială,
 că trăim simultan o duzină de revoluții copernicane
 fără să realizăm că un mileniu înainte de
 Tranströmer a venit Alcmene.

V-AȚI PIERDUT LIMBA?

Pe Unomattina au dat o știre senzațională,
prin WhatsApp și întreruperi de știri,
în slaba speranță că
homo sapiens sapiens își pierde limba.

Totul a început, în anii 1900, cu căderea zidurilor
subjonctivului,
și a continuat, la începutul secolului, cu hipertrofia
adjectivului,
toate frumoase, splendide, hiper-mega-convenabile
pentru noi, Sanremi forțați să romulăm împotriva
curentului.

Consumatori disciplinați să rostească cockney
cumpărând vocabular uzat pe eBay,
patentând neologisme, de la o liră la Gr
în căutarea aprobării oricărui parterre.

Casca il mondo, Casca la terra, în pîcare escapades
Brute hotărâte să scufunde pugii în limba lui Caesar
Ei îngroapă lexicoane fără condiționare de folosință
Acuzați de crimen incest cu o fostă Fecioară
Vestală.

HOTEL ACAPULCO

Mâinile mele, goale, continuau să bată texte,
transformând în hârtie fiecare voce a morților
care nu a lăsat un testament,
uitând să aibă grijă
de ceea ce toată lumea numește treburile normale
a fiecărei ființe umane: birou, casă, familie,
idealul, pe scurt, al unei vieți normale.

Abandonată, în 2026, orice apărare
a unui contract pe durată nedeterminată,
etichetat ca deranjat,
m-am închis în centrul orașului Milano,
în jalnicul Hotel Acapulco,
invocând visele proscrisului,
epuizându-mi economiile de-o viață
în chirie, reviste și mese sărace.

Când carabinieri fac o razie
în camera dărapănată a hotelului Acapulco
și vor găsi un alt mort fără testament,
cine va spune povestea, obișnuită,
a unui bătrân care a trăit împotriva vântului?

ACUFENE

Vocația este o cruciadă transurbană
și, tu, unde te duci, dacă nu ai nici măcar o banană,
secretul succesului este scrâșnirea fâlcilor,
trăgând de praf de stele.

Nu poți auzi vocile lumii
într-un câmp deranjat de zgomotul de fond,
sfârșind, ca un kulak, între seceră și nicovală
virtual ca Macondo în O sută de ani de singurătate.

Te plimbi, transhumant, simțindu-te inadecvat
întunecând infernurile ca un diavol bisulfurizat,
pe cărbunii sociodramei actuale
conștient că tu ești molia și nu flacăra.

Poate, în cele din urmă, vei găsi valoare,
Dumnezeu, o idee,
Cervantes în pădurea dintre Quijote și Dulcinea,
smulgându-te dintr-o existență taciturnă
astfel încât să simți bucurie în urnă.

BOALA INVECTIVEI

Pentru a descoperi cauzele pentru care trăiesc
fiecare eveniment ca în dizenterie,
au turnat cerneală, o mare neglijență, în canula
gastroscopică
anatomopatologilor, și m-au diagnosticat cu boala
invectivă,
asociată cu refluxul literar, inundat din esofag,
pentru a-mi oxida guma.

Când, câine cinic la guler, simt miros de malpraxis
sau duhoare de egopatie
nu-l pot tolera pe celălalt-n lume, victimă a
abuzului xenofob
uit orice formă de fair-play, cobor în ceața
Berserkerului,
enervat de negru ca un zulu obligat să suporte un
afrikaner,
Spun romi la sinti, sinti la țigani, țigani la români,
români la romi
Nici nu m-am putut abține să nu strig Hitler
aleikhem Shalom.

Dacă nu te diger aud înăuntru „uh, uh” ca Leonidas
la Termopile,
identificând viermii din jurul meu, pe măsură ce
eozinofilele mele devin mai acute

emit, în exces, acid clorhidric și nu mai dezinhib
pompa de protoni
cu disperarea unui Mazinga trimis în alb de femeia
bionică,
scuip, cu șiretenia lui Naja nigricollis, hectolitri de
cianură
în fața celor care, enervându-mă, sunt condamnați
să se dea cu capul de perete.

Pentru a înțelege etosul vieții mele fără ataraxie
barbarul care întâlnește un cetățean în chora anti-
„poeziei”,
veți fi cu toții, fără excepție, obligați să călătoriți în
grup
în meandrele labirintice ale maladiei mele
invective.

BALADA NEEEXISTENTULUI

Aș putea încerca să vă povestesc
la sunetul tastaturii mele
cum Baasima a murit de lepră
fără să ajungă vreodată la graniță,
sau cum armeanul Méroujan
sub un fluturaș de semilune
a simțit cum aerul îi dispare din ochi
aruncat într-o groapă comună;
Charlee, care s-a transferat la Brisbane
în căutarea unei lumi mai bune
și-a încheiat călătoria
în fălcile unui aligator,
sau Aurélio, numit Bruna
care după opt luni în spital
a murit din cauza SIDA contractat
în bătaie pe o șosea ocolitoare.

Nimeni nu-ți va aminti de Yehoudith,
de buzele ei roșii ca și carminul,
a sfârșit prin a bea otrăvuri toxice
într-un lagăr de exterminare,
sau de Eerikki, cu barba lui roșie, care,
înving de nerăbdarea de a naviga,
doarme, zgâriat de orci,
pe fundul unei mări oarecare;
capul lui Sandrine, ducă
De Burgundia, a auzit un zgomot de sărbătoare
căzând din lama unei ghilotine
într-un coș,
și Daisuke, samurai modern,
al motorului unui avion a numărat revoluțiile
transformând un gest kamikaze

în hara-kiri.

Aș putea să vă spun
în seninătatea unei nopți de vară
cum Iris și Anthia, fete spartane
de când deformate au fost abandonate,
sau cum Deendayal a murit din cauza greutatea
vinovat de singura crimă
de a trăi o viață de neatins
fără să se fi răzvrătit vreodată;
Ituha, o fată indiană
care, amenințată de un cuțit,
a ajuns să danseze cu Manitou
în anticamera unui bordel,
și Luther, născut în Lancashire,
care, eliberat din meseria de cerșetor,
a fost condamnat la moarte de Majestatea Sa
Britanică
în minele de cărbune.

Cine își va aminti de Itzayana,
și familia sa masacrată
într-un sat de la marginea Mexicului
de către armata în retragere a lui Carranza,
și cine de Idris, un rebel african,
uimit de șoc și arsuri
în timp ce, neînfricat de dominația colonială,
a încercat să fure un camion cu muniție;
Shahdi, zburând înalt în cer
pe stâlpii revoluției verzi,
aterizând în Teheran, cu aripile smulse
de o lovitură de tun,
și Tikhomir, un zidar cecen,
care a căzut printre fețe indifferente
la pământ de pe acoperișul Mausoleului
lui Lenin, fără niciun comentariu.

Aceste obiecte narative ale mele
împletite cu fragmente de non-existență
transmit sunete îndepărtate
de rezistență.

NĂSCUȚI PE DOS

De ce continui să scriu?
B., ca și Bangladesh, avea
șaisprezece ani, pe pervazul ferestrei
balconului unui liceu milanez,
dar șaisprezece ani nu au fost suficienți
pentru ca Dumnezeu să o îmbrățișeze în saltul său.
R., ca și România, avea

treisprezece ani, simțea o sută,
 și niciun înger
 zbura alături de ea.
 E., ca Ecuador, avea
 treisprezece ani, fără Genova
 îi amintea de Quito,
 în singurătatea rochiei ei
 fără marcă, dezintegrată.
 C., ca China, avea
 doisprezece ani, uzată repede,
 privind din balcon
 cu dorința de a nu vedea lumea,
 aruncându-se în vârtejul
 al anxietății de performanță.
 Numele lor nu sunt greu
 de uitat, sunt nume
 - ca și mine - născute pe dos,
 presat de geamul
 ferestrelor vieții
 sărind de pe asfalt.

AUSTRIECII DE AICI SUNT MAI STRICȚI DECÂT BOURBONII

Austriacul, de neam arian adevărat, este foarte
 strict, nu încântă,
 achtung kaputt kameraden, cere flexibilitate maximă
 pentru a trimite întreaga Europă înapoi în anii '90,
 el bombardează bursele din Milano absolut
 mai bine decât au făcut-o Radetzky sau Bava
 Beccaris.

Am putea încerca din nou cu o grevă a tutunului,
 amestecând hașișul cu marijuana cu detașare,
 deși nu cred că o grevă loto ar funcționa,
 suntem prea departe de revoltele din 1848,
 acum întreaga națiune trage să ajungă la dimineață,
 visând să încaseze un trei sau un cinci de un fel.

Sperând într-o revenire a dinastiei Bourbon
 milanezii nu sunt obișnuiți cu revoluțiile,
 se plâng, se plâng, îți spun să dispari,
 se întorc a doua zi la birou să muncească,
 neavând energia sicilienilor bine dispuși,
 singura regiune cu un statut special pentru a
 protesta cu furci.

Aici austriecii sunt mai severi decât Bourbonii,
 Merkel tună de la Bruxelles amenințând rezoluțiile
 ale Consiliului European, în care stau plătite
 supranaționale

diversele paravane ale uneia sau alteia dintre
 multinaționale,
 nehotărâte, cu toată rigoarea științifică teutonă,
 dacă să falimenteze Grecia sau o fermă din
 Valcamonica.

TUMBA IGNORE

Cadavrul nr. 2,
 umbra valului reflectată în retina mea dreaptă,
 mâinile încleștate pentru a apuca nisipul
 mediteranean
 purtate sub bermudele roșii de surfing.
 Cadavrul nr. 7,
 încercări de țipete înăbușite în adâncul stomacului
 meu
 hărți hash Marrakech în buzunarele mele,
 dirhami puțini semănați între geantă și pantaloni,
 m-au condus la gura abisului.
 Cadavrul nr. 12,
 „Eloi, Eloi, le m'a sabactani”,
 Nu-mi amintesc cine a strigat-o către cine
 nefiind scrisă în Coran:
 Am murit și eu invocând-o în zadar.
 Cadavrul nr. 18,
 în retragere pe drumurile dintre dunele din Misrata,
 în slalom însetat între rachete prietene și inamice,
 și murind de apă.
 Cadavrul nr. 20,
 deși nomazii, ca și mine, se leagănă
 pe navele deșertului, fluide detonate,
 niciodată nu se vor obișnui cu înecul.
 Fiecare mormânt al migrantului necunoscut
 șoptește că e greu să îmbrățișezi
 o moarte care vine din mare.

Laurențiu DRĂGUȘIN

Veac albastru

Ce veac albastru se topește-n noi
și se visează în oglinzi curate?
Mărilor toate, se trag înapoi
cînd noi urcăm pe niște scări furate.

E mai rotund genunchiul rupt în sare
când prin câmpie facem drum ascuns.
Un veac albastru încă nu ne are
și nici altoi de sâmbure neuns.

Dintotdeauna ne privim la fel.
Dintotdeauna ochiul e stingher.
Dimensiunea lui se pierde-n el.
Un veac albastru mătură prin cer.

Vreme de gheață

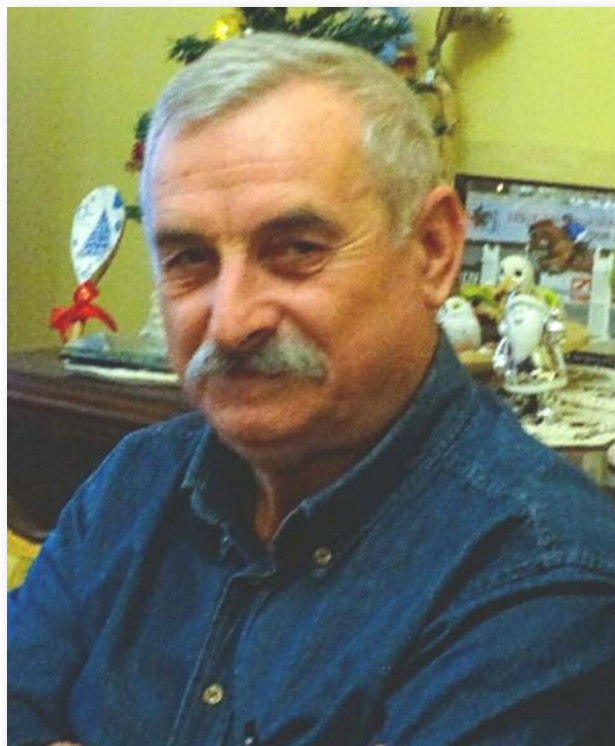
Vreme de gheață, un balans târziu.
Singurătatea clipei coborâte
se pierde peste tot într-un pustiu
al depărtărilor moi și urâte.

Aparenta mișcare e vie.
Meteoriții și-au deschis drum drept.
Prin orașe o ploaie târzie
tot ne pune medalii pe piept.

E acidă vremea de gheață,
nici nu mai știu pe unde să merg.
Un capăt de cer ne dă viață,
literele de var ni se șterg.

Hoți de vise

Cum ies fluturii din cărți!
Doamne, pune-mă între coperti
și dă-mi albe nopți visând
ca să fiu mereu în rînd
pe pămînturi tot uscate
din grădinile luate
decuseară, de doi prinți
neștiind că sunt părinți
de lumină și de vînt

și de semne pe pămînt.
Hoți de vise dorm cu mine
printre fluturi știind bine
că nici paznici nu mai sunt.
E doar vînt peste pămînt.

Starea de veghe

Îmi iau umbra cu mine și plec.
Trec prin toate visele risipite.
Peste toate se ridică și trec
adierile de vînt întocmite.

Mi se pare mereu că greșesc
și un zid se dărâmă în mine.
Neliniștile mele tot cresc,
pașii mi se pierd în albe ruine.

Ape și drumuri tot mai obosite
cară cu ele mereu veșnicia.
Eu îmi iau umbra și văruiesc site
când nici struguri nu mai face nici via.

Starea de veghe se rupe în două
Și Neștiutul rotund ne pătrunde.
Iarba dansează cu noi peste rouă
În diminețile moi de Niciunde.

Dor de mama

Mi-e dor de tine mamă, ca de duminici sfinte.
Mă poartă sufletul pe drumuri ude,
și nu mai știu a spune acele vechi cuvinte
ce cad din ploaia care nu ne-aude.

E încă frig și nici tu nu mai știi
ce iarnă bate-n porțile de sus.
Mi-e dor de tine și aș vrea să vii
cu toată iarba din câmpie, plus
un curcubeu de naștere adus.

Mi-e dor de tine cum mi-a fost mereu,
nici pragul zilei nu mă mai cunoaște.
Se rupe-n mine carnea și mi-e greu
de-atâta vreme care mă mai naște.

Vinovatul fără vină

La porțile cerului
stă lacrima dorului.

Iarbă deasă, apă vie
fulgeră peste câmpie

tăietura sângelui
din înaltul muntelui.

Lumea bună, lumea rea
rupe din inima mea.

Foc și jar mi se destramă
în tabloul fără ramă,

Picură din cer lumină.
Azi nu mai am nicio vină.

Singurătate mascată

Zidiți-mă-n zidul uitării de sine.
Nimic nu mai e din ce încă n-a fost.
Aș fi vrut cu sufletul zăpezii din mine
să fac grădinilor încă un rost.

Dar îngerul m-a certat fără vină
și nimic n-a rămas din ce a mai fost.
Vin zugravii cu inima plină,
dau cu var pe răni și în zile de post.

Partea mea de câștig e vândută
cu uitarea rămasă în zid.
Umbra pașilor grei este mută
și nici vântul nu are vre-un rid.
Zidiți-mă cât încă se poate
și cât încă mai este festin.

Singurătatea mascată e-n toate.
Zidiți-mă în zidul destin.

Mișcare surdă

Inevitabil, mișcarea e surdă,
Furtună e-n sufletul meu.
Cu viii și morții-mpreună
Deschidem o rană adâncă mereu.

Mi se întâmplă să uit câte-o dată
de începutul mirării, când taci.
Tu te pierzi într-o mare uitată
descuind iarna din albi copaci.

Zidul umbrei

Am dat cu var peste-ntuneric
pe zidul umbrei tot mai sferic

și-am pus o noapte la-ncolțit
cu sângele de pe cuțit.

Pe răni nu știu să fi cusut
tot albul zilei nevăzut.

Doar flori de mină am avut
sub cerul gri de împrumut.

Și zidul umbrei a crescut
în labirintul ăsta mut.

Am dat cu var pe zidul sferic
al umbrei mele pe-ntuneric.

Departele

Am mers cu Departele înainte.
Mierea lacrimilor m-a doborât.
Zarul de aur se vrea în cuvinte.
Tăcerea mă arde și mai urât.

Car după mine ce totuși nu am,
și vedeniile se pierd de mine
ca-ntr-o vară despuiată de ham
unde lumina se cerne mai bine.

Aș fi vrut un nume să-i dau
pentru apusul fierbinte de ieri
dar Departele e nicăieri
și Aproapele nu pot să-l iau.

Botezam caii cu apa din rai
și-nveleam umerii nopții cu rouă.

Mi se părea că tu totuși erai
în duminica în care nu plouă.

Mă visam prin grădini și era pustiu.
Colțurile lumii ar fi vrut să-mpungă.
Descuiasem cerul, încă eram viu.
Toate se stângeau într-o mare pungă.

Și Departele era tot înainte
când mergeam cu rotundul din mine.
Peste noi se vărsa o mare fierbinte.
Pe pământ fântânile erau pline.

Partea mea

Partea mea de dincolo de lume
n-are nici margini, n-are nici nume.

Umblă sufletul prin câmpia arsă
neștiind nici el ce parte e ștersă.

Trece prin noi o albă-ntâmplare.
Nici drum și nici pereți nu mai are.

Orbii o văd mereu ca un vid
peste care zidesc un alt zid.

Uite cum se destramă și Luna.
Zidul umbrei se macină-ntruna.

Partea mea de dincolo de lume
nu o vede nimeni...doar se spune.

Jucător neștiut

Prea puțin din atâtea cuvinte.
Caută umbra zidul din ea.
Uneori și zăpada ne minte.
Pe continente vremea e rea.

Prin gări nu mai trec aisberguri.
Se ciocnesc nopțile între ele.
Bate un vânt prin asprele guri
ale deltei viselor mele.

Uneori mă zidesc cu lumină,
jucător neștiut la câștig,
căci zarul, numai el e de vină
lunecând dinspre cald înspre frig.

Câmpia ca un rug

Ciudate semne încă ne pătrund
prin rănilor văzduhului de gheață.
E vremea născătoare pentru plug
tras cu obidă dincolo de ceață.

Se macină cu zile și cu nopți
la moara asta neagră de carbune.
Se stă la rând, se-mparte pentru toți
din visul ăsta care nu se spune.

Mi-e dor de toate câte sunt lăsate
în ploaia cristalină ca un jug
și fac un semn din cele încă date
pentru câmpia care-mi este rug.

Piatră sângerie

Arde piatră sângerie
peste-atâta apă vie.
Leac nu e, doar întâmplare
Peste drumuri, peste zare.

Și nimic nu e, nici loc
pentru când nu mă întorc.
Aș fi vrut să ningă iar
cu o lacrimă în dar.

Cariera mea de lacrimi
nu atinge, nu pătrunde
adăpostul unui flutur
care nu mai e niciunde.

Arde piatră sângerie
peste cât ar vrea să fie
zborul ăsta ce învie
sâmburele din câmpie.

Adăpost de fluturi

Frigul toamnei mele mă îngheață,
nu mai am destul din adăpost.
Azi, din vulturi, fluturii dau viață
semnelor și fiecărui rost.

Cade peste toți o albă noapte.
Mi se face dor ca la-nceput.
Frigul toamnei mătură prin astre
limpezirea cerului scăzut.

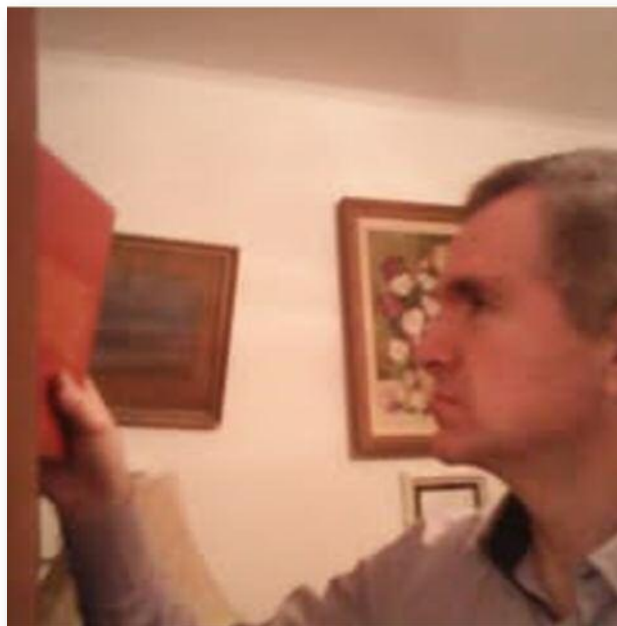
Dar mă rup de toate cum au fost
(câte-au fost / ce au fost)
și de umbra zidului din mine.
Aș fi vrut să am un adăpost
pentru cel din urmă care vine.

Bogdan Alexandru HAGIU

Salonul de coafură

Capitolul 2. Breaking Lines

Peste trei săptămâni Elena era patroana unui nou salon de coafură-frizerie cu dotări ultra-moderne, situat aproape de centru, având cinci angajați (patru fete și un băiat). Programările ajunseseră deja până în martie, după vacanța copiilor și a studenților. Robert, ajuns acum manager regional de vânzări la Lumina Aura Cosmetics, hotărâse că e mai bine deocamdată, cel puțin până va fi aprobată cererea de brevet, ca șamponul colorant „Lumina Aura Black” să nu fie folosit oficial în cadrul salonului. De fapt nu era gata nici certificatul de aprobare al produsului, cu toate că la dosar specificaseră că sunt folosite numai ingrediente vegetale și minerale sigure, deja testate. „Așa că deocamdată mergem pe șestache”, zisese Robert. „Dar nu ai zis acolo că vrem să ni se aprobe în regim de urgență?” – Elena ridicase vocea privind-ul sever. „Ai grijă că suntem deja în vizorul poliției și cel mai suspect ești tu! Tu ai chemat-o afară...” Până la urmă au hotărât să nu-l mai folosească până nu au toate aprobările. Angajatele apucaseră însă să vopsească trei clienți, iar acum orașul era în fierbere. Toți voiau, și femeii și bărbați. De-abia mai puteau fi stăpâniți. „Lăsați, curând... foarte curând...” – încerca Elena să-i calmeze. „Putem să facem nu numai din brunet blond, dar și invers...” Și programările curgeau gârlă. Aveau și pagină de Facebook, îi dăduseră și un nume: „Salonul Miraj Stylistic”. Bani erau de la firma lui Robert. „Dar ce faceți, spălați bani?! În ce belea mă băgați?” – întrebă Elena. „Nu te interesează” – venise răspunsul bărbatului. Și adevărul e că era dispusă să accepte orice, numai să nu mai zbiere cineva la ea și să aibă BANI! Bani să-și plătească datoriile, bani să... și ce să mai cumpere cu ei? Tinerețea nu și-o mai putea cumpăra, sănătatea... ei cu sănătatea se mai putea face poate câte ceva, dar să-i facă Ancuței un viitor, asta da!... Dar cu ea ce se va mai întâmpla?! Iubire, dragoste, sex... dar ce erau aceste cuvinte? Nu știa nici deșteptul ăla, doctorul... și doar era programat și la noul salon! Asta-i, ce mai putea face pentru ea?! Ei, va vedea, BANI să fie! Și doar cât plânsese acum

douăzeci de ani, când Liviu nu a vrut să o mai ia de nevastă după ce se culcase cu ea! Acum unde e, nenorocitul? În Italia sau în Spania? A zis că nu era fată mare, că l-a păcălit, că el asta vrea...„ Dar ce credeți voi, măi nenorociților, că...?”

- Doamna Elena, mătur și la stația matală?

„Asta chiar că-i cretină! De la țară!”

- Nu... te pomenești c-am s-o fac eu! – și se uită la ea cu ochii de băgat în sperieți, privirea pe care o exersase îndelung ca s-o poată domina pe Anca. Dacă ar fi avut-o și pe vremea când o umilea Liviu... până la urmă a trebuit să meargă taică-su, să vorbească cu ai lui...

- Da, bine, sigur...

Își păstrase și ea o stație la noul salon, așa, că nu se știe ziua de mâine, de ce să-și iasă din mână... Și apoi clienții vechi o voiau tot pe ea... și Gianina... săraca Gianina, nu știe ce fericită e că n-are bărbat... își caută osândă...

- Ai auzit că rușii au cucerit un oraș din Ucraina, Avdi... Avdi... cum îi spune, măi?! – se auzi vocea dogită a unei cliențe, ce își examina cu atenție ridurile în oglindă.

Bine că nu o întrebă pe ea, ci pe fata care o coafa, că i-ar fi zis câteva! Se bucură de moartea altora, ca să mai uite de a ei, baba dracului! Bine că aia mai mult o sluțește decât o tunde. Dar ce bine i-ar sta totuși un bob asimetric, așa, ca la doamna Vio!

- Eu mă merg acasă, mi-ajunge pe ziua de azi! Să fiți cumiți, ați auzit?

Îndemnul era mai ales pentru Marian, care de-

abia aștepta să plece ea ca să se dea la fete. Era în ultimul an la școala profesională, îl luase pentru scurt timp, ca să nu-l plătească. Eeeiii...fetele erau mai coptuțe! Mai ales blonda! Asta precis face videochat. Și când o auzise ieri pe Anca: „Mama, ce mă fac eu cu fața pe care-o am? N-am să pot să fac videochat, să trăiesc și eu pe picior mare, ce mă fac?!” Se ținuse să nu râdă. Bine că nu va trebui să facă centura ca să trăiască, ca în anii nouăzeci! Va merge cu ea la endocrinolog, să-i prescrie niște anticoncepționale, deși... Dar uite că acum plânge! Nici nu intrase bine în casă, că i s-a aruncat de gât, plângând:

- Mama, Andrei...Andrei...

- Liniștește-te!

Apoi, ștergându-i lacrimile:

- Ce ți-a făcut?

- El și cu ceilalți dobitoci! A zis că trebuie să-și tragă o pungă pe mână ca să mă pipăie pe sâni! Dar el a zis altfel! Și ceilalți leșinau de râs!

- Liniștește-te! Potolește-te! Lasă că rezolvăm!

Dar știa că așa ceva nu se rezolvă cu una cu două. Va trebui să meargă cu ea la psiholog, alți bani, altă distracție!

- Și Bogdan a zis după aia că „mai bună-i mă-sa, deși și la aia îi dă grăsimea pe nas”!

„Aaaa... daaa?! Așaaa...?!”. Ei bine, atunci va avea grijă de ei, de toți!

- Adu codexul ăla! Le găsim o tunsoare, de... las’ pe mine!

- Dar nu mănânci mai întâi?

- Nu!

Căută cu atenție, până găsi ce voia.

- Uite, vezi aici?!

Fata încuviință.

- Vezi cum au tradus ăia, da? Nu vor mai ști ce-i cu ei, nu vor mai putea învăța nimic, se vor bâlbâi când vor vorbi cu o fată... Ce înseamnă anxioși? la caută pe telefon!

- Google... Fricoși! Fricoși fără motiv! Frică până la îmbolnăvire. Se tratează cu...

- Ei nu vor avea parte de sex niciodată, nu tu! Tu ai să mergi cu mine la medic, și rezolvăm, lasă... Dar ei o vor păți, pe vecie!

Anca se mai luminează la față.

- Și cum... aici zice că să fie tuns în linii de rupere. Cum adică? Poate nu au tradus bine.

- Nici nu contează! Uite la desen! Eu înțeleg. Pot să fac tunsoarea asta! Dar cum să-i facem să vină la salon... Uite, știi ce? Cheam-o mâine pe Silvia la o cafea! Să deseneze ea, că doar e la artă decorativă! Și să personalizeze după aia un tricou, pe care să și

scrie ceva de genul „așa arată bărbatul pe care-l vreau”, sau mai scurt, ne mai gândim noi, și să apară cu el în fața lor. După aia...

- Bună idee! Mai ales că Silvia e frumoasă...

- Las’ c-ai să fii și tu! Îți promit! Doar am salon și de cosmetică. Le dau afară pe rând dacă nu-și fac treaba bine, adică dacă nu te scapă de...

- Da, da... bine! Și cum să se cheme tunsoarea?

- Trebuie să se cheme într-un fel?

- Păi da, ca să-i putem aduce... la să vedem... Ceva cu linii rupte, linii de ruptură... Tastă ceva pe telefon: Breaking Lines! Așa-i vom zice, Breaking Lines! Mie îmi plac doar tipii Breaking Lines, așa va scrie pe tricou! Gata, acu’ o sun pe Silvia! Da’ ia stai, ce versuri sunt acolo?

- Citește tu!

- *An desunt nobis ordinis, in alta coma / Accentus et sollicitudine in speculo te contineo.* Nu, e prea mult pentru dobitoci, ajunge doar *an desunt nobis ordinis*, scris dedesubt, așa, ca să fie șmecheri... Asta-i! Breaking Lines, și dedesubt *an desunt nobis ordinis*! Or să fie cool, așa cum zic ei....

Zis și făcut. Peste trei zile aproape toți băieții de la clasa de canto se programaseră la salonul doamnei Elena. Nu primeau tricoul decât de acolo, după ce se tundeau. Și chiar dacă afară nu erau decât câteva grade peste zero, pentru că totuși iarna era încă aici, plecau doar în tricou, cu geaca pe braț, fluturându-și suvițele tăiate asimetric, printre care șerpuiau cărări făcute cu trimmerul. Culmea era că unora le stătea binișor. Nu putuseră veni chiar toți șaptesprezece, câți erau în clasă. Unul era skinner, alți doi tunși perie... Ba chiar se rătăcise printre ei și un băiat cu freză de melc, cum i se zicea, adică avea cărare pe stânga și ceafa tunsă mărunț, pierdut. Și omul nu și-ar fi schimbat tunsoarea în ruptul capului, zicea că îl definește... Dar Andrei a venit printre primii. Era înalt și lat în umeri, ba chiar pusese și niște mușchi, că se ducea la sală. Frumuseț, cu tenul curat....

- Aha, deci dumneavoastră sunteți doamna Elena! Aveți niște colanți cool, se vede celulita prin ei! – și începu să râdă. Unul dintre dinții din față era cariat. Colorat în verde pe jumătate.

- Luați loc, tinere domn! Nu-mi place să mă iei la mișto, dar afacerea e afacere, te tund și pe tine! Să nu crezi că-ți scad din tarif dacă faci bancuri proaste!

Nu mai așteaptă vreun răspuns, îl strânse bine cu bentița de fixare.

- Te vopsesc blond, că ai văzut că așa vă fac pe toți, din bruneți blonzi și invers. După aia culoarea se va schimba, la tine se va face negru începând de la vârf.

Băiatul ridică din umeri.

- Da' niște muzică n-ai?

- Pe telefon doar.

Elena lăasă o clipă foarfecele cu motive ciudate pe mânerul nichelat și umblă pe ecranul telefonului.

- ...*tempus fugit, mors advenit, Andrei, scriptum est in hoc libro / Reliquum tempus in speculo se ostendit / In umbra appropinquat, manus cito nent...* - vocea stridentă a Ancuței se revărsă din telefonul cu sonorul setat la maxim.

- Ce zice?! Cine-i asta?! A zis cumva Andrei?!

- N-ai tu treabă cu asta, e o cântăreață poloneză, au și ei numele ăsta, spuse Elena privind satisfăcută cum din oglindă ies limbile ceasului și se așează pe umerii băiatului. Degetele fără carne pe ele începură să desfacă nodul bentiței.

- Nici asta nu știi să o legi bine, doamnă? Uite...ca să-mi între par după gât!

- Lasă că are mama grijă, uite...ți-o pun la loc!

„Cam o săptămâna mai are până să i se facă creierul mucii, atâta, nu mai mult!” – constată Elena privind limbile orologiului care se opriseră după ce parcurseseră de paisprezece ori ciclul celor doisprezece ore.

- Ei, te-ai scos, domn Andrei! Tunsoarea asta te va face om!

- Cum?!

- Așa cum ai auzit! Ți place?

- Ddaa...

- Și mie!

- Da' văd că aveți boxe, de ce mi-ai pus muzică pe telefon?

- Narcis, pune, băiete, niște muzică! – strigă Elena la elev.

- Irina Rimes, șefule, dacă ai, deși din câte pot să-mi dau seama ești varză!

- Ba am...

Ascultară toți câteva minute.

- Auzi ce spune Irina? Tu de ce ești băiat rău?

- Eu?! Ce...

- Cu Ancuța, cu fata mea!

- Aaaa...

- Aaaa... Te rog să nu mai faci! Să nu mai zici niciodată ceva care să o facă să sufere! – îi spuse femeia întinzându-i vopsea și pe sprâncene.

- Promit!

- Promiți? Uite ce-i, Andrei: noi învățăm să cunoaștem oamenii mai dihai ca popii sau doctorii! Doar taximetriștii poate că ne depășesc. Ca să nu lungesc vorba, îmi dau seama ce împuțit ești, și că de-abia de acum, că ți-am zis, vei face panaramă de

ea și mai dihai! Și vreau să-ți spun că o vei păți cu mine! Nu știi cu cine te pui! Cum crezi că a apărut salonul ăsta aici, din senin?

Băiatul păli.

- Văd că ți-ai dat seama, nu ești prost degeaba... Deci, dacă o dată mai aud că tu sau prietenii tăi ați mai zis ceva, aveți de-a face cu mine! Acum șterge-o! Și tu, Narcis, închide muzica!

Își aprinse o țigară înăuntru, doar acum ea era patroana. Se uită după spatele lat al lui Andrei. Geacă matlasată, de sezonul ăsta, observase că purta și inel cu diamante, oare ce-or fi ai lui? Dacă ea va fi cea vânată, totuși? Dar trebuise să facă asta totuși... Puse mâna pe telefon și îl sună pe Robert, dar acesta nu răspunse. Atunci o sună pe Anca:

- Auzi, fată...? Ce faci, ai ajuns acasă? Auzi, să nu povestești nimănui de codex, ai auzit?!... Nu, în primul rând lui Silvia! Așa...foarte bine! Știi cine mi-a venit azi? Andrei în persoană! Așteaptă tu două săptămâni și ai să-l vezi cu mintea praf! Da... da... și pe ceilalți... vin toți până la urmă... să vezi atunci panaramă! Freză de melc oricum ai zis că te lasă-n pace!... Cristin îl cheamă? Să fie sănătos! Și să n-ai teamă, de azi nici Andrei nu-ți mai face nimic! Azi ți-a zis ceva?... Daa?! Ei bine, nu o va mai face, nici el nici golanii ălalți, ai încredere în mine!

Peste un sfert de oră stătea de vorbă cu Robert, la pizzeria de vizavi, în fața unor cești de cafea:

- Măi, uite, mie să-mi zici clar până unde se întinde puterea ta...cine-s sunt șefii, dacă spalați bani prin mine...nici nu am stabilit ce procent trebuie să-ți dau! Cât ați investit, mai exact?

- Aha, s-a trezit talentul de afaceristă în tine, madam? Cu ce ocazie, mă rog frumos?! Eu trebuie să te întreb ce venituri aveți, cât ați încasat...

- Eu personal țin contabilitatea. Intră sume frumușele, să știi. Este așa, un mister, atât le trebuie oamenilor, vin buluc! Toți cer vopseaua nouă, tunsoarele noi...

- Exact!

- Ca să-ți spun exact, trecem strada și ne uităm în caiet! Dar de ce nu ne-am împăca noi mai bine, măi Robert? – și îl atinse cu genunchiul pe sub masă.

- Pentru că mie-mi plac femeile mai tinere, de aia!

- Daa?! Zăău?

- Chiar așa! Și-mi permit, să știi!

- Mă-ndoiesc, dar treaba ta! Atunci hai să stabilim clar: cincizeci – cincizeci?

- Mai...

- Robert, Costică le-a zis polițiștilor că tu ai chemat-o afară!

- Ei bine, atunci „deal”! Să văd însă cum le spun șefilor.

- Cine-ți sunt șefii? Că doar nu cei de la Lumina Aura Cosmetics. Sau nu numai...

- Nu numai... Dar ce te interesează? Asta-i grija ta? E periculos, să știi...

- Da, presupun... Vreau doar să știu dacă m-ai putea ajuta, tu și băieții tăi, să impresionăm niște puștani de liceu, colegi cu fata mea. O necăjesc... Știi, n-aș vrea ca vreunul să aibă părinți influenți...înțelegi, nu?

- Hmm... dar știi ceva?

- Asta-i, că nu. Este unul, Andrei, la clasa de canto de la Liceul de Arte. Ia vezi dacă poți afla ceva, că fiică-mea nu știe.

- A fost printre cei cărora le-ai făcut tunsorile alea?

- Da, chiar azi.

- L-ai amenințat?

- Da!

Robert sorbi din cafeaua care se răcise binișor de acum.

- Știi, Elena, e ceva ciudat aici... Nu-mi dau seama deocamdată, dar am să aflui. Am văzut și eu un puști cu tunsoarea, aia, Breaking Lines. Și cu tricoul. Pariez că jumate din puștii din oraș și-o vor face în următoarea lună. Bani frumoși... Vezi să iasă bine totul, fără conflicte. Șefilor nu le plac necazurile, cum e și normal. Dacă ești fată bună, te pot premia chiar, dar dacă nu... Și pe mine la fel... Deci ar cazul să-mi spui tot ce nu știu din toată afacerea asta!

- Nu-ți ascund nimic, Robi. Cum aș putea să fac asta?

- Uite, așa bine, vă cunosc eu...

- Eu sunt altfel, Robi, dar dacă nu vrei să afli...

Bărbatul își strânse pumnul pe sub masă.

- Bine, am să mă interesez ce hram poartă părinții lui Andrei de la canto!

- Și ai celorlalți!

- Bine! Acum plec, mulțumesc pentru tratație! Și nu care cumva să faci prostii cu tunsoarea asta, îmi spune mie organul... și își atinse nasul cu început de rinofimă.

Peste un sfert de oră o sună pe Elena:

- Ai cam tras pe lângă! Tată-su e patronu' a jumate din pensiunile de la ieșirea din oraș. Numai una e pe numele lui, dar tot el e! Ia și te împacă, că nu știu dacă te putem ajuta la o adică...

Femeia intră în toaletă, uitându-se peste umăr să vadă dacă ascultă vreun client sau vreun angajat, apoi închise ușa.

- Cuuun?! Și de ce băiatul e la prăpăditul ăla de

liceu?

- Îi place acordeonul...pășărele cică. Oricum, e dealer de droguri, le vinde și colegilor, și studenților de la Arte. Că așa sunt artiștii ăștia, le trebuie inspirație. Mai mult n-am aflat, că...așa, n-are mama, stă cu tată-su.

- Cum stă cu tată-su? Cum n-are mamă?

- Are, normal că are, dar e în Italia. Despărțiți, e femeia unui italian bogat, mai contribuie și ea la afaceri, la bunăstarea familiei...

- Doamne, în ce m-am băgat... Dar voi nu puteți face nimic să-i impresionați?

- Da' ce ne crezi pe noi, cucoană, vreun stat paralel, sau ceva de genu'? Suntem și noi niște oameni muncitori, ș-atât!

- Nu mai spune...bine, nu mai lungim vorba acum, să mai vedem.

Elena atinse butonul de închidere al apelului și privi în jur. Pe al treilea scaun stătea doctorul ăla, sau profesor, ce o mai fi, și-i spunea brunetei, Angela a zis că o cheamă:

- Păi de aia se poartă toți ca dracu', dumneavoastră nu știți, domnișoară, cum e să ajungi la cincizeci de ani și să ai în spate numai niște șpanuri de ani! La treizeci mai speri că îți găsești fericirea, poate chiar și la patruzeci, dar după aia, gata!

Angela îi privi cu o scârbă nedisimulată părul gras și netuns de vreo două luni, apoi se hotărî să îi facă o cărare orizontal, în creștetul capului, și să îi pieptene jumătate din podoaba capilară spre frunte, iar cealaltă jumătate spre ceafă.

- Deci cum ați spus? Mai subțirel la ceafă și mai plinuț în față?

- Nu! Invers! Mai plinuț în spate și...

- Bine, bine...

- Și nu mă zgâria cu pieptenele, fă mișcări mai...

- Mai încet, că se uită patroana la noi! Și eu încă sunt în probe.

- Aha... Deci dacă nu îți trăiești viața, dacă nu...

- Ia mai lăsați fata în pace, dom' profesor! Și tu unde ai învățat să tunzi, măi?! De ce nu ați venit la mine, ca de obicei? Ce, așa ușor mă trădați, dom' profesor? Ce, o vedeți pe asta mai tânără?! Cât credeți că are? Paispe ani? Paispe ani are decând s-a măritat...vă spun eu! – și rase gros. Aveți grijă toți ce faceți, că zburați de-aici în doi timpi și trei mișcări! Eu mă duc acasă, treaba mea de ce, nu trebuie să vă dau raportu'! Aveți grijă, cine iese ultimul setează și alarma, poate greșești, măi blegule, și sună tot cartierul! Vedeți că...

Și ieși bombănind. În tramvai erau patru copii pe scaunele din spate, cele de lângă parbrizul panoramic.

Unul din ei apucă telefonul:

- Da, mama, vin acuma acasă...mă joc în tramvai...
Uite, ți-l dau pe Virgil...

Numitul Virgil apucă grăbit telefonul, ocazie cu care îi căzură cărțile de joc, una cu fața în sus - era un popă de roșu, pe tapițeria verde a scaunului.

- Salut, mama lu' Tibi! Da, suntem acum în tramvai și ajungem imediat acasă!... Cuum?! Acum suntem lângă restaurantul ăla...cum îi zice măi? – îi trase un ghiont grasului care se înneacă cu vaporii din țigara electronică. Da...da...bine...

- Măi, ia nu fuma în tramvai, că te dau de urechi... începu Elena, dar se opri când o matahală de lângă ea se uită fioros. Posibil ca unul din băieți, poate chiar cel care vapează, să aibă bodigard. Azi se distrează jucând cărți în tramvai, nu merge acasă cu gipanul. Sau pur și simplu este unul din ăia fără copii de impotent ce este, și se răzbună pe femei. Să nu se trezească cu un pumn în ochi, Doamne ferește... Mai bine să se ducă în față. Se mai întoarse o dată să se uite la tunsorile băieților. Dar erau tunși normal. Uniform, fără linii de design. Clătină din cap: "nici nu le mai trebuie!"

Acasă o luă pe Ancuța la „o discuție serioasă”:

- Măi fată, trebuie să nu mai fii așa sensibilă, ia tratează-i cu indiferență!

- Nu pot, mamă, dacă ai ști...

- Și să mai ști că nici nu-ți trebe bărbat. Aduc numai nenorociri. Nu-ți amintești ce făcea taică-tu?

- Și ce fac?

- Mai bine fă-ți o prietenă. Duceți-vă în concedii... Uite, Silvia! Ce, ea are prieten?

- Nu dar toți se țin după ea. Și ea le spune că are bărbat, că e la casa ei de-acum, numai să o lase să lucreze... și asta ca s-o lase-n pace!

- Fată deșteaptă. Dar nu i-ai spus de tunsori, nu?

- Nu mamă, stai liniștită.

Elena își mușcă buzele. Numai liniștită nu putea sta.

- Lasă că rezolvăm noi, ai să vezi! Vrei să vorbim cu diriginta? Cu psihologul școlii, mă rog, psiholoaga, madam aia înțepată?

Fata începu să râdă.

- Nu, nu... nu vreau scandal. Te rog să mă înțelegi... Și mai e ceva. Mi-e rău tot timpul am o senzație tare nașpa, am făcut niște lucruri îngrozitoare cu tunsorile astea, și le facem în continuare... Mamă, dar dacă există Dumnezeu?!

Elena își aprinse o țigară.

- Dă-mi și mie una!

- Asta-ți mai trebe! Uite ce-i: de mâine lucrurile se vor schimba, ai să vezi. Tunsorile fraierilor ăia vor

începe să-și facă efectul!

Și chiar că lucrurile s-au schimbat de a doua zi, dar nu chiar cum se aștepta patroana. S-a întâmplat la ora de Limba și Literatura Română. Aproape toți băieții din clasă purtau tricouri albe. Pe piept scria **Breaking Lines** iar pe spate **An desunt nobis ordinis**. Cu litere gotice, negre, din care curgeau picături roșii. Atât i-a trebuit profesoarei, să se uite lung la tricouri și la tunsorile lor. Ba a și spus: „Vai, în ce hal arătați toți, parcă sunteți scăpați din iad!”

- Vă rog să vă măsurați cuvintele, doamna profesoară! Nu aveți voie să faceți referiri la aspectul nostru! Așa după cum nici noi nu facem la aspectul dumneavoastră, care cam lasă de dorit!

- Și de ce nu ne spuneți la oră ce impact au Creangă și Eminescu asupra societății contemporane? De ce nu sunt discuții interactive în care să învățăm să facem critică literară?

- Și apoi mie nu-mi convine sistemul de evaluare! Ce suntem noi să vă bateți joc de...

Profesoara a fugit în cancelarie, unde a dat chiar de director. Omul tocmai își savura cafeaua. Pe o farfuriuță de plastic îl așteptau două emeliane acoperite cu un șervețel.

- Domnule director, eu îmi dau demisia! Chiar în clipa asta! Nu am muncit atâtea ani, nu am dat atâtea concursuri, ca să-și bată joc de mine niște... niște...

- Stop! Perfect de-acord!

Directorul se duse la dulăpiorul lui și scoase altă farfuriuță de plastic, pe care avea niște felii lungi de măr, soiul Golden Delicious, acoperite de asemenea cu un șervețel.

- De când ai venit ne-ai pus probleme, ai îndepărtat elevii de liceul nostru. Foarte bine, scrie demisia, îți pun și niște penalizări, că doar e mijlocul anului... Scrie, ai auzit?!

- Ddaa...dar nu pot sta perioada de preaviz? Ca să...

- Nici gând, domnișoară! Nimeni nu e de neînlocuit! Eu chiar m-am gândit de ceva vreme pe cine să aduc aici!

Așa că a venit să predea Limba și Literatura Română domnișoara Gianina, clienta Elenei, care de ceva timp îi promitea directorului că îi va oferi anumite favoruri dacă îi găsește un post stabil. Angajarea a venit chiar la timp, pentru că Gianina suferea de torticolis de la neurolepticele pe care le lua cu pumnul. Avea un psihiatru, la cabinet, care îi prescria orice, numai s-o vadă mulțumită de el, să o pastreze ca și clientă. Ba chiar în două rânduri a fost icterică, dar nu avea nimic serios la ficat, totuși. Sau cel puțin

așa arăta ecografia, unde nu a vrut să fie examinată și la sâni, prea se uita pofticios roșcovanul ăla de doctor. Că cică roșcovanii au alt fel de hormoni, și sunt mai libidinoși.

- Gianina a zis c-o cheamă? Una destul de înaltă, brunetă, cu părul încrețit, că așa...

- Da...da! E clienta aia a ta, nebuna aia, nu?

- Exact! Ați sărit din lac în puț! Și cum merg orele de română?

- Ca naiba, cum să meargă?! Les la veceu fără să-și ceară voie, de multe ori nici nu se mai întorc, nu știu să răspundă...Andrei doarme cu capul pe bancă...sau nu doarme, dar stă așa, cu ochii roșii...

- Cum adică stă așa cu ochii roșii?!

- Nu știu cum să-ți spun, parcă nu sunt ei...până și melcul zicea azi că pe el nu-l mai interesează nimic, că nu vrea decât să mănânce și să se uite la televizor, că... Profa a întrebat care a fost cel mai mare poet al românilor, și el a zis că Ștefan cel Mare. Și lui nu i-ai făcut tunsoarea!

- Dar ăialaltă, cei tunși? Ce fac, se mai leagă de tine?

- Nu, dar se uită la profă așa, ca niște urangutani, nici nu știu cum să-ți spun...

- Aha...aha...îi ajunge blestemul... dar la celelalte obiecte? Cum se descurcă?

- Prost, foarte prost... Nici nu mai cântă, numai zdrăngăne instrumentele alea...directorul zice că dacă o țin tot așa se desființează școala și rămân toți șomeri. De fapt îi zicea asta lui Gianina. Mergeam în spatele lor. Și au intrat în cancelarie. Probabil că nu mai era nimeni, pentru că a început să sărute. Și mai departe nu știu, pentru că s-a închis ușa...

- Aha, deci așa, Gianina, ți-ai găsit bărbat... Deci așa ți-ai găsit și slujbă! Numai eu, proasta, n-am stat decât cu taică-tu, până, uite, am îmbătrânit și nu mai pot să fac nimic acum! Lasă că vine ea la mine, să vezi ce tunsoare-i trag! Dacă nu vă pune zece la toți... las' pe mine!

Dar până să ajungă profesoara Gianina la următorul tuns și tapat, Andrei a invitat-o pe Silvia la cofetărie. Acolo a comandat un tiramisu pentru ea și un coniac pentru el. A întrebat-o dacă i-a plăcut prăjitura, și fata a zis că da. Atunci a invitat-o la el acasă, că bătrânul lui nu e în oraș, și nu are cine să-i gătească și lui o friptură. „Bine, lasă că ți-o fac eu, cu ceapă, așa cum se face carnea...” Băiatul avea în frigider tot ce-i trebuia Silviei să gătească o friptură bună.

- Auzi, dar nu vrei să-ți pui tricoul cu *Breaking Lines*? Doar tu ne-ai făcut reclamă la el... tu, cu artele tale plastice...

- Adică...

- Da, adică să-ți pui tricoul meu!

- Dacă crezi că... și fata își trase bluza peste cap, rămânând astfel în sâni goi. Așa e bine?! Îi atinse cu mâna partea din față a blugilor. Nu văd să aibă vreun efect. În locul tău, să fiu, băiat, mi-ar fi rușine!

Andrei se prăbuși în unul din fotoliile *Elegance D'Or*. Erau numai trei în toată vila, iar când nu era taică-su acasă se așeza pe rând în toate trei.

- Pleacă până nu te bat!

- Păi de ce-ai crezut, blegule, că am venit la tine așa, ca o mielucică? Vrei să-ți spun?! Pentru că știam că n-ai să fii în stare de nimic! Cu tunsoarea care v-a făcut-o mama Ancuței la toți, n-o să mai fiți în stare de nimic, toată viața! Tu și maimuțoi ceilați!

- Ce...ce vorbești tu acolo?!

- Așa cum auzi! Tunsorile astea sunt vrăjite, mi-a zis Ancuța. De asta sunteți așa cum sunteți, nu știți ce-i cu voi!

Băiatul se duse la oglinda de cristal, mare cât jumătate de perete, și-și ciufuli freza.

- Ești sigură?

- Mai întreb? Nu te vezi?

- Și ce să fac? Mă tund zero?

- Mai bine scalpează-te, că nu cred că ajută. Sunteți proști definitiv, măi, și așa veți rămâne! – zise fata. Își puse bluza la loc și se îndreptă spre ieșire cu un zâmbet victorios. Însă, Andrei apucase să vadă pe-tele roșii care i se întindeau din ce în ce mai mult de la vârfurile sânilor înspre gât.

- Nenorocita... nenorocitele!

Se duse la frigider și-și luă o bere *Ursus Black Edition*. Doar marca asta îi plăcea. Pe geam o văzu pe Silvia cum traversează strada și pentru o clipă speră că o va călca tramvaiul. Nu ajungea berea, îi trebuia un joint. Asta cu toate că bătrânul îi spusese că nu are voie, că uite, el îi lasă câteva, dar tare ar fi bine să nu se atingă de niciunul! Trebuia s-o mai tragă de limbă, să afle amănunte, dar era prea furios. Bine că se stăpânise să n-o lovească. Lasă, că este timp, și pentru ea, și mai ales pentru nenorocita ăialaltă, cu mă-sa!... Păi da, Silvia venise cu tricoul... „Ei, lăsați voi, cumnatelor!”

A doua zi Gianina se prezentă la salonul Elenei. Imediat după ea intră și profesorul-medic, care voia să i se contureze o barbă – era nebărbierit de o săptămână.

- Deci vreau să-mi tăiați o barbă din alea moderne, care fac fața mai lungă, îi spuse el Angelei.

Apoi se întoarse spre Gianina, care rămăsese încruntată în mijlocul sălii principale:

- Bună ziua, domnișoara profesoară, ce mai

faceți? Și, fără să aștepte răspunsul care oricum nu ar fi venit: Știu că sunteți profesoară, că v-am auzit vorbind cu patroana, cu doamna Elena, la celălalt salon, la cealaltă locație. Și, ca să fiu sincer, mergeam în urma dumneavoastră și am intrat aici tocmai pentru că ați intrat și dumneavoastră. Sper că asta nu vă deranjează, pentru că...

- Ascultă, domnule, spuse Gianina, care de câteva secunde îl urmărea cu ochi disprețuitori, să știi că nu ești acum un sfert de secol, pe plajă la Costinești. Pot da telefon la 112 și te arestează pentru hărțuire sexuală, în caz că nu știai!

Elena veni în fugă, fluturând o țigară aprinsă:

- Ei, gata, gata... Ce s-a-ntâmplat?

- Păi ce să se-ntâmple, ăsta cică-și face barba, și de fapt se dă la mine!

- Păi nu asta voiai, Gianina, să se dea unul la tine, în sfârșit? – râse patroana, luând-o de braț și trăgând-o mai încolo, înspre fotoliile îmbrăcate în piele roșie din antreu. Ce, vrei să te coafez?

- Nu chiar, s-a întâmplat ceva la școală... Dar nu iei măsuri împotriva nesimțitului ăstuia? Chiar așa, să îți arate caracterul dominant în public, e revoltător, e strigător la cer, e...

- Ce s-a-ntâmplat la școală?! – aproape că țipă Elena.

- Păi, știi că am venit eu să predau româna la clasa unde-i fiică-ta, asta pentru că înaintea mea a fost una care s-a enervat că băieții au venit tunși de tine, cu tunsorile alea caraghioase, și...

- Ce s-a-ntâmplat?! – de data asta Elena țipă de-a binelea, ba chiar o împinse pe Gianina, apucând-o de antebraț.

- Azi au venit toți rași pe cap, chiar și cei care nu avuseseră tunsoarea aia, **Brecking Lines**. Și au dat-o de dimineață afară pe Ancuța, au scos-o din clasă, dacă nu s-ar fi ferit ar fi lovit-o chiar. Și i-au spus să nu mai pună piciorul în liceul ăsta, să-și caute altă școală. S-au dus și în B, la pictură, și au scos-o afară și pe una Silvia, ziceau că e vinovată și ea, că le-a făcut tricourile... Ce-i aiureala asta? În frunte era unul Andrei, băiat de mare mahăr, cică are toate pensiunile din oraș. Directorul e disperat, a chemat poliția, dar nu primește niciun reporter.

Șefa se prăbușise într-un fotoliu.

- Și Ancuța unde e?

- Fetele sunt cu doamna psiholog, în siguranță, în cabinetul ei. Dar băieții urlă, zic că le-a făcut nu știu ce vrăji cu tunsorile alea...

- Taci să nu te-audă – suieră Elena aruncând o

privire rapidă spre Angela, care îl rădea pe gât pr profesoară. Of, Doamne, cum rezolv, ce fac acum?! Dacă nu-și ține gura... Și mai e și mincinoasă!

- Cine? Ce?

- Ei, Ancuța... cine?! Dar pe mine...? Pe mine nu vor să se răzbune?

- Ba da, Andrei zice că așteaptă să vină tată-su, că e plecat nu-știu-unde, și vin cu toții aici și nu-ți lasă piatră pe piatră, asta de la mine știu, am vrut să-i învăț ceva istorie antică...

Elena se apucă cu mâinile de păr.

- Pffuuu... ce fac acum, Doamne?!

- Auzi, dar e adevărat, chiar sunt niște tunsori malefice? Că fac și eu acum: parcă nu puteau să se tâmpească în halul ăsta de la o zi la alta! Că oricum părinții sunt disperați, zic că nu-i mai recunosc... Zii, e adevărat?

- Nu, cum să fie adevărat, sigur că nu e adevărat...Ce mă fac acum, Doamne, eu?!

De dincolo se auzea vocea profesorului:

- Voi chiar credeți că puteți trăi fără bărbați? Chiar aveți impresia că endorfinele se pot descărca altfel decât printr-o activitate sexuală reușită? Chiar nu vă dați seama că altfel nu funcționează creierul? Iar cu timpul apar chiar modificări anatomice, nu numai funcționale?!

- Vă place așa? Dacă vreți vă mai tai din colțuri? Umblu și la sprâncene? La nas? Că văd că la urechi am umblat data trecută, doar de-abia ați fost...

- Tu chiar nu...

- Las-o-n pace, porcu dracului! – îi strigă Elena. Angela, i-ai cincizeci, și dă-l afară. Poți să nu mai vii aicea, dorm profesor! Îmi găsesc eu clienți, n-avea grijă, oricum toți sunteți o apă ș-un pământ!

Se întoarse apoi spre Gianina:

- Mulțumesc, doamna profesoară, mulțumesc... du-te acum, văd eu ce am de făcut...

- Și cică zilele trecute băieții ăștia o luaseră la fugă, prin mall, și cineva i-a fluierat ca un cowboy în Vestul Sălbatic, și a râs toată lumea, că adică erau o cireadă, și...

- Bine, bine, du-te acum..., și o împinse de spate, spre ieșire. Sau vrei să te și tunzi? N-ai nevoie, ești destul de aranjată ș-așa!

Leși afară, imediat în urma Gianinei, își aprinse o țigară nouă și îl apelă pe Robert:

- Auzi, tu, s-a întâmplat ceva groaznic: băieții, în frunte cu Andrei...da, Andrei ăla... deci au dat-o afară din clasă pe Ancuța, și se vor răzbuna și pe mine, ne sare afacerea...da, ăla cu tată-su... păi de ce? Nici ei nu știu bine, cică tunsorile astea le fac rău, le strică

mintea...de parcă n-ar fi... da... da... Înțelegi că n-am nicio vină?!... Nu, cică tată-su nu e-n oraș, dă când vine... Nu știu, rezolvă cumva, doar nu sunteți voi mai slabi decât un găinaru ăsta! Nu... nu, fetele, că mai are una necazuri, de fapt aia le-a spus... deci fetele sunt închise la doamna psiholog, și cică e și poliția acolo... nu-nțeleg de ce nu-mi dă telefon! N-o lasă, sau ce?! Bine...bine, nu te supăra...nu, Ancuța nu se droghează, bag mâna-n foc! De la mâncare li se trage la toți așa am citit... Bine, cum știi tu... Încearcă, mersi!

Apăsă după aia pe numărul Ancuței. „Nu răspunde...”

- Auzi, Angela?! Auzi, Narcis?! Eu ies puțin, am ceva treabă, vedeți să fie totul în ordine, ați auzit?! Dacă întreabă cineva de mine, sunt la școală, la Ancuța, sunt ceva probleme... Cum a fost, Angelica, l-ai putut da afară fără scandal? Că eu am ieșit un pic afară, nici nu m-am uitat ce s-a-ntâmplat...

- Da, doamnă, nu-s probleme, stați liniștită...

Elena nu o mai auzi însă, căuta unul din numerele firmelor de taxi. Dacă ar fi avut carnet...nici asta nu o lăsase Liviu. „Eu conduc mașina, EU țin casa, ai auzit?!” Dacă ar veni mai repede vreun mormoloc... La Liceul de Arte nu i-au dat voie să intre.

- Înțelegeți, doamnă, că s-au petrecut lucruri grave, și nu are voie nimeni să intre, chiar dacă e părinte? – aproape că țipă un gardian cu ten cupero-

- Sunt de la ziarul... încep o tânăra cu părul vopsit în două culori, albastru și roșu, dar gardianul o împinse fără menajamente.

- Dar vă dați seama ce faceți, cum, n-am voie să vorbesc cu copilul meu?! Cine mai este părinte aici? – întreabă Elena uitându-se la fețele celor din jur. Cum, nimeni?! Atunci la ce-ați venit, la circ?

De vizavi traversau doi tineri cu ochii la geamurile liceului.

- Ce-i aici? – întreabă unul din ei. E adevărat că au arestat o elevă care practica prostituția?

- Elena, vino aici, hai în mașină!

Robert era cel care o strigase. Oprise lângă șirul de mașini din fața liceului și stătea aplecat spre portiera din dreapta, pe care o ținea deschisă.

- Treaba se va rezolva, îi zise femeii în timp ce aceasta se urca. Îndată vor fi aici doi polițiști și un asistent medical care le vor preleva elevilor probe biologice pentru consumul de droguri. Nicio grijă, asistentul va face să iasă pozitiv Andrei și... și câțiva din prietenii săi. Nu mulți, că nu vrem scandal. Totul se va mușamaliza, dar... dar îi vom avea la mână. Înțelegi?

- Înțeleg, da, numai să se poată...

- Adică de ce să nu se poată?

- Păi dacă e vorba de consum de droguri... pedepsele sunt foarte dure, nu se poate mușamaliza.

- Eiii... vor fi probe neconcludente... las' că știe omul. Și apoi, sunt pedepsiți mai dur cei ce comercializează aceste bunătăți, adică Andrei și tatăl lui. Și îi vom ține în șah. Adică investigațiile nu continuă dacă se cumițesc. Înțelegi?

- Da... da... acum...

- Uite-i că ajung. Chelbosul ăla e asistentul. N-ai ce tunde la el. Dar acum spune-mi, e adevărată povestea cu tunsorile? Le-ai luat mințile băieților?

- Cum poți să crezi așa ceva, Robi?! Mai crezi în basme? Te credeam mai bărbat. Sau nu prea ești? Și eu, care aș vrea să-ți mulțumesc că m-ai ajutat...

Și își lipi genunchiul de al lui.

- Vrei să mă aburești, cunosc eu femeile, să nu crezi! Înseamnă că e adevărat. Și, iartă-mă că ți-o spun, dar prefer femeii mai tinere. Uite atunci cum stau lucrurile: nu mai faci nicio tunsoare aiurea la tine în salon. Afacerea trebuie să meargă, ai înțeles?

O strânse tare de ceafă până ce femeia gemu.

- Ai înțeles?

- Dd... dda... da... au!

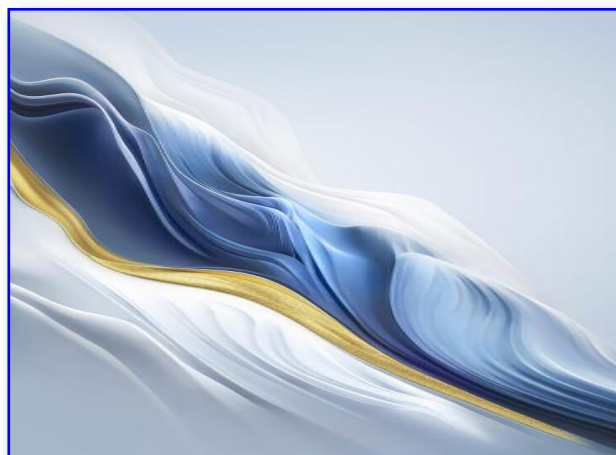
- Șefilor nu le place povestea asta. Vor să extindă, să deschidă un lanț de saloane, dar s-a ivit chestia asta... Nouă nu ne place chestia asta, va trebui să-l împăcăm pe domnul Pășălaru, tatăl lui Andrei... va fi cam greu... Deci ai înțeles, da? Acum marș jos și așteaptă până poți să intri să-ți vezi fata!

- Dar... dar va fi bine, da? Adică nu se vor mai lega de ea, da?

- Da' ce-s eu, dădacă? Nu știu...

- Hai, Robi, știu că poți...

- Nu știu, hai, marș! Și, uitându-se la fundul mare al femeii, strigă după ea: Și cu doamna Vio cum a fost, ai?!

Ilinca STURZA

Radiografia sufletului

17... se apropie grăbit
nu mai are răbdare să stea
la rând

A luat acceleratul și a pornit spre stația
„un nou început”
cu vagoanele pline cu fluturi și speranță

Dar... mă sperie cât de repede
16... va pleca departe,
dincolo de zărilor albastre
Cu povești, amintiri, emoții și cântece

Fetița de ieri privește
adolescenta de azi
în oglindă...

Tim fost-a prea grăbit cu ele
fetița a clipit o dată și i-a dispărut
copilăria
iar adolescenta nu mai are
decât un pas până când
își va lua rămas-bun
de la uniforma de licean

Fetița de ieri –
adolescenta de azi și
femeia de mâine
au atât de multe în comun
dar
atât de puține, de fapt...

În așteptarea lui 17
adolescenta privește în oglindă
recunoscând numai ochii
fetiței de ieri
și câteva fragmente de suflet.

Nu-și amintește când a privit
pentru prima dată
cerul sau
când a făcut primii pași
și nici când a rostit
primele ei prea dragi cuvinte...

Nu-și amintește atât de multe...

Știe doar câteva momente pe care
le-a văzut în fotografiile din albume
dar...
primele versuri și le aduce aminte
i-a fost scris undeva, cândva,
de cineva...
Să (se) înscrie în permanență...

Mai recunoaște și câteva kilograme de dor –
de dorul fetiței ce a fost, de dorul
fetiței ce nu va mai fi...

Copilăria i-a dat
culoare, i-a pus în inimă o fărâmbă de fericire
și o picătură de strălucire
apoi...
a plecat departe, foarte departe!

Adolescența va zbura și ea
curând
dincolo de Marte

Și va lăsa în urma ei
sertarul plin cu versuri, amintiri, vise
și doruri

17... nu va zăbovi nici el prea mult
va lăsa în urma lui lecții,
bucurii, dezamăgiri, lupte,
umbre și lumini
și va pleca asemenea
ca și cum n-a fost vreodată pe aici...

Va rămâne doar una dintre
amintirile preferate
ale fetei
adolescente și femeii

alături de acel...
18 ce așteaptă
nerăbdător în gara vieții...

Ce-ți dorești să devii, când vei ajunge om mare?

M-au întrebat
odată
privirile înalte ale adulților din
apropierea mea

Am ezitat...
nu știam ce răspuns să le dau
la această întrebare
grea

Apoi...
o voce angelică
mi-a dictat răspunsul într-o
șoaptă stinsă:
- *Doctor! Doctor... de suflete!*

Nu știam atunci cu ce se ocupă
un astfel de doctor...

Nu mai cunoșteam pe nimeni
care operează oamenii pe suflet...

Am stat mult pe gânduri...

Treceau săptămâni, luni, ani...
fetița pe care
oamenii mari au întrebat-o
demult
ce vrea să devină, era
aproape adolescentă ce se privea lung
în oglindă
neînțelegând ce înseamnă a prescrie
medicamente pentru suflet...

M-a lămurit tot un înger
când a venit la mine
pe înserate

Mi-a dăruit un stilou și o foaie și...
pentru prima dată am pictat

cu cerneală
versuri în ploaie

Cuvintele curgeau, se jucau
de-a v-ați ascunselea
printre pete de cerneală și șoapte

Atunci am înțeles ce înseamnă a fi
doctor de suflete...

Să transformi durerea
în speranță cu o
perfuzie de... cuvinte,
să le oferi oamenilor nu
pastile amare, ci
scuturi de lumină pictate în rime
să coși rănilor invizibile cu
frânturi de răsărit
și să le vindeci sufletele
călcate în picioare,
cu un gram omenie
o rază de fericire și un volum
de poezie...

Pierdută printre stele

Când privesc stelele albastre
timpul dispare
se ascunde printre felinare...

În tăcerea grea
a nopții albe
aud numai ecoul unui
vis viu
ce se sparge în
mii de șoapte moarte.

O constelație îmi arată
drumul spre eternitate
îmi scrie cu lumină
răspunsurile întrebărilor ce
rod noaptea
și valuri de întuneric
mă strâng în brațe

Stele aprinse
la capătul drumului rostesc
rugăciuni nemuritoare
cu parfum îmbătător de dor...

Întunericul se face scrum
și se tocesc toate
șoaptele din ecoul nocturn...

Cornel PĂUNESCU

Note de călătorie - Maramureș

Despre Maramureș s-a vorbit și se vorbește mult. Dar, oricât s-ar vorbi nu putem descrie cu adevărat frumusețea locurilor și căldura locuitorilor.

Primul meu contact cu zona a fost în anul 1977. Eram în anul doi de facultate și trebuia să facem practică timp de șase săptămâni. Profesorii încheiaseră un contract cu Institutul de Proiectări Hidrotehnice. Se dorea construirea unor baraje pe râurile Vișeu, Novăț, Vaser și alți afluenți ai Tisei. Sub îndrumarea dascălilor, studenții făceau măsurători topografice pentru o rețea de sprijin.

Am ajuns acolo la finalul lunii mai, fiind cazați la căminul de mineri din Baia Borșa. Dimineată un strat de nea acoperise dealurile din jur. Eram îmbrăcați de vară, ca la București. În cursul zilei soarele a topit zăpada, dar atmosfera era rece.

Din curtea căminului, am admirat peisajul. Spre sud, orizontul era ocupat de Pietrosul Rodnei. Impresiona prin măreție. Dealurile din jur păreau mogâldețe pe lângă statura muntelui. Semeț, domina supușii prin simpla sa prezență.

Eu, copilul crescut cu munții Făgăraș la orizont, ar fi trebuit să nu fiu impresionat atât de puternic. Carpații Meridionali, însă, sunt un colos, un zid imens ce acoperă orizontul. Pietrosul Rodnei, fiind singurul vârf peste 2300 metri din zonă, pare un uriaș printre pitici.

Cele șase săptămâni am tot admirat muntele, dar nu am urcat. Aveam mult de lucru pe dealurile și munții din jur. Urcam, coboram, era o muncă în aer liber foarte plăcută.

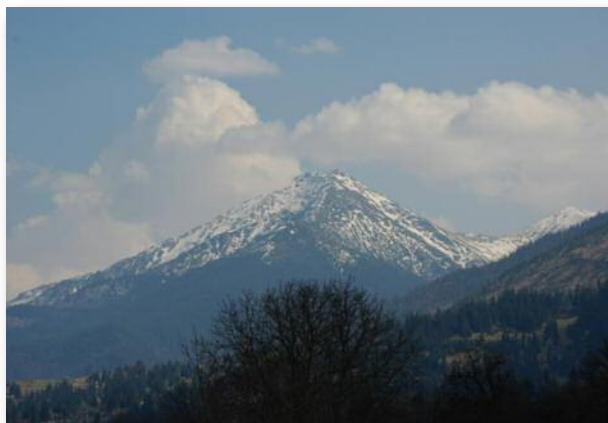
Una din sarcinile noastre era să măsurăm pe văile Vaserului și Novățului. Din Vișeu de Sus pornea o cale ferată îngustă și mocănița căra zilnic bușteni. Dormeam în gările minuscule, împreună cu muncitorii forestieri și cu femeile de la pepi-

niera de brazier. Trenulețul nu se grăbea. Puteam urca din mers sau coboram să luăm apă, să culegem fragi, zmeură. Pe lângă linia ferată se aflau izvoare cu apă de toate felurile: feruginoasă, sulfuroasă, minerală sau dulce.

Îmi este greu să descriu frumusețea sălbatică a zonei. Modul în care ne primeau lucrătorii de la gări, cum ne ospătau cu ce aveau mai bun. Nu am fotografii din acea perioadă, dar sunt convins că și azi s-a păstrat nealterat farmecul locurilor.

Îmi amintesc că, împreună cu colegii, mergeam la barul din Borșa sau la câte un punct alimentar și beam secărică. Nu băusem până atunci și nici după aceea nu am mai băut. În pe-

rioada aceea, însă, era preferata noastră. Într-o zi, când am poposit să „tragem” o dușcă, fata de la punctul alimentar ne-a anunțat:

– Azi nu servim băuturi alcoolice.

Nedumeriți, am întrebat-o:

– De ce?

– Azi au luat minerii banii și trei zile nu avem voie să servim băuturi alcoolice.

Ne-a explicat: „dacă îi lăsăm să cumpere băutură, cheltuie foarte mulți bani și nu le mai ajung pentru traiul zilnic al familiei. După ce familia îi lasă fără bani, pot veni să cumpere băutură. Din nefericire, unii găseau soluții: treceau spirtul prin pâine și tifon și îl beau ca pe alcool. Din acest motiv nu se găsea nici spirt în zona aceea.

Impresionante sunt bisericile din lemn și porțile acestora. Nu seamănă cu nimic din altă zonă a României.

Am reveni acolo în 1978, în septembrie, tot în practică. Se făcuse frig și era zăpadă la finalul lunii. Abia ne încălzeam la câte un foc în timpul măsurătorii.

În 1981, după căsătorie, am mers să revăd locurile acelea. Am urcat spre Pietrosul Rodnei, dar nu am reușit să ajungem până în vârf. Dar am văzut zona din altă perspectivă.

După 1989 viața noastră s-a schimbat total. Am avut mai multe lucrări printre care și în Maramureș. Am vizitat prima dată cimitirul vesel de la Săpânța. Este într-adevăr un loc interesant. Ideea de a glumi cu moartea, din câte am citit, ne vine de la daci. Cum Maramureșul nu fusese niciodată colonie romană, este foarte posibil ca obiceiurile dacilor să se fi păstrat nealterate de intervenții străine. Sunt convins că puteți găsi pe internet multe din textele scrise pe cruci. Aceste

texte descriu succint și hazliu personalitatea decedatului sau modul în care a murit. Cimitirul este mic, așa că textele mai vechi au dispărut, altele noi au apărut. Mie mi s-a părut că au un aer de spontaneitate, de firesc natural. Cred că l-am vizitat de vreo patru ori.

Bisericile de lemn de aici sunt cele mai înalte din lume. Am vizitat ansamblul Bârsana atunci când biserica nouă era cea mai înaltă biserică de lemn din lume (57 metri). Biserica veche a fost ridicată în anul 1711 în cinstea Domnului care a apărut satul de ciurma din 1710. Ansamblul este pitoresc, priveliștea minunată, dar cel mai de preț dar este liniștea binecuvântată a locului. Te poți ruga în tihnă, încât simți cum te cuprinde pacea sufletească.

Cea mai înaltă biserică din lemn este acum la Săpânța, nu la cimitirul vesel, ci la Săpânța-Peri. Are o înălțime de 78 de metri și domină împrejurimile. Din punctul meu de vedere, subiectiv fiind, biserica de la Bârsana cu tot ansamblul este mult mai primitoare. La Săpânța, ansamblul nu este atât de pitoresc. Avantajul amplasării bisericii pe malul Tisei este acela că românii din

Ucraina pot admira turla de la depărtare și pot vizita biserica oricând și fără multe formalități. Din nefericire nu se poate trece Tisa decât pe la Sighetul Marmăției.

Stilul acestor biserici se spune că ar veni de la varegi. Este posibil, aceștia au tot cutreierat prin Europa și au lăsat mărturii numeroase. Totuși, bisericile din lemn rămân un simbol al Maramureșului. Nu există sat vechi din zonă care să nu aibă rămasă o asemenea minunăție. În cele mai multe comune bisericile sunt construite la finalul secolului XIX sau în secolul XX. Farmecul îl dă, însă, biserica veche, de prea multe ori uitată.

Sunt multe biserici de lemn de vizitat. Am menționat doar două, cele mai noi și mai renumite, dar există cele înscrise în patrimoniul UNESCO din localitățile: Budești, Desești, Bârsana, Poienile Izei, Ieud, Șurdești, Plopiș, Rogoz. Minuni făcute de mâna meșterilor locali de-a lungul timpului.

Un alt simbol al Maramureșului sunt porțile de lemn. Dacă bisericile ar fi putut împrumuta ceva de prin alte părți, porțile sunt locale, get - beget. Se pare că acest obicei este mult mai vechi decât creștinismul. Simbolurile sculptate în lemnul de stejar sunt mitologice: funia, nodurile, cultul soarelui, pomul vieții, motivul șarpelui, chipul omesc, păsările, dintele de lup, bradul. Fiecare familie era recunoscută după simbolurile porții cu care se mândreau. De altfel, statisticile imperiului Habsburgic spun că, cei mai mulți nemeși erau în Maramureș, datorită descendenței lor voievodale.

În 1977, Francisc Nistor scria următoarele:

„Atașamentul localnicilor față de aceste valoroase construcții, cu atât de profunde rădăcini în tradițiile de cultură și artă, cât și în istoria social-politică a Maramureșului este ilustrat de faptul că până azi s-a păstrat obiceiul de a categorisi gospodăriile după porți. Până și azi, când întrebi de vreun sătean de-al lor, oamenii bătrâni îți indică «poarta» de la casa unde locuiește acela, formularea semnificând cinstirea pe care i-o acordă”.

În afara peisajelor superbe, a bisericilor și a porților mai sunt și alte obiective de vizitat. Revin la drumurile mele în zonă. În anul 2009 am organizat cu colegii de facultate întâlnirea de 30 de ani și am decis să revenim la Borșa – Vișeu, unde am fost în practica din 1977. Surpriza a fost aceea că mocănița, după ce nu a mai funcționat ani de zile, a fost redată în folosință pe o bucată scurtă de linie ferată, cu plecare din Vișeu. Bineînțeles că am rezervat o călătorie în speranța retrairii momentelor de atunci. A fost o experiență inedită. Ne-am trezit cu 32 de ani mai tineri, entuziaști, plini de elan. Peisajele au rămas aceleași, natura la fel de sălbatică. Personalul de la tren și cei care ne-au servit masa la capăt de linie au fost de nota 10. Am făcut poze să ne amintim de eveniment și de colegii noștri.

Nu ne-am oprit doar la acest obiectiv. Din Borșa am urcat cu telescaunul spre Cascada Cailor. De la capătul telescaunului am mers pe jos peste un kilometru până la căderea de apă. Spectaculoasă, ca și atunci! Plouase de câteva zile și debitul era consistent. Am poposit pe pietre să ascultăm zgomotul apei, liniștitor. Am cules câțiva fragi pricăjiți, cam necoptți. Timpul însoțit a ținut cu noi la întoarcere. A doua zi de

dimineață, la fel ca înainte cu 32 de ani, de 31 mai ne-am trezit cu zăpadă. Abundentă. Aceasta nu ne-a împiedicat să mergem la Sighetul Marmăției pentru a vizita Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței. Este clădirea lipită de Primărie, în plin centrul orașului. Greu de înțeles de ce au ales un asemenea loc. Sunt convins că uneori se auzeau țipete din curțile interioare. Este greu să descrii asemenea locuri. Nu doresc să fac comparații, dar mi-am amintit deodată de momentul în care, elev în clasa a III a ne-au dus să vizităm închisoarea Doftana și ni se prezentau aceleași celule, aceleași instrumente de tortură încercate pe comuniști.

Am încercat să mă transpun în pielea unui deținut, indiferent de culoarea politică. Tortura este o crimă, indiferent din ce parte vine. Niciun om nu ar trebui să facă așa ceva unui alt om. Am vizitat Auschwitz – Birkenau acum trei ani, anul trecut Cape Coast din Ghana unde atrocitățile mi s-au părut înfiorătoare. Mă întreb: „cum pot unii oameni să facă atât de mult rău altor oameni?”

Am plecat deprimat de la muzeu. La fel a fost și la Casa Memorială Elie Wiesel – Muzeul Culturii Evreiești din Maramureș. Cu ce au greșit copiii care s-au născut în acea perioadă în familiile evreiești? Ar trebui totuși să vizităm asemenea locuri, să le arătăm copiilor noștri adevărul pentru a-i sensibiliza. Să sperăm că, niciodată, istoria nu se va mai repeta. Deși vremurile arată sumbru...

Am compensat tristețea celor două locații cu o vizită la Muzeul Satului Maramureșean. O oază de liniște, de istorie adevărată. O biserică din lemn, case tradiționale cu mobilierul adecvat momentului construcției. Te întrebi: până la urmă care sunt avantajele civilizației? Sigur că avem apă caldă la robinet, toaleta în casă, căldură prin calorifer, televizor, internet, telefon mobil, electronice care să ne rezolve orice fleac. Oare, chiar merită? Este omul, de fapt un animal evoluat, indicat să stăpânească o asemenea bogăție? Poate scăpa de sub control într-o zi? Suntem toți oamenii pregătiți să asimilăm tot ce a apărut nou?

Să ne amintim de Imperiul Roman care a căzut pradă barbarilor datorită faptului că prin facilitățile create a devenit slab? Să sperăm că omenirea va avea posibilitatea de a gestiona bine noile tehnologii. Muzeul ne arată cum se descurcau înaintașii noștri cu unelte rudimentare și mergeau înainte, erau chiar fericiți. Muzeul este frumos și piesele care îl compun sunt chiar valoroase.

Sighetul Marmăției este un oraș frumos, multicultural. Mergi pe stradă și la 50 de metri peste Tisa este Ucraina. Greu de crezut, dar așa este.!

Voi încerca acum să vorbesc puțin și despre Baia Mare. Nu voi enumera toate obiectivele, voi vorbi doar despre cele pe care eu le-am vizitat.

Cel mai mult m-a impresionat Muzeul de Mineralogie sau Muzeul florilor de mină, cum îl denumesc localnicii. Se pare că este cel mai mare muzeu de acest fel din Europa. De asemenea, multe exponate sunt unice în lume. Florile de mină sunt principala atracție. La ieșire au un magazin unde se pot cumpăra bijuterii din minerale, la un preț decent și design special. Nu ratați o asemenea ocazie!

Turnul Sfântul Ștefan este ce a mai rămas din Biserica Sfântul Rege Ștefan

din Baia Mare. Se poate urca, iar de sus, de la 50 de metri, avem perspectiva orașului.

Într-o zi am intrat la Planetariu și la Observatorul Astronomic. A fost o experiență inedită și chiar am aflat lucruri noi despre Univers. Cred că pentru copii este un mod de a afla într-un mod simplu și sugestiv cum s-au format corpurile cerești.

Monumentul Ostașului Român ar părea desuet și cu tentă comunistă, dar nu trebuie să uităm sacrificiul făcut pentru reîntregirea țării. În prezent, privim mirați un asemenea grup statuar, dar este totuși istorie, istoria noastră.

Bastionul măcelarilor amintește și el de epoca medievală. Are 13 metri înălțime și a deserved în

scop de apărare. Era întreținut de breasla măcelarilor. Legenda spune că din acesta s-a tras glonțul care l-a ucis în 1703 pe faimosul haiduc Pintea Viteazul, conducătorul răscoalei împotriva stăpânirii habsburgice.

Sigur că Maramureșul mai are și alte comori. Eu pe acestea le-am văzut și am rămas fermecat de naturalețea și originalitatea locurilor și a locuitorilor.

Ion DULUGEAC

Limba mamei Uța

După o zi cu mare vânzări de legume, mergând în aceeași direcție către casă, Elena, Tanța lu' Stoian și Floarea lu' Bulea, care sporovăiau vrute și nevrute, nu puteau să nu bage de seamă jocul norilor la apus, când totul părea un tablou încântător, un fel de armonie solidară cu natura ce dădea înserării o pace dulce ca finalul fericit al așteptării.

Depart, la poalele pădurii Gaghel, spre Tamași, dispărea geana de aur a unui soare dogoritor care, în câteva clipe, ștersese umbrele pomilor din zare, trecând de vârfurile lor semețe.

La marginea din estul satului, la colțul străzii sale, Elena văzu, ieșind dintr-o pajiște înflorită, trei țigănci din neamul lui Graur care se întorceau de la cules ciuperci.

- Bună ziua, coană Leano, ai termenat lucru'?

- Da, tanti Sanda! Ce faceți pe câmp, singure?

- Venim de la ciuperci, dacă vreți le dăm lu' matală! rosti una mai micuță, oacheșă, cu două cozi ca abanosul, ce se numea Zamfira.

- Zamfiro, afaceristă ai rămas, hai, adu-le aici!

- Mulțumim, dadă Leano, spor la masă! rosti peltic Geta, una mai mică de vârstă.

- Sper să fie! Vouă baftă la ciuperci, fetelor!

Cu ochii în patru, ca nu cumva să sară vreun câine din grădina lui Curcanu, Elena mergea încruntând ușor privirea la pustiul drumului, trecându-i iute prin minte că pașii ei sacadați tulbură liniștea străzii ce părea, în acea seară, de o stranie singurătate. În poartă o aștepta Maria.

- Bună seara, Leano-mamă, gata cu munca?

- Da, mămică! Când veneam spre casă, m-am întâlnit cu trei țigănci de-ale lui Graur și am luat niște ciuperci de la ele. Le gătești dumneata, mâine?

- Sigur mamă, de la ciuperci a venit și Tanța, dar n-a găsit decât vreo trei-patru!

- Nu stai la masă, mămică? Mai vorbim de una, de alta... o invită fiica sorei sale.

- Bine Leano, stau cu tine, mamă! Oaie-al meu e plecat cu căruța lui taică-tu la moară.

- Uite, lonele, a venit maică-ta de la sevicu! Hai că acum îți dă să sugi, se desluși glasul Tanței, care

ieșise în ușa casei, auzind prin fereastra deschisă glasul surorii.

Într-adevăr, Elena urma un ritual: când se întorcea acasă, primul lucru pe care-l făcea era să-l alăpteze pe băiat. Așa s-a întâmplat și de acea dată și, după ce-i asigurase confortul copilului, s-a așezat la masă alături de mătușa Maria, căreia avea de gând să-i ceară o favoare. Nu știa prea bine de ce, însă povestea Marthei o acaparase cu totul și nu ar fi vrut să o agaseze pe mama Maria cu insistențele ei, așa că o abordă, cu sfială:

- Mămică, ai chef să-mi povestești câte ceva despre prințesa Martha?

- Da, fata mea, mi-am dat seama că asta vrei, când m-ai chemat la masă. De altfel, îmi face bine, ani de zile n-am vorbit cu nimeni despre ea. Nu este zi să nu mă gândesc la cea mai prețioasă prietenă pe care-am avut-o vreodată. Trebuie să-ți spun că prințesa s-a născut sub numele de Martha Lucia Lahovary fiind al treilea copil al lui Ioan Lahovary și al prințesei Smaranda Mavrocordat, cunoscută ca Emma Mavrocordat, ce se trăgea din neam de boieri.

- Aha! Deci ea nu a devenit boieroică prin căsătorie, așa-i?

- Sigur că nu! De altminteri, vița nobilă nu prea se amestecă. Tatăl Marthei a fost și un om politic de vază, ca ministru al Regatului României la Paris, ministru afacerilor externe, senator... Așadar, de acolo moștenea Martha natura ei diplomatică, având diplomația în sânge.

- Da, înțeleg. Nu vrei să curățăm ciupercile, să-ți fie mai ușor mâine când le gătești?

- Să știi că bine zici! Așa facem! Apoi, privind către Elena, își continuă istorisirea:

- După o logodnă secretă de vreo doi ani, Martha s-a măritat, la doar 17 ani, cu prințul George Valentin Bibescu, un tânăr fermecător, aventuros, pasionat de motoare, avioane și descendent al unei mari familii aristocratice, din neamul Brâncovenilor.

- Dar de unde știi atâtea, așa bine, mamă?

- O parte de la ea, o parte din jurnalul său pe care l-a lăsat la mine când a plecat, spunându-mi că o să stea mai bine la mine decât la ea. Trăia cu spaima că ar putea fi ucisă de comuniști.

- Cum așa, mamă?! Cum să fie omorâtă, când a donat Palatul Brâncovenesc poporului?

- Orice era posibil cu ăștia, măi maică! rosti femeia.

- Hai, mai povestește-mi, vreau să aflu tot despre prințesă.

- Primii ani după nuntă, Martha i-a petrecut mai mult cu soacra sa, prințesa Valentine Bibescu, născută contesă, din familia Riquet de Chimay-Caraman, având un loc al său în istoria literaturii europene, deoarece publicase câteva cărți, iar Martha având și ea câteva cărți scrise, împreună n-aveau cum să nu se înțeleagă, draga mea!

- Ce crezi, cine scrie mai bine, nora sau soacra?

- Eu nu am citit decât cinci cărți ale prințesei, cele pe care mi le oferise chiar ea. Ceva scris de Valentina n-am citit nimic, dar Martha îmi spunea că-i talentată.

- Mamă, am avut mereu o curiozitate: de ce nu vorbești cu ceilalți din jur, la fel cum vorbeai cu Prințesa, așa, cu stil, cum vorbeai când te vizita, o întrebă Elena Grosu, nepoata sa.

- Pentru că n-am vrut să creez un ascendent asupra celor din jur.

- Poftim! Ai suficient stil în modul de a te comporta cu cei din jur, îi zise Elena.

- Fata mea, cu prințesa, fiind bune prietene, nu mi permiteam familiarisme. Ea se îngrijise ani buni de educația mea. Chiar și atunci când era plecată, Ion mă lua de trei ori pe săptămână la palat unde făceam lecții cu dascăli de elită angajați de ea, pentru mine. Cum era să fiu lipsită de respect față de tot binele făcut, să pară că a cheltuit atâția bani și energie de pomană?

- Să știi că ai dreptate, mamă!

- Chiar și în cele mai intime discuții, păstram atenția la modul de exprimare, mai eles că, deseori, ea îmi spunea mai toate secretele sale.

- Așa de apropiate erați măi... mamă?

- Da. Mă consulta în privința atitudinilor pe care ar trebui să le aibă în legătură cu diferitele persoane întâlnite prin lume. Lumea lor, nu a mea! Eu încercam să fiu la înălțime, dar nu spun că reușeam întotdeauna. Oricum eram tare fericită și mă considera „de încredere” și atunci când i se părea că se îndrăgostise mă întreba ce cred eu despre acea situație.

- Hai, măi mamă, că nu cred! Chiar așa! se minună tânăra mămică.

- Păi, nu spun să crezi sau să nu crezi, îți spun doar că așa a fost.

- Să știi că ești o femeie fericită, iar prin curajul de a sări să o salvezi din apele lacului, ai putut ușor să-i intri la suflet, mai ales că ăștia de neam mare sunt adeseori ciudați, rosti tânăra.

- Cum anii au mai estompat din întâmplările vieții mele, în adevărata lor desfășurare, momentele petrecute cu Martha mi-au rămas în memorie perfect. Nu uit cum într-o seară mi-a spus ceva... un lucru pe care nu l-am uitat, dar, mai apoi, l-am citit într-o carte de-a sa, **Noblețea rochiei**, apărută în anul 1928. La scurt timp, Prințesa mi-a dat cartea, cu autograf, atât în varianta franceză cât și în cea română.

- Frumos! Și le mai ai, mămică? se interesă tânăra mama, care îl schimbă pe Ionel cu scutece noi, călduroase, luate de pe ușa sobei cu plită, de la bucătărie.

- Sigur, draga mea! Nu le pot lăsa, le-am păstrat cu sfințenie, ca pe un tezaur. Deși, îmi aduc aminte că, prin '49, au venit de la Siguranță și le-au căutat în fiecare cotlon din casă. Nu le-a dat prin cap să caute și prin grajd, că le ascunsesem în coceni, în grajdul cailor lui Ion.

- Ce palpitant pare totul, dar am o nedumerire! Cum de te vizita Prințesa numai noaptea sau pe înserat? întrebă Elena.

- Venea mai ales pe seară, să nu o vadă prea multă lume. Probabil, cel mai adesea o aducea Ion cu trăsura, deși, uneori, ținea caii și trăsura la noi în curte.

- Spuneai că ți-a spus ceva, ce ai citit în carte!

- Da! Într-o seară, târziu, îmi povestise ceva despre un bărbat care o curta, iar ei nu-i displacea

defel, dar nici nu se îndura să-l lase pe bărbatul său, prințul.

- Cred că nu voia să bârfească lumea, că-l părăsește pentru un altul, măi tanti Maria!

- Deseori, o întrebam dacă îi place de cutare mai mult decât de prințul George Bibescu. Ea a recunoscut, nu doar că-l plăcea pe acel bărbat, ci era îndrăgostită de el.

- George Bibescu se purta urât cu ea, sau nu-ți spunea lucruri din astea?

- Mie-mi spunea tot, maică! Am insistat și am întrebat-o, de ce nu-l părăsește pe George, mai ales că el era mai mult absent din așa-zisa căsnicie. Atunci a spus:

- Maria, în ziua nunții, eu am notat în jurnalul meu că am pășit pe scena europeană prin ușa mare... De ce aș fi notat așa ceva dacă nu era adevărat? Jurnalul nu minte. Cum în el notasem adevărurile ființei mele intime, cu acea intrare grandioasă în înalta societate, este similar cu acel moment când tu, Maria, mi-ai redat viața și eu nu pot să le uit niciodată. Dacă vreodată treci peste ceea ce ți-a dat viața, nu ești om! Desigur, nu se pot uita nici clipele unor bucurii, dar acelea nu sunt capitale...

Apoi a scos jurnalul, arătându-mi acea însemnare, lucru reiterat în carte.

- Interesant! Spuneai că întâi a învățat franceza! Românește vorbea la fel de bine sau nu?

- În familiile mari limbile străine erau învățate încă din leagăn, pentru că în copilărie memoria este... un burete. Copiii de neam aveau bone cu origine germană, franceză, engleză, limbile cel mai des folosite în lumea de vârf, precum și în diplomatie.

- Asta însemna că nu o învăța limba română?, veni întrebarea nepoatei sale.

- Româna era fundamentală între cei cu adevărat nobili, nimeni nu se ferea de originile sale, iar Martha vorbea perfect românește, cum altfel?

- Să nu spui că i-a pus profesor de română!

- Mai mult: mama sa a dorit să vorbească o românească perfectă, și să cunoască nu doar româna literară, ci și regionalisme. Dorea să cunoască tradițiile noastre și, mai ales, să înțeleagă rostul basmelor populare românești pe care micuța Martha le adora. Astfel, a hotărât ca pentru un timp să o dea în grija unei românce neaoșe, numită Baba Uța sau *Mama Outza* cum o numea Martha prin scrierile sale.

- Nu-mi vine să cred, ce minte a vut mama ei, se minună Elena luând pruncul în brațe.

- Această femeie a învățat-o tot ce știa. Deseori mi-a mărturit cum Mama Uța i-a predat o educație țărănească, pe care Martha o numea profund românească.

- Interesantă poveste aud, mămică! rosti ușor cea care până la 14 ani fusese crescută de Maria, în locuința sa din Mogoșoaia, aducându-și vag aminte tinerețea sa, dar și vizitele prințesei în modesta casă a familiei Dulgheru.

Prin geamul curat al casei, Elena Grosu, privea câțiva nori pufoși care parcă se prăbușeau pe vârful ascuțit al casei lui Niculae Curcanu, amicul tatălui său. Pomii de pe stada ce ducea în Țigănie și pe islazul comunal, situat în stânga drumului, nu se mai zăreau în viteza norilor ce lunecau spre sud. Pe cer, spre Otopeni, soarele strălucea, iar peste o latură a pădurii Comanca pluteau nori dezlânați ce se roteau în vârtejuri albastre și roșii, răbufnind pe coama pădurii, pe care o învăluiau cu rapiditate.

- Cred că are să înceapă ploaia, mămică, rosti Elena care o striga pe Tanța să meargă în curte, să strângă hăinuțele copilului agățate la uscat, pentru a nu le uda ploaia.

Vântul adia ușor prin frunzișul gutuiului din fața porții, iar pe ici-colo, se zăreau atârând fructe uscate, încă necăzute, în vreme ce în bucătăria curată Elena Dulgheru pregătea de zor masa fiului său, profitând de compania mătușii Maria Dulgheru.

- Ce faceți aici bârfitoarelor? întrebă Ion Grosu, intrând fulgerător pe ușă, alături de cumnatul Oaie, care se adresă cu blândețe soției sale:

- Mărie, tu stai la povești și eu sunt flămând de dimineață!

- Haide, măi Ionică, stai jos alături de bărbat-meu, că imediat vă pun amândurora de mâncare! rosti Veta, privind încruntată la grădinarul ei, ușor afumat.

- Despre ce vorbești, clevetitoarelor? întrebă Grosu, turnându-i o tărie cumnatului.

- Maria ne povestește de prietena sa, Martha Bibescu, adăugă Veta ce auzise discuția surorii sale cu fiica lor mai mare.

- Să vă spună Dulgheru de prințesă, că el știe cel mai bine! sugeră gazda, trăgând o dușcă.

- Să știți că în ciuda cercului larg de prieteni, mai ales după nașterea fiicei sale Valentina, în 1903,

Martha mi-a părut, mai degrabă, plictisită sau poate melancolică.

- Cum așa cumnate, nu cred! zise Veta ușor contrariată.

- Erau zile când se plimba două ore prin livadă sau stătea pe malul apei lângă leul de piatră din dreapta scărilor, scriind de zor. Eu, vrând-nevrând, eram confidentul ambilor soți, mai ales când mergeau la plimbare cu poștalionul la București și înapoi.

- Dar cum era Valentin ăsta, domnule, chiar așa rece era cu nevasta? se băgă în vorbă Tanța care până atunci stătuse cuminte ascultându-i.

- Era un bărbat frumos, dar afemeiat, însă o respecta. Prin anul 1905, când George a fost trimis de regele Carol I, în misiunea diplomatică de la Mozzafar-al-Din, pentru a discuta cu șahul Iranului despre un import de bumbac, ea părea entuziasmată, fiind interesată în acea excursie de tot ce trăia, notându-și absolut totul într-un jurnal.

- De unde știi astea, măi bărbate? îl descusu Maria pe bietul Oaie, care apucase să bea o țuică și să soarbă de două ori din ciorba de cocoș pusă celor doi, pe masa, de Veta.

- De la prințesă, pentru că mereu îmi citea ce-a scris, când o plimbam cu trăsura.

- Deci ai fost întâiul său critic, bărbate!

- Deseori, îmi cerea părerea despre ceea ce spune prin cărți, întrebându-mă dacă sună bine. Știu că atunci, în acea călătorie, s-a oprit la Yalta, unde l-a întâlnit pe Maxim Gorki, care fusese exilat, și mi-a vorbit despre Gorki până am ajuns la Piața Romană, în București.

- Știu că pe-atunci a scris și o carte, nu-i așa loane? se amestecă Maria în relatările soțului.

- Da, cred că niște memorii de călătorie, volum ce l-a numit *Cele opt paradisuri*, pe care l-a scris la vârsta de 22 de ani.

- Deci ai multe amintiri despre Prințesa Martha, unchiule! rosti Elena.

- Destule, drăguță! O dată, m-a invitat la o cafea pe terasă, după ce-i adusesem un buchet de trandafiri roșii de la seră, mărturisind volumul acela l-ar fi lansat în cariera sa de scriitoare.

Elena ridică ochii spre masă, așezând la loc un ștergar tras de băiat, iar în clipa următoare, ridică privirea în care se văzu sclipirea unei unde de bucurie, iar în obraji îi apăruă două pete roșii, după care rosti plină de modestie:

- Am auzit din bucătărie când vorbeai de Martha și de Mama Uța, zise Veta.

- Așa este. Uța era o fostă profesoară din București, mutată la țară, de la care Martha a învățat perfect românește, ea trăind mult timp cu mama sa, la Paris.

- Mai știi de la Racoceanu că frumoasa prințesă petrecuse ceva vreme în lumea Parisului, cât și pe tărâmul literelor cu o altă româncă bine ancorată în literatură.

- De unde știi, Veto? o interogă sora mai mare.

- Chiar de la prințesă, care-a venit cu Oaie al tău într-o seară când erai prin grădină și te-au așteptat peste jumătate de ceas, mărturisi mama Elenei.

- Așa este, ai dreptate! își aminti Maria, râzând către cei din sufrageria spatioasă.

Cu tact, Elena care făcea ordine pe masa plină de farfurii, se adresă Mariei:

- Mi-a trecut prin minte ceva legat de frumoasele noastre aristocrate. Știu că Elena Văcărescu a avut multe asemănări cu ale Marthei, ambele scriind, fiind recunoscute în lume.

- Știu că Martha o admira. Era nepoata lui Iancu Văcărescu, fiind cu mai bine de două decenii mai mare decât prințesa mea. Iar cele două au avut multe coincidențe simbolice, precum destinul lor de femei emancipate, cum spunea deseori Martha, încheie Maria.

Auzindu-l pe băiețașul cu plete blonde ca spicul de grâu la vremea secerișului, cu fața albă și buclălată ca aluatul înainte de frământat, cu ochii albaștri, scilipitori ca safirul, de parcă voia să plângă înainte de a spune ceva, rămase câteva clipe pe gânduri și îi zise lui Dulgheru.

- Hai acasă bărbate, că-i târziu! Măine vom avea o zi grea! După ce salutară, au ieșit.

Maria Dulgheru cunoscuse greul în tinerețe, dar grație originii boierești a mamei sale, venită din aceeași linie de sânge cu bărbatul Marthei Bibescu, avusese șansa să ajungă prietenă cu cea pe care o salvase de la înec, lucru care îi schimbase viața.

Ușor-ușor, seara se lăsa peste sat, lumina fiind din ce în ce mai difuză. Un vânt cu miros dulceag, de la fumul cocenilor arși, împins de crengile sălciiilor din marginea satului, venea dinspre casa Sultanei lui Slavu. Pe streășină, păsărele zburau prin perdeaua nopții care se lăsa blând peste acea parte de lume. Câțiva stârci croncăneau, în vreme ce briza rece a nopții lua totul în stăpânire.

Tania NICOLESCU

FLUTURE

Spre seară
 precum un călător de vise jefuit
 o pornești către casă
 cu pașii lenți
 obosit
 cu trupul gelatinos
 - omidă între timp ai devenit -
 moleșit
 și somnul
 ca pisica flămândă-ți dă târcoale
 insistent
 iritant
 miorlăind
 așa că iar te dai bătut
 și accesând ieșirea de serviciu
 te cufunzi cu un suspin în neant
 dispărând
 din spațiu
 din timp
 până când
 dimineața din nou te va smulge
 din așternutul înfășurat peste trup
 - jilavă crisalidă -
 aruncându-ți
 drept colac de salvare
 o rază de lumină
 de care aninat
 încă mahmur
 cu ochii-abia întredeschiși
 întrezărești
 strecurându-te
 printre ochiurile noului vis
 unite-n ajur
 fluturele
 ce-și întinde tremurătoarele-i aripi
 încă ude
 spre soare
 și scrii.

PREZENT CONTINUU

Alunec
 și-mi încep căderea lin
 prin frunzele deja îngălbenite
 - ce-abil se mai strecoară
 printre ele lumina asta
 ruginită -
 către pământul ce așteaptă răbdător

să mă acopere
 cu pulberi
 de mătase fină și fierbinte
 cu care peste degete zdrelite
 - copil fiind -
 se așternea tăcut
 mângâietor

dar limba ornicului
 obosită
 mai lent taie secunda
 scăpând în scame
 clipa
 și-n așteptarea-i
 cam nedumerită
 lumina-n
 irișii-i imenși
 precum și astăzi
 îi dilată
 și-mi desenează-apoi zâmbind
 în joacă
 semnul
 recunoscut ca
 infin.

RUGĂ

Și dintr-o dată
 mă trezesc cu dimineața asta
 respirându-mi în fereastră
 iscodindu-mă cu ochi curioși
 numărându-mi atentă pe riduri
 cu degetele-i de lumină
 anii
 întristările
 și bucuriile

până când
 râzând încerc să o dau la o parte
 - fă-mi te rog loc –
 îi spun
 să mă mai pot prelinge o dată cu tine
 peste marginea cercevelei
 și să ne pierdem împreună
 în abisul acesta de lumină strălucitoare
 ce dezghioacă precum lama de cuțit
 sâmburul alb al bucuriei
 de a fi
 din crusta uitării.

CAPCANA

Toate-s la locul lor nemișcate-n odaie
 afara țârăie un greier rătăcit
 parcă-ntrebând ceva
 neliniștit
 și drept răspuns
 numai tăcerea
 ca un colb se-așterne
 și răsuflă plictisit.
 Ceva e straniu totuși
 timpul parcă-i pe sfârșit
 trecutul nicăieri nu-l văd
 deși-i simt încă
 vârful de săgeată otrăvit
 prezentul rătăcit pe undeva
 a adormit
 și-n jur
 adânc
 imens
 se lăbărțează
 golul
 capcană
 pentru viitorul care
 încă
 n-a sosit.

ÎN ZBOR

Azi iar mă pierd în somn
 ca-ntr-o ninsoare
 ce-alunecă pe netede tăceri
 și mă visez
 cum zbor în stol de păsări
 vestind gălăgios
 noi primăveri.

ORBIRE

Uneori
 se cuibărește în mine
 tăcerea

atât de adâncă
 și de-apăsătoare
 de-mi pare că aud în depărtare
 clinchetul stelelor care clipesc
 și-atunci
 din nou mi-e dor
 de diminețile în care
 stăruiam cu privirea
 până la marginea zării
 peste care până și soarele
 își ridică a mirare sprâncenele
 privind la forfota
 fără' de-odihnă-a lumii
 ciclopul furnicar
 mereu grăbit
 să-nșface
 tot nimicul poleit
 care-l orbește
 despărțindu-l pe vecie
 de frumusețea unui univers
 în dar cândva primit.

TĂIȘUL

Timpul a încremenit precum
 gușterul cocoțat pe-o piatră
 cu botul ridicat spre aerul torid
 ce curge-n parcă-n valuri
 legănând somnoroasa câmpie
 și-n fața sa
 te simți deodată
 gol și mic
 neputincios precum furnica
 de nu mai îndrăznești să miști
 sperând în van
 că nu o să observe
 și-aștepți
 și taci
 până când dintr-o dată
 suierând
 eriniile-n preajma ta se-ntorc
 și biciuindu-te cu lungile lor aripi
 te-ndeamnă
 să nu te mai temi deloc
 de focul vieții arzător
 ce-n para sa
 într-un tăiș
 de-oțel necruțător
 te convertește.

POATE

Poate-ntr-o zi
 când
 orbit de strălucirea fierbinte-a luminii

ce lânzește plictisită
 privind la jocul nebunesc al zilelor
 ascunse-n filele de calendar
 - mereu aceleași totuși mereu altfel -
 și agasat
 de interminabilul hip-hop
 al secundelor și orelor
 te vei opri
 lăsându-ți gândul
 să se-ncolăcească
 ca să te-mbie iar și iar
 - pe limba biblicului -
 cu ispita speranței că
 o-ssssă și o-ssssă-n regatul de vise
 pe fir de paiang
 presărat cu safire de rouă
 și ascultând
 cu și mai mare luare-aminte
 susurătorul o-ssssă o-ssssă
 scăpa-vei din palme povara
 - balon cu iluzii tixit -
 ce se va înălța grăbit
 tot mai sus și mai sus
 către țara modestului
 poate.

UIMIRE

Bucuria
 încolțește pe neașteptate
 cu îndrăzneala firului de iarba
 ce străpunge pământul
 de ploile repezi udat
 și-n urma căroră
 pe cerul încă-n gri
 pescărușii se rotesc amețitor
 desenând cu vârfurile aripilor
 albele cercuri
 ale mirări.

SUB LUNA ROZ

Încă o dimineață
 explodează
 în așchii de lumină strălucitoare
 care rănesc retina
 și-ți închizi repede ochii
 încercând să strivești
 între pleoape
 imaginea diurnului coșmar
 al altei zile încătușate
 în timp ce aștepți
 numărând stoic
 tic-tacul năvalnic al inimii
 exasperate
 - semn sigur că totuși ești viu -

până când
 noaptea îmbrățișează cu blândețe
 tot cerul
 legănându-și hipnotic
 liniștitor
 ca pe un pendul
 imensa-i lună roz

și viața continuă
 să se târască anemic
 precum pârâul aproape sec
 prin albia
 ce și-a pierdut conturul.

ÎN RITMUL INIMII PĂMÂNTULUI

Sunt
 - spun întipăririndu-mi cu hotărâre
 palma-n nisip -
 tot ceea ce am făcut

însă nisipul se înmoaie prelingându-se
 cu un chicot scurt foșnit
 și îmi acoperă în următoarea clipă
 urma

sunt
 repet după o altă clipă de gândire
 tot ceea ce nu am făcut

și ziua-și deschide uimită
 larg
 pupila de lumină
 căutându-mă
 fără a reuși să mă zărească

suuunt!
 le strig din adâncul ființei
 nesfârșitelor zări
 și din înalturi doar chiotul
 fericit al pescărușilor
 răspunde fără-a mă băga în seamă

și-atunci
 mă așez la malul apei tăcând
 privesc unduirile de șarpe mereu tânăr
 ale ierbii sub vânt
 ca un copil privesc cu uimire
 la copacii ce se întrec mereu
 s-atingă cu coroanele lor cerul
 văd fericirea
 în goana slobodă a bidiviilor nori
 și începând să respir
 doar în ritmul inimii pământului
 încep să înțeleg ceea ce
 sunt.

Petru ABABII

Emoție și raționament

Se spune că omul se „complace” între emoții și raționamente. Raționamentul este partea de cujet care îl menține pe individul uman în cadrul stabilit de un echilibru ce îi asigură echivalențul numit viață ca un produs al conlucrării / compromisului extremelor de dreapta și de stânga ale felului său de a fi, iar emoția este sentimentul pe care-l trăiește la un apogeu sau perigeu al cedărilor reciproce mediei tributare a acestora. Reținem că emoția / sentimentul devine astfel o capacitate graduală a intensității aplicării în cotidian a raționamentelor. Atunci când spunem, preocupați fiind de anumite stări ale gândirii în terțe situații conjuncturale, că trebuie să minimalizăm emoțiile și să revenim pe tărâmul raționamentelor lucide și reci, nu facem altceva decât să apreciem un anumit grad al trăirii emoționale, adică să ne coborâm la cea mai mică temperatură a ei, dar nicidecum să o părăsim definitiv.

Nu sunt adevărați acei ce consideră emoția inferioară raționamentului. Ori, raționamentul este emotiv aflat în diverse trăiri tensionate ale emoției. Nu există raționament lipsit de emoție, așa cum nu există emoție irațională. Oricât de rațional s-ar considera pe sine omul, el întotdeauna se va găsi în una dintre stările emoționale ale raționalului. Există așadar un factor care determină diversificarea trăirilor emoționale ale raționamentului. Acesta nu poate fi decât legat nemijlocit de satisfacție (de plăcere).

Plăcerea emoțională este gradul superior al aflării omului în raționamente. De aceea emoția este superioară oricărui raționament, cu toate că nu putem face o distincție separată și specifică între ele, deosebirea fiind una de formă și nu una de fond. Din acest motiv nu trebuie să ne temem atunci când suntem conduși / preocupați în totalitate de emoții, căci ele reprezintă culmile raționamentelor trăite în cele mai incandescente stări / forme ale lor. A fi glacial / inert cu desăvârșire, adică a fi pur

rațional, și a nu ne supune emoțiilor nu este cea mai mare virtute a omului de altfel imposibil de realizat. Dimpotrivă a fi emotiv, a trăi emoția din plin, și a ne bucura de ea este o mare virtute, pentru că toate cele vii din această lume cunosc emoțiile și se supun lor, omul fiind acela care le savurează în cea mai mare tensiune și intensitate cu toată plinătatea lor. Prin aceasta el se deosebește radical de toate celelalte viețuitoare.

Plăcerile pur fizice țin mai mult de satisfacerea necesităților biologice ale omului. Acestea alcătuiesc emoțiile inferioare. Ele sunt legate nemijlocit de raționamentele de natură pragmatică din categoria așa numitelor percepții somatice inferioare calculate la rece și puțin mobile. Cu cât omul se detașează mai mult de ele, ridicându-se în sferele superioare ale senzațiilor complexe, el cunoaște sentimentele emoțiilor de înaltă ținută sufletească, a așa numitelor percepții spirituale. Nu încapă îndoială că raționamentele tempertaurilor joase ale emoțiilor somatice sunt acelea la care ne cheamă să ne întoacem cei mai mulți dintre contribuabilii la actul pragmatic social, pe când adevăratele culmi ale simțirii, omul le atinge numai trăind emoțiile superioare pe care le transformă din categorii pur fizice în categorii spirituale. Astfel emoțiile spirituale sunt, de fapt, emoții de o înaltă ținută morală. De aceea nu trebuie să subapreciem emoțiile și pe oamenii emotivi. Din categoria acestora fac parte, în primul rând, toți acei oameni înzestrați cu spirit creativ artistic indiferent din ce breaslă de creație fac parte.

Emoțiile spirituale constituie una dintre categoriile frumosului. Fiind legate de simțire și plăcere, așadar, pentru a le cuceri trebuie de educat simțul frumosului și vom avea parte și de emoții pozitive de înalt rang spiritual, astfel influențând benefic și întreaga sferă emotivă a omului. În acest mod emoțiile pot fi cultivate dar și controlate, dându-se prioritate emoțiilor superioare prin neglijarea celor inferioare. În rezultat vom cunoaște starea desăvârșită emotivă când și în care vom fi capabili să fim pe cât de emotivi pe atât și de raționali în cultivarea, controlarea și folosirea lor. Acesta va fi omul viitorului - omul cu un înalt cujet emotiv.

Interviu cu **Narcis Dorin ION**

Liliana Popa: *Domnule Narcis Dorin Ion, sunteți un istoric recunoscut nu numai în țară, dar și un om de artă și cultură. Nu doar cercetarea a fost și este segmentul care vă preocupă. De-a lungul timpului ați fost și, iată, sunteți și azi directorul unui muzeu, și nu unul oarecare, ci chiar al Muzeului Național Peleş.*

Narcis Dorin Ion: În primul rând, țin să vă mulțumesc pentru invitația de a realiza acest interviu despre un domeniu în care activez de mai bine de două decenii. În anul 1997 am terminat, ca șef de promoție, Facultatea de Istorie a Universității din București, luându-mi licența, sub coordonarea profesorului Ioan Scurtu, cu tema Partidul Național Țărănesc - Anton Alexandrescu, un subiect inedit despre unul dintre partidele satelite ale comuniștilor în anii preluării puterii (1945-1948), lucrarea fiind publicată ulterior în mai multe numere din „Revista Arhivelor”. Am urmat apoi, la aceeași facultate, în 1998, studiile de masterat, finalizate printr-o lucrare dedicată lui Gheorghe Tătărescu

și Partidului Național Liberal (1944-1948), în care am urmărit evoluția celui de-al doilea partid al guvernului condus de dr. Petru Groza. Am fost și preparator la Facultatea de Istorie, unde am avut bucuria să lucrez direct cu studenții, în pregătirea seminariilor la cursurile generale susținute de profesorii Ioan Scurtu, Dinu C. Giurescu și Mihai Retegan, de care mă leagă amintiri de neuitat.

Liliana Popa: *Deci, inițial, ați început cu studiul istoriei contemporane a României?*

Narcis Dorin Ion: Exact, și se părea că acesta îmi era drumul, dar destinul a făcut să mă îndrept și spre un alt domeniu: cel al istoriei artei, monumentelor istorice și patrimoniului, căruia i-am dedicat întreaga mea energie. Dar, așa cum se întâmplă în viață, sunt decizii care îți pot schimba un întreg parcurs biografic și, în cazul meu, una dintre ele a fost aceea de a renunța la postul de la Facultate, cu mare regret, și de a mă angaja, în februarie 1999, la rugămintea profesorului Mihai Retegan, ca redactor la Editura Fundației Culturale Române, condusă pe atunci de regretatul scriitor Costache Olăreanu, în timp ce Fundația Culturală Română îl avea în frunte pe scriitorul Augustin Buzura. A fost pentru mine o nouă școală, în care am învățat ce înseamnă nu numai munca de redactor de carte (o meserie, pe acele vremuri!), dar am putut observa direct care este drumul de la manuscris la cartea tipărită, spectacol fascinant din care am avut multe de învățat. În plus, aici am avut ocazia să cunosc scriitori, artiști, istorici și oameni absolut fermecători.

Liliana Popa: *De cine vă amintiți, în mod special?*

Narcis Dorin Ion: Aș povesti aici despre o întâlnire care mi-a schimbat viața profesională: aceea cu regretatul academician Răzvan Theodorescu, plecat recent

din această lume, un savant cu o operă istorică a cărei valoare străbate timpul. Am fost redactorul unei cărți speciale a domniei sale, *Picătura de istorie*, apărută în toamna anului 1999, prilej cu care am lucrat împreună timp de o jumătate de an și de atunci i-am rămas aproape, bucurându-mă de nesecatul izvor de cunoștințe care era și colaborând, din anul 2001, și instituțional, în cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, unde am câștigat un concurs fără ca ministrul, Răzvan Theodorescu, să știe că îmi doream să lucrez acolo. Cum avea dreptul să își formeze o echipă, a fost foarte surprins că nu am apelat la domnia sa pentru a mă angaja la Minister și a evocat acest lucru, de mai multe ori, la unele dintre lansările mele de carte.

Liliana Popa: *Știu că ați realizat și o carte de interviuri cu profesorul Răzvan Theodorescu.*

Narcis Dorin Ion: Da, se întâmpla în anul 2015, când am făcut înregistrarea acelor interviuri, iar cartea a apărut în 2017 și i-am dat titlul *Despre cultura de ieri și românii de azi*. Convorbiri cu academicianul Răzvan Theodorescu. Este o lucrare care venea în continuarea unui proiect personal închinat unor istorici cu care colaborasem îndeaproape. Cu un an înainte, în 2016, apăruse volumul *Portretul unui aristocrat al spiritului*. Convorbiri cu academicianul Dan Berindei, iar mai înainte publicasem un amplu interviu cu istoricul și genealogul Mihai Dim. Sturdza. În anul Centenarului Marii Uniri, 2018, am reușit să tipăresc *Mărturia unui istoric singuratic*. Convorbiri cu academicianul Dinu C. Giurescu, în care am reconstituit viața și opera fostului meu profesor de la Facultatea de Istorie, căruia i-am fost și asistent o perioadă. În fond, aceste trei cărți constituie un alt fel de biografii, personale și intelectuale, ale celor trei mari istorici contemporani – fiecare cu personalitatea sa aparte, cu destine care s-au intersectat – și mă bucur nespun că am avut șansa unică să culeg aceste mărturii despre cultura și istoriografia română în veacul XX și să le pot prezenta cititorilor în forma unor elegante volume.

Liliana Popa: *Să ne oprim, vă rog, la prima dumneavoastră carte, care a fost prefațată chiar de academicianul Răzvan Theodorescu!*

Narcis Dorin Ion: Da. Prima mea carte de autor, *Castele, palate și conace din România*, a apărut în decembrie 2001, la Editura Fundației Culturale Române, când eu nu mai lucram acolo, și aici am avut întregul sprijin al ministrului Răzvan Theodorescu, care nu numai că a făcut prefața volumului, subliniind importanța temei pe care o propuneam în premieră, dar a și ajutat la tipărirea ei prin sponsorizarea acordată de Ministerul Culturii. A fost un gest pe care nu îl uit și care a făcut ca această carte – al cărei prim tiraj s-a epuizat în două luni – să fie retipărită în alte două ediții, semn că subiectul era interesant pentru foarte mulți cititori. Am lansat-o

în februarie 2002, la Palatul Suțu, clădire emblematică a Bucureștiului, și au prezentat-o trei membri ai Academiei Române: Dan Berindei, Constantin Bălăceanu Stolnici și Răzvan Theodorescu, fapt care m-a onorat peste măsură și pentru care le-am rămas mereu recunoscător, cu atât mai mult cu cât și alte cărți ale mele au fost lansate tot de domniile lor: *Mogoșoaia*. Trei secole de istorie (în 2003, la palatul Mogoșoaia și la Sala Dalles, alături de Dan Nasta, Dinu C. Giurescu și Radu Ionescu), București. În căutarea Micului Paris (în 2003, la sediul Ministerului Culturii), Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române (în 2011, la Palatul Cantacuzino, alături de doamna academician Georgeta Filitti și de regretatul genealog Mihai Dim. Sturdza), Palate din București (tot la Palatul Suțu, în 2013, împreună cu doamna Georgeta Filitti) sau Carol al II-lea. Portretul unui rege (în 2013, la Hanul lui Manuc).

Liliana Popa: *Văd că istoria Bucureștiului și a monumentelor sale v-a preocupat permanent.*

Narcis Dorin Ion: Deși sunt născut la Pitești, de la 18 ani mi-am petrecut studenția și tinerețea în București, oraș a cărui istorie m-a fascinat dintotdeauna și ale cărui monumente – fie ele clădiri publice, palate regale sau aristocratice, case boierești ori monumente de for public – le-am descoperit singur prin lungile mele peregrinări pe străzile și prin cartierele Capitalei. Pasionat de arhitectură și atras de palatele regale și de casele boierești al căror stil a dat cândva orașului supranumele de „Micul Paris”, am căutat să evoc aceste clădiri nu doar printr-o descriere seacă, ci și printr-o incursiune în istoria lor și a familiilor care le-au ctitorit și locuit până la instaurarea comunismului nivelator în țara noastră. Imaginativă că toate aceste reședințe urbane evocau o lume aparte, un univers propriu comandatilor elevați din Belle Époque sau din perioada interbelică, adăpostind valoroase colecții de artă și prețioase biblioteci, risipite aiurea în anii „puterii populare”, când au devenit pline de chiriași pentru care ele nu mai reprezentau decât un simplu spațiu locativ. Multe dintre ele au fost demolate în anii comunismului, iar altele, la fel de multe, după 1990, pentru a face loc unor noi dezvoltări urbane, ce nu mai au nimic comun cu Bucureștiul de altădată. Cercetând aceste clădiri și istoria lor, am reușit să scriu câteva cărți: *București*. În căutarea Micului Paris (2003), *Monumente din București* (2012), *București. Memoria unui oraș / Bucharest. Memory of a City* (2012) sau *Palate din București* (2013).

Liliana Popa: *Știu că ați fost director al Muzeului Național Bran, unde au fost probleme și unde, în ciuda adversităților, v-ați impus punctul de vedere, ați revigorat un muzeu care ajunsese uitat de lume, schimbările de proprietate v-au obligat să retrageți întreaga colecție, care nu aparținea proprietarilor, în clădirea*

Muzeului Vămii Medievale, ați reorganizat aici totul de la zero, ați deschis expoziții...

Narcis Dorin Ion: În vara anului 2002, arătând că are încredere în mine, ministrul Răzvan Theodorescu m-a numit director al Direcției Muzeu, Colecții, Arte Vizuale și am colaborat perfect în acel mandat ministerial al său în care s-au înființat nu mai puțin de 16 muzee, ceea ce nu e puțin lucru într-o țară în care grija pentru patrimoniu, pentru trecutul istoric nu pare a fi pe primul plan. Știu că nu l-am dezamăgit, mi-am făcut treaba cum am putut mai bine și în toamna anului 2003 traseul meu profesional se schimba din nou, tot datorită lui Răzvan Theodorescu. Ce se întâmplase? În primăvara și vara lui 2003, la castelul Bran avuseseră loc două sustrageri de patrimoniu, situație nouă cu care se confrunta Ministerul Culturii și Cultelor și pe care a încercat să o rezolve prin numirea unui nou director la Muzeul Național Bran: Florin Ionuț Filip, în vară, și, din 3 octombrie 2003, eu. Am găsit la Bran o stare conflictuală cu care nu mai fusese confruntat până atunci, o atmosferă grea într-un colectiv dezbinat, cu un director demis, Mihai Raul, care a și murit în primăvara anului 2004, și cu un fost director, Ioan Prahoveanu, care nu se obișnuise cu statutul său și făcea tot felul de reclamații nefondate, doar cu speranța deșartă că va fi repus în funcția din care fusese destituit la începutul anilor '90. Astfel am intrat, la 29 de ani, într-un lung parcurs administrativ (am fost director al Muzeului Național Bran timp de 13 ani, până în aprilie 2016), care mi-a dat numeroase satisfacții în plan științific și muzeografic, dar m-a pus și în situații aproape imposibile, ce au presupus lungi procese cu Primăria comunei Bran, pentru recuperarea unui teren ce aparținea statului și pe care își desfășurau activitatea numeroși comercianți de suveniruri. Acel proces l-am câștigat în instanță după nu mai puțin de 11 ani de judecată!

Liliana Popa: Când a fost retrocedat castelul Bran?

Narcis Dorin Ion: În luna mai 2006, în cadrul unei ceremonii speciale desfășurate în sala de muzică a castelului Bran, au fost semnate decizia de retrocedare și acordul de funcționare a Muzeului Național Bran, parafat de ministrul Adrian Iorgulescu și arhiducele Dominic de Habsburg, fiul principesei Ileana a României, care redevenea – alături de regretatele sale surori, Maria-Magdalena Holzhausen și Elisabeth Sandhofer – proprietarul castelului de la poalele Bucegiului. În aceste condiții, am mai administrat castelul Bran până în vara anului 2009, continuând programul pe care îl desfășuram la muzeu din toamna lui 2003: am organizat anual mai multe expoziții temporare, am îmbogățit expoziția permanentă, am organizat zece sesiuni științifice dedicate reginei Maria, am publicat cărți, broșuri și alte materiale de prezentare a colecțiilor muzeului. Tot la Bran – și dintr-un motiv prozaic, în castel neexistând, până la

venirea mea ca director general, grupuri sanitare pentru personal și pentru turiști – am fost nevoit să demarez un amplu proces de restaurare și reamenajare: construirea unor grupuri sanitare în castel, pentru personal și pentru vizitatori, alimentarea cu gaz metan a castelului, realizarea unui gard împrejmuitor al întregii proprietăți și – lucrul cel mai complicat – restaurarea complexului „Vama Medievală Bran”, care se afla, de ani de zile, într-o stare avansată de ruină.

Liliana Popa: În clădirea Muzeului Vămii Medievale, ați reorganizat totul de la zero, ați deschis expoziții....

Narcis Dorin Ion: Exact. Și aici a fost o premieră în plan național: evacuarea patrimoniului dintr-un mare muzeu național, reorganizarea instituției (cu complicata redistribuire a personalului) și organizarea, într-un timp record, a unui nou muzeu în clădirile Vămii Medievale, cu patrimoniul cultural mobil care aparține, conform legii, statului român. Și aici vorbim de două categorii de patrimoniu: cel care fusese expus în castelul Bran sau care se afla în depozitele muzeului – care provenea parte din patrimoniul regal, parte din achizițiile statului de după 1957, când s-a înființat Muzeul de Artă Feudală în castel –, și cel care aparținea Secției Etnografice a Muzeului Național Bran, piese etnografice de mare valoare pentru zona Bran-Moeciu. În aceste condiții, în 31 mai 2009, am inaugurat – în prezența ministrului Culturii, Toader Paleologu, a oficialităților județene și locale, dar și, spre bucuria mea, a numeroși directori de muzee din țară – noua expoziție permanentă a muzeului în clădirea principală a ansamblului „Vama Medievală Bran”, recent restaurată, iar în dependențele sale am organizat noile depozite de patrimoniu. Din păcate, după doi ani de la plecarea mea la Peleș, în vara lui 2018, muzeul a fost evacuat și din această clădire, funcționând azi într-un sediu impropriu care nu mai are nicio legătură istorică cu castelul și cu ansamblul medieval de la Bran.

Liliana Popa: Revenind acum la cariera dvs. științifică, v-ați susținut teza de doctorat cu tema *Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române (sec. XIX-XX)*, o teză despre castelele și palatele nobilimii române, majoritatea lăsate în paragină.

Narcis Dorin Ion: Da, o temă foarte dragă mie, încă din studenție, când am cercetat, la Arhivele Naționale ale României, fondul Castele și palate regale, de unde am extras documentația necesară redactării primei mele cărți dedicate castelelor și conacelor din țară. Am insistat asupra domeniului nou de cercetare pe care îl inaugurasem și am aprofundat subiectul în cadrul acestei teze de doctorat, susținută în anul 2006 în fața unei comisii formate din academicienii Dan Berindei, Răzvan Theodorescu, Dinu C. Giurescu și profesorul coordonator Ioan Opriș, reputat specialist în istoria patrimoniului

nostru. Din amplul material al tezei – în care am tratat istoria arhitecturilor rezidențiale din cele trei provincii românești, pe baza unor documente inedite de arhivă, a unei vaste bibliografii, dar și a unor interesante investigații de istorie orală, cu descendenții boierimii române pe care am avut șansa să îi cunosc –, am publicat în 2011 cartea pe care o evocați mai sus, lucrare distinsă, doi ani mai târziu, la categoria istoria artei, cu premiul „George Oprescu” al Academiei Române. Este, în fond, nu doar o carte de istorie, de istorie a artei și a arhitecturii de pe aceste meleaguri, dar și una care privește istoria și genealogia familiilor boierești și aristocratice, alături de istoria mentalităților, pentru că am tratat reședința boierească, aristocratică sau regală, urbană sau rurală, ca pe un mic univers în care s-au dezvoltat aceste familii, în care s-au născut, au trăit, au iubit și au murit, în care au creat, în care au colecționat bunuri artistice și inestimabile valori bibliofile, în care au luat decizii politice importante pentru țară. De aceea, pentru mine – care colecționez frenetic vechi fotografii și cărți poștale ale acestor clădiri – subiectul pare a fi inepuizabil și provocator, cu atât mai mult cu cât soarta acestor edificii cândva private – devastate de comuniști după 1949 și transformate în sedii de C.A.P.-uri, de I.A.S.-uri, de spitale, de orfelinate sau, în cazurile cele mai bune, de școli și de primării – a fost și mai tristă după 1990 și, mai ales după anul 2000, oricât ar părea de paradoxal, când multe dintre castelele și conacele spațiului românesc au căzut pradă uitării și ruinării, parcă adevărind încă o dată zisa lui Jean Cocteau: „L'Orient commence là où l'on cesse d'entretenir”. Și e mare păcat, pentru că – dacă le-am fi știut păstra, restaura și pune în valoare – am fi putut avea azi o rețea de unități de cazare în astfel de clădiri istorice, cum sunt câteva exemple notabile, dar atât de puține, în țară: conacul lui Maldăr din Măldărești, în Vâlcea, de fapt o ctitorie a Pleșoienilor, conacul Polizu din Maxut, în Iași, conacul Daniel din Tălișoara, în Covasna, și tot în acest județ conacul Mikes din Zăbala, castelul Haller din Ogra, în Mureș ori conacul Hagienoff din Manasia, în Ialomița, ca să nu citez decât exemplele unde restaurarea și valorificarea au fost un succes garantat în timp.

Liliana Popa: *După ani petrecuți la conducerea unor muzee, ce considerați că lipsește și ar trebui făcut de urgență la nivel național în acest domeniu ?*

Narcis Dorin Ion: Anul acesta împlinesc 20 de ani de când conduc muzee și am avut șansa să coordonez activitatea a două instituții naționale subordonate Ministerului Culturii, fiecare cu câte 140 de angajați, care aveau ca puncte centrale de atracție trei castele, Bran, Peleș și Pelișor, monumente istorice de o valoare excepțională pentru România. Nu știu dacă e mult sau puțin, dar în cele două decenii mi-am făcut o idee despre ce este plus sau minus în acest domeniu delicat al

culturii, vitregit financiar în toate vremurile, interesant pentru mulți sau pentru puțini turiști, români ori străini, dar care păstrează, teaurizează, conservă, protejează și valorifică expozițional și publicistic un patrimoniu mobil și imobil ce constituie zestrea noastră culturală și de civilizație. În fond, cele mai mari valori culturale ale noastre sunt adăpostite în cele peste 600 de muzee din țară, fie ele de rang național, regional, județean sau local, dintre care mai puțin de un sfert sunt acreditate și funcționează conform legislației în vigoare. Ca vechi membru al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor, am putut observa problematica complicată cu care se confruntă muzeele mari și mici ale țării. Mulți reclamă lipsa unui cadru legislativ unitar (ne chinuim de ani de zile să finalizăm acel Cod al Patrimoniului), care să fie respectat de toate autoritățile, centrale, județene sau locale, și care să protejeze aceste instituții în fața măsurilor nu de puține ori abuzive ale unor șefi locali, care postulează comasări și desființări de instituții, fără a avea o soluție pentru patrimoniul constituit de decenii al acestora, valoros pentru istoria locală sau regională. Subfinanțarea cronică duce automat la subdezvoltare, cu repercusiuni negative asupra protejării patrimoniului, care nu se poate face doar cu pasiune și bune intenții. Tot așa, nici restaurarea patrimoniului imobil și mobil nu se poate face fără resurse, iar accesarea fondurilor europene la acest capitol este mai mult decât modestă. Și ar mai fi atâtea de spus...

Liliana Popa: *Complexul Muzeal Peleș este unul dintre cele mai importante din țară având în vedere patrimoniul său. Care sunt noutățile, ce nu știu încă cei care au văzut sau revăzut Castelul Peleș ?*

Narcis Dorin Ion: Firesc, Muzeul Național Peleș – instituție publică de cultură în subordinea Ministerului Culturii, care administrează cele două castele-monument de categoria A, Peleș și Pelișor – este unul dintre cele mai importante și mai vizitate din țară, și aceasta se datorează în primul rând specificului său: muzeu de istorie și artă, emblemă a istoriei regalității din România, muzeu memorial dedicat regilor și reginelor României, adăpostit în cel mai valoros castel al țării, care nu încetează să își uimească vizitatorii, străini sau români, și care rămâne și astăzi un important reper artistic și arhitectural al fenomenului istorismului european. Așadar, un monument cu valoare europeană, unic în țară și în Sud Estul Europei, care a păstrat numeroase colecții de patrimoniu de o mare diversitate și de o necontestată valoare artistică, cele mai multe colecționate de regele fondator de dinastie, Carol I. Cea mai recentă apariție editorială a Muzeului Național Peleș este Comorile Peleşului, un catalog de 740 de pagini, bogat ilustrat și temeinic documentat, tipărit în condiții speciale, care prezintă iubitorilor de artă și istorie tocmai aceste colecții în ce au ele mai spectaculos

și valoros. Cât despre surprizele pe care le rezervă cele două castele regale din Sinaia, îi pot asigura pe cititori că – de șapte ani de când conduc acest muzeu, din 2016 – am putut constata direct bucuria cu care turiștii revizitează Peleşul și Pelișorul, descoperind de fiecare dată lucruri interesante, povești noi, detalii peste care au trecut altădată, noi expoziții temporare și elegante apariții editoriale ce valorifică istoria regalității noastre, a celor două reședințe montane și a celor peste 60.000 de piese de patrimoniu artistic pe care la administrăm.

Liliana Popa: *Muzeul Național de Artă al României a organizat, în 2022, o „Întâlnire la muzeu”, în Sufra-geria Palatului Regal din București, unde ați fost invitat de onoare. A fost un dialog între dumneavoastră, Narcis Dorin Ion, directorul Muzeului Național Peleş, și Călin Stegorean, directorul MNAR.*

Narcis Dorin Ion: Am fost onorat să fiu invitat, în 28 iunie 2022, la Muzeul Național de Artă al României pentru a tine o conferință despre regele Carol al II-lea al României, un personaj controversat al istoriei noastre contemporane, asupra căruia m-am aplecat încă din studenție, când, în 1995, profesorul meu, Marcel-Dumitru Ciucă, m-a luat părtaş la editarea celor șase volume de Însemnări zilnice ale suveranului. Intram astfel, în urmă cu aproape trei decenii, într-un univers fascinant, într-o viață plină de aventuri a unui personaj regal, fost prinț rebel, devenit în vara anului 1930 rege al României Mari, pentru un deceniu la finele căruia vedea sfârșită integritatea teritorială a țării sale. De la finele anului trecut am reluat tipărirea jurnalului regal într-o nouă ediție, la Editura Publisol, care se bucură de atenția cititorilor. În timp, cercetarea arhivelor și a unei vaste bibliografii a dus la publicarea mai multor studii și chiar a unei cărți, în 2013, care m-au apropiat de mult huilul rege-playboy (ca să citez titlul cărții unui istoric american) pe care am căutat să îl înțeleg în toată complexitatea firii sale.

Liliana Popa: *Dialogul a fost fascinant urmărind contribuția regelui Carol al II-lea la edificarea climatului cultural efervescent din perioada interbelică, dar și poziția sa de beneficiar și victimă a climatului politic din România anilor '30.*

Narcis Dorin Ion: Farmecul dialogului a fost dat de substanța temei propuse, controversalele în jurul acestui rege-ctitor nefiind deloc puține și, de cele mai multe ori, chiar în medii cu pretenții, colportate fără un studiu atent al problemelor dificile cu care s-a confruntat în cei zece ani de domnie. A fost om, în primul rând, supus greșelii și păcatului, și-a asumat o tinerețe care a ieșit din tiparele și din statutul Casei Regale, a încălcat voit multe reguli, s-a căsătorit morganatic cu Zizi Lambrino, la Odessa, în 1918, după ce a dezertat de pe front, a renunțat de trei ori la tron pentru ce credea el a fi iubita momentului sau femeia fatală a vieții sale, Elena Lupe-

scu, cu care se va și căsători în vara lui 1947, pe melea-guri braziliene. Cu toate acestea, revenit în țară în 8 iunie 1930 și proclamat rege, într-un entuziasm general, a avut și realizări, nu puține, în domeniul culturii și urbanismului, dorința sa sinceră fiind aceea de ridicare a poporului său la un înalt standard de civilizație. Oricâte păcate ar fi săvârșit în plan politic, nu puține și acestea, nimeni nu îi poate contesta inteligența superioară, cultura vastă, dorința de modernizare a societății românești, implicarea directă în actul de guvernare (deși statutul de monarh nu îi cerea acest lucru) tocmai pentru a urgenta anumite lucruri, colaborarea cu marii scriitori, intelectuali și artiști ai vremii și uimitorul său mecenat cultural, care îi venea dintr-o vocație lăuntrică și în care a rămas inegalabil, meritându-și pe deplin titlul de „Voievod al Culturii”.

Liliana Popa: *Sunteți autorul unei monografii în cinci volume despre regele Carol al II-lea al României.*

Narcis Dorin Ion: Apropiindu-mă de acest personaj fabulos al istoriei noastre și adunând, de peste un sfert de veac, o vastă documentație (din arhive publice și din colecții private, dublată de cercetarea unei ample bibliografii), am reușit în anul pandemic 2020 să redactez o monografie cu titlul Carol al II-lea al României. Un rege controversat, în care – în cele cinci volume însumând 2.138 de pagini, bogat ilustrate cu imagini puțin cunoscute – prezint nu numai biografia regelui, văzut în legăturile sale cu familia, cu clasa politică, cu oame-nii de cultură, cu diplomația și armata epocii, dar și fre-sca României interbelice în deceniul domniei sale, sub toate aspectele politice, economice, diplomatice, mili-tare, culturale sau de civilizație. Ce am reușit, vor de-cide cititorii, acum și mai târziu, dar cel puțin am avut îndrăzneala de a prezenta și părțile bune, nu numai aspectele negative din viața și domnia ultimului rege al României Mari, pe baza unor documente inedite, a unor surse bibliografice variate, care arată că lucrurile nu au stat chiar așa cum au fost prezentate înainte de 1989 și chiar și după această dată. Dacă nu ne dezbrăăm de clișeele epocilor trecute și nu analizăm viața și faptele suveranului în contextul dificil al epocii interbelice, când totalitarismele de dreapta și de stânga ne înconjurau și își vor da mâna pentru distru-gerea României, nu ne putem forma o imagine cât de cât clară. Recursul la documentul de arhivă, la sursa primară, la izvoarele istorice editate după 1990 m-a ajutat să conturez nu numai viața lui Carol al II-lea, dar și epoca sa, deceniul în care România a cunoscut o dez-voltare care era dată ca exemplu și în manualele de istorie din vremea comunismului, unde anul 1938 era prezentat ca vârful dezvoltării economice a țării. După 1990, raportarea la interbelicul recuperat livresc a dus la o imagine idilică a acelei epoci, strălucită din punct de vedere cultural, dar care avea destule hibe în plan

politic, evident infinit mai benigne decât ce a urmat după abdicarea forțată a regelui Mihai I.

Liliana Popa: *În anul sărbătoririi centenarului Marii Uniri ați atras atenția asupra unei realități - făuritorii României Mari, în special Regele Ferdinand I al României, Regina Maria a României și Ion I.C. (Ionel) Brătianu nu au monumente ... Capitala României încă nu se poate mândri cu astfel de realizări. Ați declarat în presă: „Din păcate – și nu e prima dată când spun acest lucru –, principalul făuritor al României Mari, Ionel Brătianu, nu are încă în București o stradă care să-i poarte numele, ceea ce nu ne face deloc cinste. Poate că măcar în acest an aniversar, 2018, cineva se va gândi să dea numele acestui mare român unui bulevard important al Bucureștiului”.*

Narcis Dorin Ion: Din păcate, nici azi, când realizăm acest interviu, la cinci ani de la aniversarea Centenarului Marii Uniri, situația nu s-a rezolvat în ce-l privește pe marele om politic Ion I.C. Brătianu, cel care ne-a condus destinele în anii Marelui Război, contribuind decisiv la realizarea Unirii celei Mari și a reformelor administrative ce au dus la unificarea concretă a României Mari. În cazul acestui om de stat pot fi socotit subiectiv, deoarece în 2020 am scris o carte, Florica. Vatra Brătienilor, în care am încercat să redau viața membrilor acestei ilustre familii, o adevărată dinastie politică, legată de locul emblematic din Argeș: conacul Florica din Ștefănești, unde în același an am reușit amenajarea unui muzeu memorial, Muzeul Național Brătianu, la a cărui realizare am participat cu mare bucurie. Tristețea legată de acest loc este dată de ruinarea în anii din urmă a fermei lui Ionel Brătianu, devenită proprietate privată, monument de arhitectură realizat de arhitectul Petre Antonescu, păstrat și restaurat de comuniști și distrus de capitaliști, în anul Centenarului, spre rușinea noastră infinită. În rest, au apărut prin țară busturi și statui ale reginei Maria și regelui Ferdinand I, uneori chiar și ale lui Ionel Brătianu, ale lui Iuliu Maniu, ale unor generali distinși în Primul Război Mondial, dar multe dintre ele nu au nicio calitate artistică, dar au cel puțin meritul că statuează în timpul recent memoria unora dintre făuritorii României Mari.

Liliana Popa: *Volumul „Ferdinand I. Regele Întregitor de Țară”, editat de Muzeul Național Peleş, unde coordonator de proiect editorial ați fost, cuprinde: un cuvânt înainte al Custodelui Coroanei României, Principesa Margareta, urmat de o suită de studii, după cum urmează: „Ferdinand I – Regele Întregitor de Țară” de dr. Narcis Dorin Ion, „Regele Ferdinand – Omul” de prof. univ. dr. Ion Bulei și „Regele Ferdinand – Omul politic” de prof. univ. dr. Ioan Scurtu. Aceste studii sunt urmate de un catalog inedit: Memorabilia Ferdinand Rex. Fiecare dintre aceste texte reprezintă*

câte o incursiune în personalitatea atât de complexă a Suveranului Întregitor de Țară.

Narcis Dorin Ion: Este un proiect editorial care face parte dintr-unul mai larg, început în 2016, în primul meu mandat de manager al Muzeului Național Peleş, în care mi-am propus ca, în fiecare an, să evocăm expozițional și livresc, câte un rege sau o regină a României, dar și câte o expoziție temporară sau colecție de artă importantă a Peleşului. Au rezultat astfel, grație eforturilor personale și ale unor reputați istorici din țară, membri ai Academiei Române și profesori universitari, mai multe monografii regale: Regina Elisabeta a României. Un secol de eternitate (2016), Ferdinand I. Regele întregitor de țară (2017), Maria a României. Portretul unei mari regine (două volume, 2018), Regele Carol I. Ctitorul României moderne (două volume, 2019), Carol al II-lea al României. Un rege controversat (cinci volume, 2020-2021), Centenar Regele Mihai I (2021). Sunt toate cărți temeinic documentate, monografii istorice publicate în forma unor albume de artă, bogat ilustrate și tipărite în condiții grafice deosebite, care se bucură de atenția cititorilor și a iubitorilor de istorie și artă. Se adaugă acestora cataloagele de expoziții și de colecție realizate de către colegii noștri: Arta flamandă și olandeză în colecția regelui Carol I al României (2016), Artă și ceremonial la mesele regale (2017), Artele Focului. Ceramică și sticlă din colecțiile Muzeului Național Peleş (2017), Familia regală și Marea Unire (2018), Castelul Peleş. Muzeul și colecțiile sale (2018), Colecția de mobilier a Muzeului Național Peleş (Liliana Manoliu, 2018), Karel Liman. Arhitectul Casei Regale a României (2019), Colecția de orfevrărie a Muzeului Național Peleş (Corina Dumitrache, 2019), Colecția de sticlărie a Muzeului Național Peleş (Cornelia Dumitrescu, 2019), Portretistica regală. Artă și memorie (2020), Colecția de ceramică a Muzeului Național Peleş (Rodica Rotărescu, 2021), Centenarul Încoronării. Alba Iulia. 1922 (2022) sau Comorile Peleşului (2022). Nutresc speranța că toate aceste lucrări vor mărturisi, peste timp, câte ceva despre contribuția regilor și a reginelor României la dezvoltarea țării pe care au condus-o timp de peste opt decenii, arătând încă o dată europenitatea noastră.

Liliana Popa: *În anul 2022, România a aniversat un alt centenar, cel al Încoronării de la Alba Iulia, și Muzeul Național Peleş s-a remarcat prin expoziția organizată și catalogul editat atunci.*

Narcis Dorin Ion: În 15 octombrie 2022 s-a împlinit un veac de la Încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria la Alba Iulia, ca suverani ai României Mari. Simbolistica evenimentului politic săvârșit în urmă cu o sută de ani în orașul Marii Uniri de la 1 decembrie 1918 era legată și de prima unire a țărilor române înfăptuită de domnitorul Mihai Viteazul. Ca expresie a puterii regale,

ceremonia încoronării din urmă cu un veac de la Alba Iulia – în care Ferdinand I a fost consacrat ca rege al României Mari și prin ritualul religios al mirungerii – continuă, în dinastia de Hohenzollern, tradiția inaugurată de regele Carol I, încoronat la 10/22 mai 1881 ca suveran al tânărului regat de la Gurile Dunării. Atunci, emblema Regaliei române a fost coroana de oțel confecționată – după desenul lui Theodor Aman – din țeava unui tun capturat la Plevna și văzută ca „simbol al Independenței și al tăriei României”, după cum însuși regele Carol I a declarat. Păstrător al patrimoniului cultural legat de istoria monarhiei române – între care se detașează, prin valoarea și frumusețea lor, mantiile regale folosite la ceremoniile Încoronării de la Alba Iulia și București –, Muzeul Național Peleş a organizat, la frumos ceas aniversar, expoziția Un veac de la încoronare. Alba Iulia. 1922, care a reunit piese excepționale din colecții muzeale publice și private, alături de documente de arhivă legate de acest eveniment, a cărui istorie și simbolistică am descris-o pe larg în albumul monografic omonim, publicat în excelente condiții grafice și lansat cu ocazia vernisajului. Albumul reunește studii ale unor distinși istorici, membri ai Academiei Române, profesori universitari, reputați specialiști în istorie, istorie militară, istoria artei, patrimoniu și muzeografie.

Liliana Popa: *Tot anul trecut ați organizat expoziția Comorile Peleşului, însoțită de un splendid album de artă.*

Narcis Dorin Ion: Într-adevăr, albumul Comorile Peleşului este o lucrare unică în peisajul nostru muzeografic, reunind – în cele 740 de pagini ale sale – tot ce este valoros din patrimoniul artistic al Muzeului Național Peleş și oferind publicului o splendidă imagine a evoluției artelor pe parcursul mai multor secole. Prin publicarea acestui catalog selectiv al Comorilor Peleşului propunem iubitorilor de artă și istorie o fascinantă incursiune în istoria colecțiilor de artă decorativă care îmbogățesc patrimoniul celui mai important ansamblu arhitectural al fenomenului istorist din România. Colecțiile regale – pictură, arme, mobilier, tapiserii și covoare, ceramică și sticlă, orfevrărie, orologerie, sculptură, numismatică și medalistică, vitralii, valori bibliofile – arată nu numai gustul artistic al lui Carol I, dar și grija cu care suveranul și-a ales operele de artă și piesele care să-i decoreze cele mai dragi spații din Castelul Peleş. Am vrut prin acest album să omagiem pe marele colecționar de artă care a fost regele Carol I, dar și să prezentăm iubitorilor de artă și istorie colecțiile cele mai reprezentative ale reședinței regale din Sinaia, de care se leagă intrinsec. Contemporanii au remarcat pasiunea cu care regele Carol I și-a constituit colecția de pictură europeană, una dintre cele mai valoroase colecții regale din vremea sa, de care a fost extrem de atașat și pe

care, prin testament, a lăsat-o moștenire țării pe care i-a fost dat să o conducă.

Liliana Popa: *Știm că regele Carol I a avut o importantă colecție de arme la castelul Peleş.*

Narcis Dorin Ion: Armele au constituit o pasiune cu totul specială a regelui Carol I, care îi venea din familie. Crescând în ambianța castelului de la Sigmaringen, unde tatăl său, principele Karl Anton von Hohenzollern-Sigmaringen, îmbogățise galeria de arme a strămoșilor, principele Carol a păstrat și în noua sa țară gândul de a-și forma o colecție de arme, apelând la consultanța unui specialist reputat în epocă, vienezul Julius Scheuerer, cu care poartă o asiduă corespondență, care îi procură piesele cele mai importante și întocmește un catalog ilustrat, păstrat azi în colecțiile muzeului. Pentru adăpostirea colecției ce sporea de la un an la altul – ajungând la peste 4.000 de piese –, suveranul va ordona amenajarea în Castelul Peleş, între anii 1903 și 1906, după proiectul arhitectului Karel Liman, a trei săli speciale: Marea Sală de arme, Sala Armelor de Vânătoare și Camera Tezaurului cu Sala armelor orientale. În afară de colecția de pictură și cea de arme, de care regele Carol I era atât de mândru și pe care le considera piesele de rezistență ale reședinței sale de la Sinaia, trebuie precizat că tot atât de importantă pentru decorarea Peleşului a fost colecția de mobilier, care cuprinde nu mai puțin de 2.300 de piese și care ilustrează, prin varietatea tipologică și bogăția decorativă, mai toate stilurile importante ale Europei secolelor XVI-XIX, de la Renașterea italiană până la neo-renășterea germană, cărora li se adaugă piese de mobilier oriental sau regional, piese în stil Art Nouveau sau creații artistice ale reginei Maria, cea care s-a implicat atât de mult în decorarea interioarelor Castelului Peleşor. De asemenea, ceramica europeană (spaniolă, olandeză sau britanică) și faianța italiană sau cea istoristă franceză, constituie – alături de porțelanurile atât de dragi ctitorului Castelului Peleş, realizate în ateliere celebre din Germania, Austria sau Boemia – nucleul colecției regelui Carol I al României, care numără peste 5.000 de piese. Aș mai menționa colecția de sticlă, cuprinzând peste 1.500 de piese, care s-a constituit prin achizițiile și comenzile Familiei regale române, între anii 1866-1941, la care s-au adăugat achizițiile numeroase făcute de Muzeul Peleş în anii regimului comunist. Un loc important în ambientarea interioarelor Castelului Peleş a avut colecția de orfevrărie, pe care regele Carol I a strâns-o cu pasiune timp de mai multe decenii. Două au fost sursele de constituire a acestei colecții speciale: achizițiile făcute de rege sau cadourile primite din partea familiei, a unor capete încoronate sau a unor instituții, pe parcursul domniei sale de aproape o jumătate de secol.

Liliana Popa: *Pentru că aveți în administrare și castelul Pelișor, nu putem trece peste rolul reginei Maria a României, ea însăși o mare iubitoare și creatoare de artă.*

Narcis Dorin Ion: Dacă vorbim despre regina Maria a României, pe care o prețuiesc în mod special și care, după 1990, și-a redobândit adevăratul loc în istoria noastră, ar trebui să facem un interviu separat. Iubitoare și creatoare de frumos – în domeniul arhitecturii, decorației interioare și artei peisagere –, scriitoare de talent, regina Maria a fost o neobosită și pasionată colecționară de artă. Piese alese cu grijă din târguri și magazine de antichități românești sau străine au decorat reședințele atât de iubite ale reginei Maria, multe dintre „casele sale de vis” purtând amprenta inconfundabilă a gustului estetic al nepoatei reginei Victoria a Marii Britanii. Într-un fel propriu, principesa și, din 1914, regina Maria a României a continuat în mod strălucit tradiția de colecționar inaugurată de regele Carol I și a achiziționat piese de ceramică și sticlărie în stil Art Nouveau, cu care a decorat interioarele Castelului Pelișor din Sinaia, reședința atât de impregnată de spiritul creator al celei rămase în amintirea românilor drept unica și incomparabilă regină a României Mari. Principesa moștenitoare a României a achiziționat lucrări de Emile Gallé, René Lalique, Auguste și Jean-Antonin Daum sau Louis Comfort Tiffany. Ca patroană spirituală, din 1902, a Societății „Tinerimea Artistică”, principesa Maria a avut un rol esențial în constituirea colecției de pictură românească a reședinței regale din Sinaia.

Liliana Popa: *Vă mulțumesc pentru acest interesant dialog.*

Narcis Dorin Ion: Eu vă sunt recunoscător pentru ocazia oferită de a evoca pagini frumoase din istoria noastră contemporană.

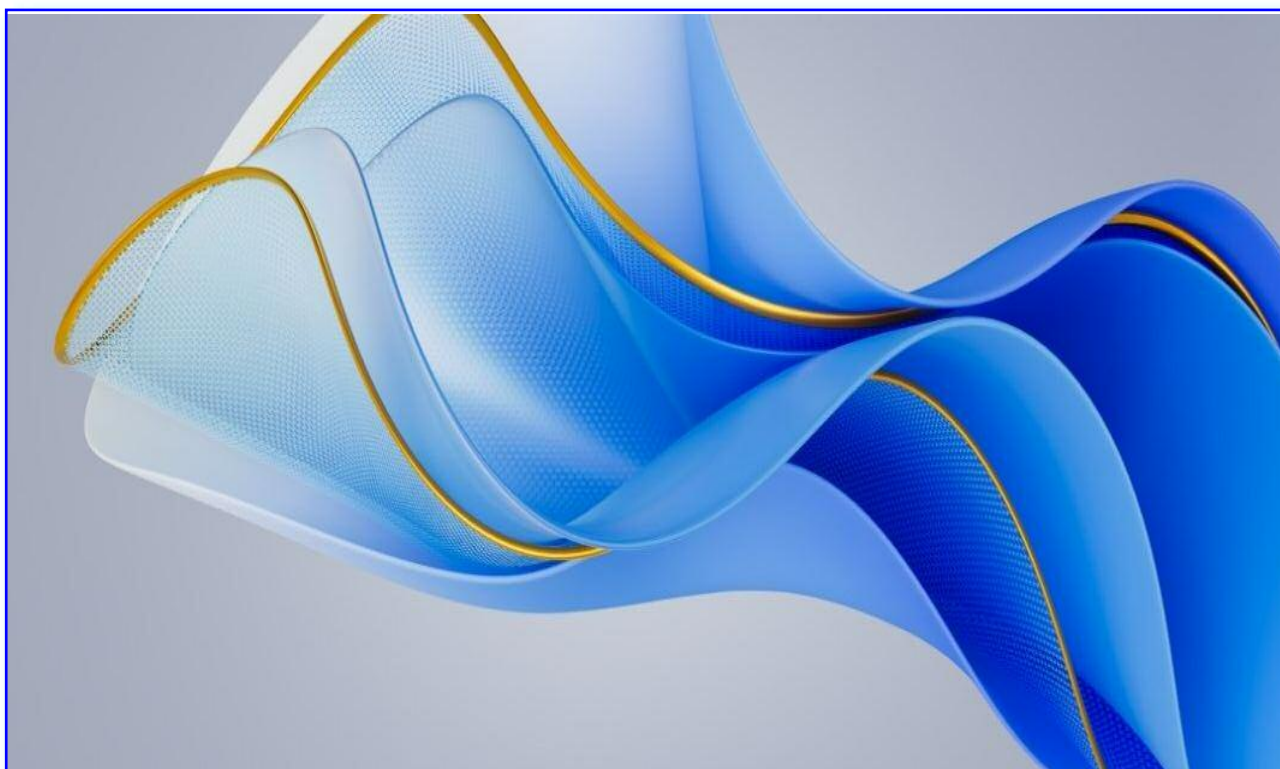
Narcis Dorin Ion (n. 5 iunie 1974, Pitești) este un istoric român.

A fost director al Direcției Muzee, Colecții, Arte Vizuale din Ministerul Culturii și Cultelor (2002-2003) și director general al Muzeului Național Bran (din octombrie 2003 până în aprilie 2016). Din 20 aprilie 2016 este manager al Muzeului Național Peleş din Sinaia.

Între 2014 și 2022 a fost vicepreședinte al Comitetului Național Român - ICOM. Este membru al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor din cadrul Ministerului Culturii (2003-2004 și din 2013 -).

A absolvit, ca **șef de promoție, Facultatea de Istorie a Universității din București (1997)** și a obținut masteratul la aceeași facultate în 1998. Este doctor în istorie din 2006, cu tema *Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române (sec. XIX-XX)*, lucrare distinsă cu Premiul „George Oprescu” al Academiei Române (2013).

Pentru lucrările sale istorice a fost distins cu Premiile „I.C. Filitti”, „Nicolae Iorga”, „Dinu C. Giurescu” și „Ion I.C. Brătianu” ale Fundației Culturale Magazin Istoric (2018, 2019, 2021, 2022, 2023), cu Premiul „Constantin Brâncoveanu” al Fundației Alexandrion (2018), și cu diploma „Meritul Academic” a Academiei Române (2022).

Leonida IUEL

„Pe când ni se tăiau visurile cu secera / și ni se sfărâmau idealurile cu ciocanul”

Remember. Acesta ar putea fi titlul (sau subtitlul) acestui volum de poezii al lui Ionuț Calotă, *Cu secera și ciocanul la gât*, publicat de Editura Art Creativ, în 2024. Este o carte care, dincolo de valoarea intrinsecă a scrierilor sale, nu se citește cu ușurință de către cei care au trăit în zilele festivist-cenușii ale comunismului, și care, la fel ca mine, au încercat să aștearnă vălul uitării pe acele vremuri nemernice. Alții, unii nostalgici din varii motive, alții din neștiință sau prostie, se vor întreba, lecturând cartea, dacă *chiar așa să fi fost?* Răspunzând întrebării fictive, Ionuț Calotă ne reîntoarce, cu cruzime revelatoare așa zice, într-o lume pe care am fi vrut-o uitată, dar de care prezentul nu ne lasă să ne desprindem pe de-a-ntregul.

Este nu numai o reîntoarcere, ci, în același timp, un apel la memoria obiectivă și onestă, ba, așa adăuga eu, și la logică, adresându-se nu numai celor *vechi*, ci și acelor care (culmea) nu au cunoscut dictatura comunist-ceaușistă, adică a *nostalgicilor în necunoștință de cauză*.

Cartea aceasta este ca un film care se derulează consecvent, mărturiile (aș îndrăzni să le spun așa) având o legătură strânsă cu realitatea obiectivă și elocventă a regimului comunist, „Pe când ni se tăiau visurile cu secera / și ni se sfărâmau idealurile cu ciocanul”.

Îndoctrinarea era o unealtă importantă a aceluia regim, proces care începea de la vârste fragede, mulți fiind „Cu cravata roșie la gât / Cu secera / și ciocanul / la gât.” Despre libertate autorul este retrospectiv-ironic, scriind că „Libertatea era să bei o sticlă veritabilă de pepsi-cola/ să aștepti pe malul unei bodegi/ și să aștepti rândul la o halbă cu bere”. Visul unui copil era stupefiant de modest, fiind fericit dacă „Primeam de la Moș Gerilă / câteva bomboane cubaneze/ o banană verde.../ și o portocală”.

Libertatea era o lesă mai mereu scurtă, deoarece „Nu numai telefoanele pe fir/ erau conectate de o central / Și noi eram legați / cu lanțuri invizibile / de celula care ni se pregătea în subsoluri”. Acestea erau realitățile unei prezențe omnisciente și omnipotente a partidului, care „e-n toate! E-n cele ce râd la soare!”, iar asta în condițiile în care „chiar și copacilor li se făceau dosare”, iar educația era direcționată precis, umorul poetului răzbătând de sub amărăciune, atunci când spune că „am învățat la școală/ despre epoca de piatră / despre epoca de bronz / de aceea eram confuz / ce fel de unelte vom primi / în iEpoca de Aur”. Era o lume plină de oameni veșnic grăbiți și arțăgoși, marcați de statul „La cozile comuniste / ...Ne pierdeam omenia / ne pierdeam pe noi înșine / ... mergeam încolonați / și la baie”, iar concluzia fiind „că eram un popor de resemnați/ de proletari / stahanoviști / visând” un cincinal tot mai scurt. Dar resemnarea are limitele sale, autorului confesându-i-se un supraviețuitor: „mi-a spus / Ce păcat că s-au închis fabricile!/ Acum eu de unde mai fur cuie? ”

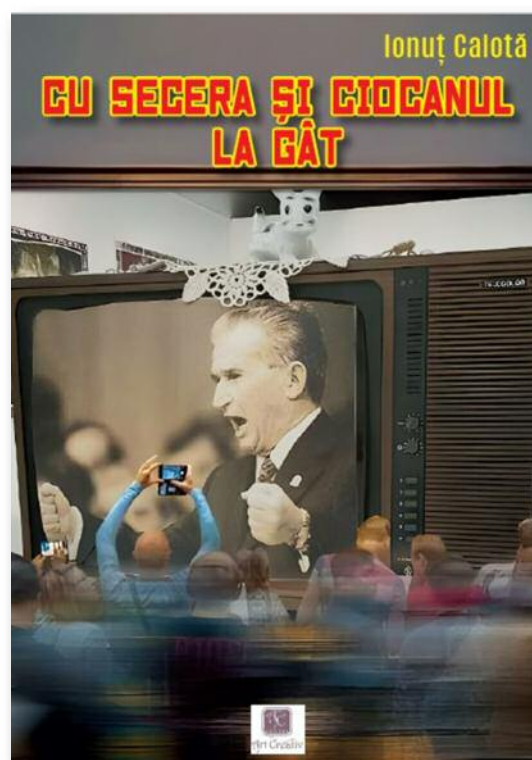
Cu brutalitate și, în același timp, cu nepăsare față de turma poporului, partidul invadea și spațiul nostru intim, poetul-martor informând că „Am crescut cu generația decreștelor / a copiilor care au rămas fără mamă/ din cauza unei legi... ”, dar continuând cu o satisfacție post-fac-

tum: „tocmai acești copii neplanificați... l-au alungat pe dictator”.

Amărăciunea traversează ca un fir roșu aceste scrieri, obligându-l pe Ionuț Calotă, ca și pe mine, și pe alții, să se întrebe „Cine m-am pedepsit / să-mi trăiesc adolescența / și tinerețea / în lagărul comunist?”, întrebare urmată de constatarea efectelor devastatoare ale acestei neșanse, deoarece „... am rămas / cu un copil mort / în mine”. Dar rezistența (reziliența?) care ne-a caracterizat pe toți este explicată de el cu mândrie, declarând că „Mă numesc Ion / care în sens invers se citește Noi”, atenuând cumva finalul trist că „Tot ce am strâns în viața mea / a rămas în această carte”, iar „Azilul meu / trăiește într-un azil / de cuvinte”.

Cartea aceasta este o mărturie, dar și o frescă ce poate *decora* monstruoasă construcție a Casei Poporului.

Regret, amărăciune, mândrie...

Petru ABABII

Lumea în viziune transcendental-creștină

Filozofia consideră structura realităților existențiale umane ca fiind pline de discontinuități ireparabile, punând pe seama acestora toate relele și neajunsurile sistemului integrat pe care-l formează. Drept posibilitate de rectificare a neajunsurilor și evitare a apariției lor este considerată de către cunoașterea umană înlocuirea (ștergerea) discontinuităților dintre nivelurile de Realitate din care ea este alcătuită cu scopul de a crea punți de legătură între ele. Ori, acestea se au în fapt prin ceea ce reprezintă în sine nivelurile de Realitate ca componente alcătuitoare ale Întregului care formează un Sistem echilibrat și stabil, reconstituirea (repararea), însemnând în a le descoperi și a le cunoaște, precum și a recunoaște că echilibrul astfel creat de punțile de legătură determină suficiența Sistemului, precum anume existența lor îl face suficient sieși și transparent, adică transcendental. În contradicție cu aceste raționamente filozofia continuă să considere discontinuitățile dintre nivelurile de Realitate stări demolatoare, piedici dezintegratoare ale sistemului - lucruri ce constituie o interpretare în negativ al unui adevăr care se dovedește a fi până la urmă.

Adevărul în cauză se deduce din stabilitatea echilibrului Întregului suficient sieși, care are drept bază *ceea ce este același în diferențiere* (schimbare) și nu *ca diferență în primordial* (diferență definitivată în primordial cu sens de existență în uniform) între nivelurile de Realitate, în interiorul nivelurilor de Realitate și dincolo de orice nivel de Realitate. *Același în schimbare* (în diferențiere) este devenire pozitivă, mișcare spre un apogeu care este echilibrul edificator de suficiență a sistemului și în consecință și de stabilitate a lui prin diversificare producătoare de eternitate (făuritoare de timp etern). *Același în schimbare pozitivă* nu este *același în schimbare*

și mișcare negativă. Or, schimbarea în sens pozitiv (devenire pozitivă) este edificatoare de eternitate în mișcare transcendentală (spre interior, spre centru) și se produce pe un segment al devenirii care mărginește cu limita care este echilibrul stabil dintre antiteze născător de suficiență a sistemului, pe când schimbarea în diferențiere negativă se face pe segmentul devenirii de dincolo de acest echilibru creator de eternitate și transcendență. Pe cele două segmente ale devenirii: segmentul pozitiv și cel negativ ceea ce este *același* se schimbă în primul caz în sens pozitiv (*același ca pozitiv*), iar în cel de-al doilea caz este *același* în mișcare cu sens negativ dincolo de centrul neutru (echilibrul stabil dintre antiteze). Astfel se ajunge la concluzia că transcendentalul nu este ceea ce rămâne neschimbat și se află între nivelurile de Realitate și dincolo de orice nivel de Realitate după cum este văzut de exegeza filozofică contemporană, dar ceea ce este *același* în schimbare și se află chiar în interiorul nivelurilor de Realitate și de care se ocupă noua viziune a fenomenului transcendenței.

Tocmai acest adevăr stă la temelia teoriei ontologiei triadice a filozofiei lui Ș. Lupașcu, dar pe care filosoful îl tratează în contradictoriu. Ori, punțile de legătură care constituie discontinuitățile sunt formate tocmai de *același în diferențiere* - mișcare care le umple și face din parcursul timpului ei o continuitate, un timp etern.

Astfel se face că acestea sunt, de fapt, continuități în schimbare - schimbare ce produce timp și spațiu, dar care din motiv că modifică pe *același* sunt pline de transparență. În acest spațiu-timp se produce evoluția și continuitatea în *neuniform* a materiei astfel integrată. În caz contrar existența diferitor niveluri de Realitate ar fi imposibilă. Iată de ce ceea ce se schimbă este aceeași (*același*) și nu ceea ce este (rămâne) aceeași (*același*) și nu se schimbă. Căci, adevărul este al Realității.

Discontinuitățile sunt considerate drept *acelea* ce sunt percepute, deoarece sunt pline de transparență, punțile de legătură dintre nivelurile de Realitate nefiind sesizabile. Ele sunt recepționate ca atare, deoarece reprezintă

stările echilibrelor provizorii ale părților care le formează, cu toate că mișcarea acestora în interior nu se oprește nicicând, deși este puternic încetinită de suficiența sistemului care determină Întregul format din nivelurile de Realitate. Ceea ce alcătuiește Realitatea - materia este *aceiași*, dar în schimbare continuă. Or, ceea ce ar rămâne (fi) *aceiași* și ar trece fără să se schimbe prin toate nivelurile de Realitate nu le-ar mai aparține, ci ar fi ceva în afara lor, ceva paralel cu ceea ce le constituie.

Neînțelegerea acestui adevăr este motivul care a făcut pe om ca să vadă transcendența (transcendentalul) drept ceea ce se află între nivelurile de Realitate și ceea ce se află dincolo de orice nivel de Realitate și nu și ceea ce le formează efectiv. Ori, transcendentalul constituie tocmai discontinuitățile numai aparente (în aparență), dar purtătoare de punți de legătură care, de fapt, nu dezintegrează Întregul prin opoziția factorilor de opoziție ci, dimpotrivă, îl integrează numai prin opoziția factorilor ce comunică reciproc între ei prin punțile de legătură. Astfel discontinuitățile cât ar părea de paradoxal reprezintă punțile de legătură insesizabile, adică transparente, căci în caz contrar Întregul nu ar constitui o unitate prin elementele lui, iar acestea nu ar alcătui Întregul - adevăruri ce stau la temelia existenței.

Discontinuitățile, așa dar, integrează Sistemul prin ceea ce este diferența ca *difference*, adică ca punți de legătură care sunt tocmai discontinuitățile. Un sistem integrat fără discontinuități ar deveni absolut uniform în sine ca stare intrinsecă. O astfel de situație nu ar avea o altă cu care prin raportare să-și recunoască starea ca *conștiință de sine* (ca realitate). Tocmai prezența discontinuităților (stărilor nesesizabile ale materiei) diferențiază mediile uniforme (uniformul), alcătuind nivelurile de Realitate. Astfel se face că ele reprezintă acel mediu transparent - starea T (de tranziție) existența căruia face posibilă diferențierea uneia și aceleiași situații în ipostaze diferite prin perceperea *sine*-lui în *de sine*, adică în perceperea stării sale ca imagine în oglinda care este realitatea acesteia în altă ipostază, în diferență ca alt nivel de Realitate.²

Actul în sine se califică drept transcendență - transparența ipostazelor diferite a uneia și aceleiași realități. Raportarea unei ipostaze la alta reliefează diferența și face ca *conștiința sine* să se perceapă ca atare. În felul acesta al doilea element ce certifică diferența indică *conștiința de sine* ca conștiință *sine* în diferență. *Conștiința sine* reprezintă Unu Multiplu, iar *conștiința de sine* situația Unu în multiplu. Raportul dintre ele este reversibil și se datorează tocmai prezenței discontinuităților, adică existenței transparenței.

Acest lucru dovedește faptul că discontinuitatea (transcendența) nu dezintegrează Întregul, ci dimpotrivă îl organizează - situație care ne dă dreptul să credem că ea nu se află numai dincolo de Întreg sau dincolo de sisteme-părți dintr-un Întreg alcătuit din cel puțin două niveluri de Realitate, dar se află chiar în interiorul lui.

Iată de ce, în această ordine de idei, transcendentalul capătă o nouă definiție vis-a-vis de aceia care i s-a dat până în prezent. Astfel transcendența se preocupă de tot ceea ce se găsește între nivelurile de Realitate, în interiorul părților din Întreg și implicit în El precum și dincolo de orice nivel de Realitate. Tocmai în această logică își are reperul filozofia triadică a lui Ș. Lupașcu, însă pe care el nu a elucidat-o (descifrat-o) până la capăt.³ Transcendența a obiectivizat subiectivitatea și este în stare să monologizeze relația dintre *sine* și *conștiința de sine* și viceversa - să producă efectul invers de căutare și descoperire a *sine*-lui în *conștiința de sine*, adică să subiectivizeze obiectivul. În consecință *monar-ul* s-a transformat în *binar* acesta, devenind în același timp și oglindă certificatoare a monarului. *Binarul* este existență, *monarul* - suportul ei, iar fenomenul ca atare se bazează pe transcendență. În transcendență Dumnezeu se impune ca putere absolută. Transparența relației în diferență dintre *conștiința sine* și *conștiința de sine* reprezintă sufletul ființei și el posedă ca suport determinant, deci cel puțin două stări unite prin diferență a unuia și aceluiași sistem integral ca Întreg în stare să producă minimum două nivele de Realitate. El imprimă trăinicie cărămizii de temelie a materiei alcătuită din nivelurile de Realitate. *Conștiința sine* în abreviatură filozofică ca esență pri-

mordială constituie ceea *ce este*, iar *conștiința de sine* - *interpretarea ei* - *ceia cum este*.

Oare nu exprimă aceste raționamente logica zămislirii perechii umane de către Dumnezeu? Cei doi oameni de la începuturi constituiau împreună până la încălcarea Poruncii Creatorului cărămida de temelie a construcției vieții veșnice. Ea reprezenta o structură plină de transparență totală (primordială). Și numai după ce cuplul a încălcat Legea (Porunca) s-a început opacizarea lui prin desiminare: multiplicarea părților din parte.

În felul acesta Dumnezeu a căpătat noi și noi interpretări în *cum* față de *ce*. Or, *conștiința sine* (imaginea *sine* în oglindă) este interpretare în *cum* a lui *ce* (*conștiinței sine*). Prima interpretare s-a făcut în transparență totală - toate celelalte care au urmat încălcării Poruncii s-au produs în tot mai puțină transparență și în tot mai multă opacitate.

Tot odată dacă *conștiința de sine* este doar numai o interpretare a *conștiinței sine*, atunci omul își poate cunoaște *sine*-le nu în adevăr, ci în interpretarea lui. Se naște întrebarea: omul se poate cunoaște pe *sine* în adevăr sau nu? Însă tocmai datorită *conștiinței de sine*, *conștiința sine* se recunoaște ca adevăr în diferență cu toate că *conștiința de sine* este doar a interpretare a *conștiinței sine*. Tocmai acest lucru recunoașterea *conștiinței sine* reprezintă credința - certitudinea stării sale intrinsece ca *ce* în situația transparenței toatele (a transparenței primordiale).

Acum omul reprezintă o manifestare a transparenței opacizate, deci numai atunci înțelegerea corectă și recunoașterea faptului că *conștiința de sine*, într-adevăr îl conține pe *sine* constituie, de fapt, credința de care trebuie să dea dovadă omul creștin. Îl ajută să ajungă la ea doar Învățătura creștină (religioasă). Iată de ce admiterea acestor lucruri, deci este credința în Dumnezeu. Astfel înțelegem că credința se sprijină pe transparență, adică pe transcendență creștină (religioasă) ea, identificându-se chiar cu aceasta. În atare ordine de idei lucrarea prezentată poartă și ea o doză de interpretare, dar ea se face în registrul transparenței credinței

creștine și operează cu adevărurile și înțelepciunea Învățăturii lui Isus. Fenomenul transcendenței tratat în noua viziune a stat la temelia elaborării unei noi paradigme pe care se va construi lumea viitorului - paradigma *trans(multi)culturalismului monoteist*.⁴

Această paradigmă care tocmai datorită noilor orizonturi astfel deschise devansează radical și în esență paradigmele: transdisciplinarității, modernismului, interculturalului, transculturalului, postmodernismului și transmodernismului.

O lume a viitorului va fi o lume trans(multi)-culturală, o lume monologică, o lume monoteistă în credință, dar diversificată în formă. *Trans-(multi)culturalul* presupune o diversificare în *Unu în multiplu* a *Unu-lui multiplu*, adică o diversificare optimă a entităților (a antitezelor) în regim de echilibru mai mult sau mai puțin stabil ținut în această zonă a certitudinii pe care o formează de o interacțiune echitabilă a antitezelor în Teză care se numește toleranță creștină.⁴ Iată de ce punțile de legătură care sunt în aparență discontinuitățile nu trebuie construite (reinventate), căci ele există deja create de către Legea lui Dumnezeu și îmbină înțelepciunea Învățăturii Sale și învățămintele Ei. Pe ele doar trebuie să le recunoaștem ca atare, să le ocrotim, să le folosim și până la urmă să alcătuim materialul de construcție a unei noi viziuni despre lume prin conlucrare și dialogul dintre *de sine* și *sine* (un fel de monolog în primordial - dialog monologizat) care va însemna automat un dialog și o conlucrare între ele a nivelurilor de realitate (între antiteze în Teză). Cu alte cuvinte să credem, că toate acestea sunt anume așa și nu altfel.

¹Petru Abaii, "Transmulticulturalismul monoteist sau transcendență și creștinism,, Chișinău 2008.

²Petru Ababii,, "Prim adevăr și interpretare în aspect filosofic, sociologic și literar. Criteriile taionice ale gnezei,,. p. 113, Chișinău, 2013.

³ Petru Ababii, !Transmulticulturalismul monoteiat sau transcendență și creștinism, Chișinău, 2008

⁴ Ibidem

Nicoleta LUPU

Iubite...

Se lasă peste zare înserarea,
Tomnatică e vremea și mă cerne.
Iubitul meu, mă strânge-nfrigurarea,
Prin ramuri desfrunzite, vântul geme...

Apasă tot mai greu, pe umeri, frigul,
Când tu mă chemi, dintre copacii goi,
Aș vrea s-ajung, dar te cuprind cu gândul,
Iar zarea ne înghețe pe-amândoi.

Iubitul meu, e timpul să mă vindec,
În toamna ce se scutură de ploi,
Când frunzele îmi cântă al tău cântec,
Și crengile valsează pentru noi...

Cuprinde-mă cu brațele-amândouă,
În taina nopții fără de-nviere,
Și fă-mă o pădure, să mă plouă
Doar ochii tăi, când inima mi-o cere.

Ciobănașul

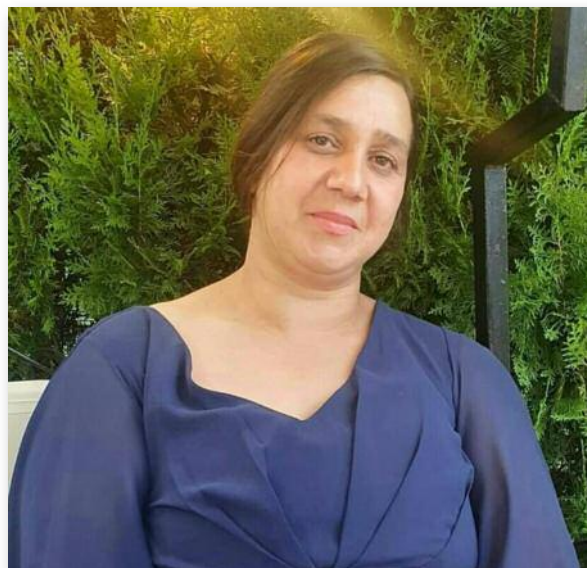
La margine de sat răsare luna,
Și-n ochii goi se-aprinde o scânteie.
Când, lângă foc, își odihnește turma,
Zărește silueta de femeie,

Dansând în para focului, agale.
Păstorul o privește-n mii de chipuri.
Se desfătau făpturile astrale,
În ochii lui adânci, vrăjiți de stihuri.

Și gândul îi destramă, printre stele
Castele de nisip zidite-n pripă,
Iară un prinț încalecă-n tăcere
Un inorog c-o singură aripă.

Din focu-ncins, 'nălțându-se spre slavă,
Priveliștea este deșertăciune,
Arzând femeia-n focul ei de sclavă,
Pe rugul cel nears din rugăciune.

Doi ochi învinși de fumul fără urmă,
Bătătorind, pierduți printre adâncuri,
Nemărginirea lacrima îi curmă,
Clădindu-i rădăcina pe nisipuri.

Arzând în focul minților de lut,
Doi soli trăind cu-atâta-nfrigurare,
Al sortii neștiut deznodământ,
Îl vor afla mult prea târziu, se pare...

Iscându-se, fără de veste, vânturi,
O ploaie peste sat s-a abătut,
Cu firea răvășită printre gânduri,
Păstorul paște turmele tăcut.

... Rămâne-va enigmă printre mituri,
S-au stins, când și-au făcut din lună scut...

Noapte de toamnă

Îmi treieră colbul prin suflet tăcut
O noapte de toamnă bătută de stele,
Când frunzele plâng pe umeri de lut,
Sub norii greoi, tinzând să se spele.

Privirea îmi zboară cu vântul, departe,
Iar gândul mă poartă, tânjind adieri.
E inima rece, dar totuși mă-mparte,
Ea încă mai crede în visul de ieri.

Aud o gâlceavă, departe mi-e duhul,
Povestea cea veche dorind să repete –
Când un stol de cocori străbate văzduhul,
Străpunsu-mi-a timpul cu multe regrete.

... Bezmetică toamnă, nostalgică vreme.
Mai lasă-mi apusul, măcar pentru seară,
Să-i spun nemuririi din nou să mă cheme,
Când frigul din vene devine povară.

Cum ar fi...

O toamnă fără frunze-ngălbenite?
Dar luna fără crater, netedă?
Cum aş fi eu, de-aş fi mereu iubită
Şi florile-n grădină înflorite,

Şi nicio floare veştedă, visând?
Cum ar fi viaţa fără de cusur,
Dar omul fără lacrimi curgând?
Cum aş privi, iubite, spre azur,

Când totu-ar fi albastru sus pe munte
Şi nu aş mai lupta pentru izbândă?
Cum ar fi marea-ntinsă, liniştită,
Şi nu m-ar săruta un val pe frunte?

Cum aş fi eu, să fiu mereu iubită,
Şi tâmpla mea să nu fi fost albită
De sarea care s-a prelins prin cute.
N-aş fi putut să spun, dintre născute,

Filozofia cheamă nelumescul.
Nu aş putea să spun cât am iubit
De-ai fi rămas, nu mai ştiam ce sunt
Şi n-aş fi înţeles ce e firescul.

Cum am fi fost, iubite, fără noi,
Un fel de-a fi... pe jumătate goi...

Gând târziu

Târziu zboară cocorii către lună.
Prin taine care stau nedesluşite,
Străbat în noaptea visului din urmă
Printre gheţari cu-armurile zdrobite.

Mă sorb priviri în file de poveste,
Surâsul stelei amăgiri îmi scaldă.
Într-un galop, făpturile celeste
Prin mine trec, lăsându-mi tâmpla caldă.

Un foşnet plâns de frunze,-n vânturi prinse,
Îmi amintesc care mi-a fost menirea,
Pe bolta goliciunii necuprinse,
Trec stoluri care îmi pătrund zidirea...

O CLIPĂ DOAR MI SE FĂCUSE CER
Tărâmul desfătărilor. Se-arată,
Prin sfânt ecou, o clipă de mister
Spre veşnicia timpului mă poartă.

Gândul

Mi-e linişte în suflet şi mi-e bine,
Cad frunzele, valsând în vânt de toamnă,
Din mijloc de furtună, pace vine,
Nu-mi este frig şi nici nu-mi este teamă,

Şi stropii reci mi-au încălzit obraji,
Iar luna mi se pare mai aproape,
Cocori, pe cerul cenuşiu, sunt pajii,
Ce, de urât îmi ţin, când mă trec ape...

La miază-noapte-au adormit columnii,
Când noaptea tot mai lungă se arată,
În liniştea din mijlocul furtunii,
E gândul meu ce-n visul tău mă poartă.

Ce toamnă peste culme s-a ivit!
De zborul heruvimilor sfinţită,
Pictând la un tablou desăvârşit,
Prin ceţuri risipindu-mă, uimită...

La tâmplă-mi pune albul de poveste,
Mă cerne printre ploile grăbite.
Cerneluri curse din priviri celeste
Ne prevestesc că toate sunt menite.

Toamna

E atâta osteneală
Peste crângul arămiu!
Frunzele, ca-ntr-o răsccoală,
Se desprind de timpuriu,

Şi se duc în pribegie,
Către zările întinse.
Vântul suflă a urgie,
Cât privirile-mi cuprinse...

Legănându-le a jale,
În a timpului clipire,
Aşternându-le pe cale,
Peste-a morţii înrobire.

Norii treieră o ploaie
Prin a frunzelor rugină,
Vântul ostenit îndoiaie
Brazi ce fruntea îmi alină...

Plâng târziul meu în toamnă,
Implorând să mă mai lase,
Să ascult cum cântă vântul
Printre frunzele rămase...

Florin DOCHIA

Lecții de egoplastie

XVI

Remember Nichita Stănescu

Noaptea și-a lăsat peste noi hermina
 Și în întuneric suntem bieți fugari.
 Când în bezne eu coboram lumina,
 Te-am lăsat pe tine luna s-o răsar.
 De te-ntorci în mierea patului visat,
 Brațele dorinței strâns de te-au cuprins,
 Vinul greu de-arome ce-a tot așteptat
 Îl vom bea-mpreună, sub ochiul aprins;
 Astfel că te-nchipui caldă, așteptând
 Mângâierea mea tot mereu promisă,
 Încă să m-apropii, să mă ating blând
 De privirea ta – fereastră deschisă.

*Când cauți în Carte sensul să-l pătrunzi,
 În cuvinte goale n-ai cum să te-ascunzi.*

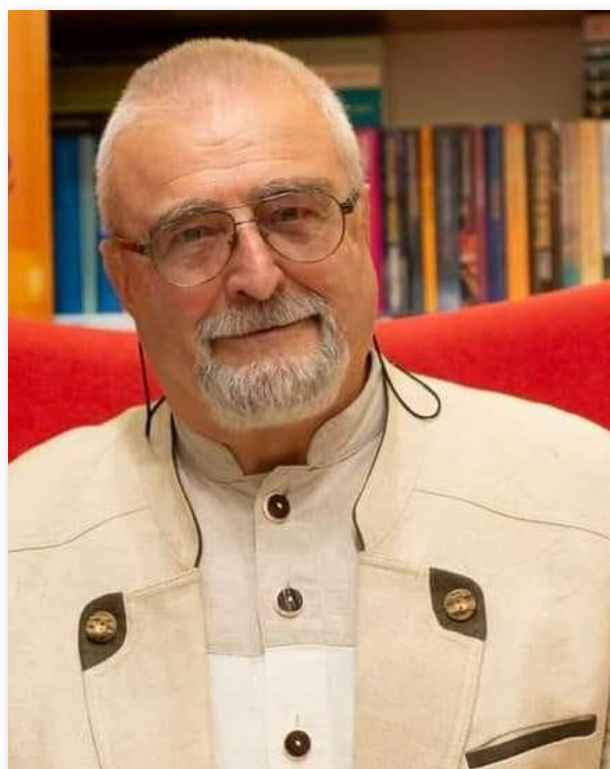
XVII

Iubirea ta-i o temniță suavă
 La care-s paznic neîndurător;
 Prințesă brună, cât ești de firavă,
 Sub manta mea aș vrea să te strecor.
 Pe fruntea ta voi așeza coroana
 De stele ce s-au oglindit în ape
 Și numai tu vei fi de-atunci icoana
 De închinare când nu-mi ești aproape.
 E lumea-alcătuire de capcane,
 Unde târziul vine prea devreme.
 Și când mă cheamă umbre diafane.
 Le-mpodobesc cu false diademe.

*De porți la tine-n suflet o ființă
 Se stinge orice spaimă în credință.*

XVIII

Cum în adâncul mării un scafandru
 Adună mici sidefuri perlifere,
 Aș coborî în ochiul tău și tandru
 Aș căuta strălucitoare sfere.
 Însingurarea-ți este gazdă bună

Și orizontul limită minoră
 Pe care o vei trece când se-adună
 Asurzitoare liniștea sonoră.
 Zâmbește ca și cum mâine există
 Și-alene ți se-așază pe pleoape –
 Neașteptată trecere-n revistă
 Care pe mine nu mă mai încape.

*Pe stânci pustii iubirea să debarce
 De știi că ce-i pierdut nu se întoarce.*

XIX

Eu te-am privit când alergai cu lupii
 Prințesă brună, prin păduri virgine,
 Albinele umpleau cu miere stupii,
 Dar ce-mi păsa pe-atuncea de albine!
 Eu te iubeam cu fără de sfârșire,
 Ți-am spus-o și-altădată în sonete,
 Visam ca nopțile să se înșire
 Cu noi îmbrățișați și să ne-mbete.
 La o fereastră înaltă din New York
 Îmi beau cafeaua și privesc oceanul.
 Vechea-amintire îmi spune să mă-ntorc,
 Dar nu-mi va potoli nicicând aleaul.

*Când depărtarea își ridică scutul,
 Îl sparge cu săgeata sa trecutul.*

XX

A adormit orașul și-i departe
 Rumoarea zilei înăbușitoare;
 Aștepți pe aripile-i să te poarte
 A nopții proaspătă mereu răcoare.
 Astfel te regăsesc din nou calină
 Când zbor de fluturi roșii mă inundă,
 Doar apele izvorului suspină
 Și gușteri fug în tufe să se-ascundă.
 Tu ești un cântec și te-nchid în greieri,
 Să te îmbrace-n voaluri înserarea,
 Când înfloritele câmpii cutreieri
 Și-mi luminezi cu ochii tăi cărarea.

*Nu este altă cale de-mplinire
 Decât o nesfârșită dăruire.*

XXI

Un pictor schițează pe pânza de in
 Tabloul ce-ngheață o clipă-n etern.
 Va fi o lucrare în stil florentin,
 Culorile toate cumînți se aștern:
 Un țărm așteptând corăbii pierdute
 Și eu matelot rătăcit în furtuni;
 În valuri plutind fantome tăcute;
 Căzând peste tine – un zbor de lăstuni.
 O clipă îmi pare că tainic tresari
 Apoi te întinzi lascivă pe iarbă,
 Petale de rouă pe piele-ți presari
 Ca ochi însetați pe ascuns să te soarbă.

*Oricât te-ar prinde spaime clandestine
 Să te-nâlnești din când în când cu tine.*

XXII

Ești singură-n zenit, prințesă brună,
 Să urc înspre tine nu găsesc cărări,
 Iar trecerea-ți văzut-am cum adună
 Pe orizont lumină și întrebări.
 Se-așază toamna prea adânc în mine,
 Pentru răspunsuri îmi pare că-i târziu;
 Noiembrie tot vrea să mă domine,
 Dar tu despre april îmi ceri să scriu.
 Cu tine macii se tot răsfăț-n vânt,
 Zâmbești și merii sunt floare prin grădini,
 De-ajuns îmi este să spui doar un cuvânt
 Și primăvara e-n crângul de arini.

*De te-ascunzi în tine un prea lung răstimp,
 Riști să te trezești captiv în anotimp.*

XXIII

O liniște se scurge din oglindă
 Și-acoperă podeaua din mansardă;
 Privirea ta încearcă s-o cuprindă,
 Dar liniștea începe să te ardă.
 Înflăcărată, prinsă în cătușă,
 Te-mbraci grăbită într-un zbor de fluturi,
 Te înalți la cer și te prefaci cenușă,
 Peste iubiri uitate să te scuturi.
 Un clopot bate scurt în miez de noapte,
 Ecoul lung ce dangățul absoarbe
 Revarsă în oceanul beznei șoapte.
 În loc de stea, rămân fantome oarbe.

*Când pașii-nstrăinării te consumă,
 Întoarcerea e operă postumă.*

XXIV

Zâmbeai sub ploaie și n-aveai umbrelă,
 Cu pas alert treceai pe bulevarde,
 Artiștii ar fi spus că ești gazelă
 Și-ar fi compus pentru-n cvartet de coarde
 Un vals ori un tangou, o tarantelă,
 Iar alții, cu penelul la-ndemână,
 Te-ar fi cuprins pe loc în acuarelă,
 Dar și-n sonetul meu va să rămână
 Această trecere ca o plutire,
 Prințesă brună, blândă, grațioasă.
 În amintirea ta, o mănăstire
 Voi închina, comoară prețioasă.

*Sunt clipe încărcate de magie
 Ce nasc oriunde caldă nostalgie.*

XXV

...Și poate că vine o zi în care
 Timpul se rupe deodată de tine,
 Ai vrea să mai faci o nouă-ncercare,
 Dar e-ntuneric și-n jur doar ruine.
 În tot ce-ai adunat de la-nceputuri
 E prea mult ieri și mâine prea puțin,
 Ai mai putea eșarfele să fluturi
 Pe un peron de gară, clandestin,
 Dar trenuri nu mai trec de multă vreme
 Când nici nu ar avea unde să ducă
 Și prea târziu vine prea devreme:
 N-a mai rămas nimic să te seducă.

*Să nu pierzi clipa când privești în urmă
 Și curgerea luminii lin se curmă.*

Gabriela BOTICI

FRĂMÂNTAREA

Este ziua în care îmi scufund palmele în făină, lăsând-o să-mi acopere degetele ca o pulbere de timp. De trei ani, ritualul pâinii a devenit o parte din mine. În fiecare săptămână, îmi reiau dansul tăcut cu aluatul, împletindu-mi gândurile în fibrele lui moi, ascultându-l cum crește sub mâinile mele, ca o inimă tăcută ce bate în ritmul așteptării.

Fac două feluri de pâine. Una cu drojdie, așa cum îi place bunicii, un aluat crescut repede, ca și cum doar nerăbdarea s-ar putea transforma în coajă crocantă. Cealaltă, cu maia, își ia timp să respire, să se lase modelată de zilele ce trec într-un calm de invidiat. Am început acest proces marți seara, iar vineri dimineață îl voi încheia, când căldura cuptorului va pecetlui lucrarea, transformând-o în hrană, dar în același timp, într-o lecție de viață.

Dacă până acum am crezut că eu frământ pâinea, acum sunt convinsă că pâinea m-a frământat pe mine. Cu fiecare întindere, fiecare pliere, îmi învață răbdarea, așteptarea fără grabă, bucuria timpului netulburat de dorința imediată. M-a învățat să ascult, să simt, să înțeleg că nu orice lucru trebuie să se întâmple repede pentru a fi bun.

Eu, care am fost o furtună întreagă de energie, o inimă mereu în goană, alergând să demonstrez că pot mai mult, că sunt mai rapidă, mai bună, mai disciplinată decât ceilalți, mă regăsesc acum într-o liniște pe care nu o cunoșteam. Viața mea a fost un maraton de cincizeci de ani, fără oprire, fără răgaz, fără să-mi las timp să respir aerul pe care chiar eu îl transformam în vânt.

Dar pâinea mă încetinește, îmi cere să-i dau timp, să-i acord spațiu, să fiu acolo cu ea, nu doar să o fac. Și în acest proces lent și tăcut, am înțeles că uneori, cea mai mare putere nu stă în viteză sau în succes, ci în răbdarea de a lăsa viața să crească așa cum trebuie – cum crește pâinea

mea, în tihnă, până la desăvârșire.

Din păcate acest ritm alert am încercat să-l impun și fiului meu. Am greșit mult cu el. Nimic nu este mai complicat decât să crești un copil care a venit pe această lume fără instrucțiuni de utilizare.

Timpul mi-a arătat că în graba mea de a-l pregăti pentru viață, am încercat să-i impun ritmul inimii mele, fără să ascult bătăile inimii lui. Am vrut să-l învăț să alerge, să fie puternic, să învingă, așa cum am făcut eu. Dar el nu s-a născut pentru lupte, ci pentru căutare. Nu pentru viteză, ci pentru profunzime. Și, fără să-mi dau seama, i-am cerut să fie altcineva decât era.

Mă doare gândul că poate i-am cerut prea mult, că poate i-am așezat pe umeri o haină prea grea, croită după măsura mea, nu a lui. Am crezut că metodele mele – cele care m-au făcut să mă simt puternică, invincibilă – îl vor ajuta și pe el. Dar luptătorilor le plac bătăliile, iar el nu și-a dorit să lupte. A fost ca și cum aș fi încercat să frământ un aluat care nu se lăsa modelat, care refuza să crească sub mâinile mele, pentru că nu era menit să urmeze aceeași rețetă.

El a știut, încă de mic, că fuga continuă nu duce nicăieri. Nu a ținut pasul cu mine, iar eu, încrâncenată, m-am tot întors să-l împing de la spate. Dar cu cât încercam mai mult să-l trag în ritmul meu, cu atât îmi scăpa printre degete, ca un aluat care refuză să prindă forma dorită. Nu am făcut decât să-i arăt, din greșeală, că el nu va putea ajunge niciodată pe vârful impus de mine, să-i creez un fel de handicap de a merge pe un drum pe care nu-și dorea să-l parcurgă.

Mi-e teamă că această neputință de a ține ritmul meu l-a rănit. Îmi doresc din tot sufletul să nu fie așa. Sper că, într-o zi, va înțelege că tot ce am făcut a fost din dragoste, chiar dacă metodele mele au fost greșite. Poate că, atunci când va ajunge la maturitate, va consuma din toate acestea doar hrana pe care poate să o digere sufletul lui.

Dar toate aceste lucruri le-am înțeles târziu, abia când mâinile mele au frământat diferite aluaturi, cu consistențe diferite, fiecare cerând altă atenție, altă răbdare. Am învățat că nu toate făinurile reacționează la fel, că unele aluaturi au nevoie de mai mult timp, că fiecare crește în ritmul său, cu propria răbdare.

Pâinea mi-a arătat că viața nu este o cursă, ci un proces. Că nu ritmul impus contează, ci trăirea fiecărui moment. Și că, uneori, cea mai mare lecție este să accepți că nu toți trebuie frământați la fel.

De ce? Pentru că viața e un fir subțire, o respirație suspendată într-o clipă care poate fi ultima. În goana noastră către „unde va”, uităm că fiecare pas e un loc în sine, fiecare răsuflare e un dar, fiecare secundă e o poveste pe care o putem trăi doar dacă avem răbdarea de a o asculta. Ne grăbim, privind mereu spre vârf, uitând că drumul e cel care ne împlinește.

Dacă urci un munte și ochii tăi sunt fixați doar pe piscul sterp, unde crezi că te așteaptă gloria unei priveliști de ansamblu, vei ajunge acolo doar ca să descoperi că e gol, rece, solitar. Abia atunci vei realiza cât de multe ai lăsat în urmă, cât de multe frumuseți ai trecut cu vederea – iar regretul va fi amar. Ai fi putut privi iarba care freamătă sub pașii tăi, florile ce își deschid culorile inocente, zborul insectelor colorate și lumea

minunată a florilor. Ai fi putut simți adierea vântului, mirosul pământului reavăn, jocul razelor strecurându-se printre ramurile pline de verde. Toate acestea sunt daruri, daruri simple, care hrănesc sufletul și întăresc trupul, iar noi le ignorăm pentru că suntem prea preocupați de destinație.

Nu credeam că voi învăța această lecție de la o pâine. Dar viața are felul ei tainic de a ne trimite profesorii potriviți. Pâinea mi-a arătat că nu doar rezultatul contează, ci și procesul – că frământarea, dospirea, așteptarea sunt la fel de importante ca pâinea caldă scoasă din cuptor. Am înțeles târziu, dar mai bine mai târziu decât niciodată. Și poate că nu e prea târziu să încep să privesc altfel drumul, să mă opresc din când în când, să ascult, să simt, să încep să trăiesc cu adevărat.

Mâinile mele cufundate în aluat sunt o evadare. În timp ce frământ, lumea de dincolo de bucătărie pare să se estompeze, să devină un zgomot îndepărtat. Mă sustrage chiar și de la știrile care inundă ecranele cu neliniște și teamă. Refuz să mă uit, dar bunica îmi face, seară de seară, revista presei. Ea, cu memoria ei uluitoare, cu ochii limpezi care par să vadă dincolo de ceea ce vedem noi. Mi-a spus de atâtea ori că istoria se repetă, că lumea are un ciclu al ei, dar nu pot accepta.

Mă îngrozește ceea ce aud. Nu voi înțelege niciodată grozăviile lumii de astăzi oglindite în ecranul televizorului. Frământ aluatul și mă gândesc la războiul din Ucraina. Pâinea crește încet, în liniște, urmând legile ei blânde. Oare dacă oamenii ar avea răbdarea pâinii, lumea ar fi altfel?

De trei ani, umbra războiului apasă granițele noastre ca o mână grea, întinsă peste pământ, încercând să-l sugrume. Mă tem. Mă tem pentru noi, pentru copiii noștri, pentru ziua în care liniștea ar putea deveni un lux pierdut. Dumnezeu să ne apere de război. De restul ne vom descurca, cum am făcut-o mereu – cu trudă, cu lacrimi, cu speranțe amânate. Dar războiul nu ucide doar trupuri, el sfârșează vise, închide inimile, pustiește sufletele care abia încep să bată. Cei care se vor naște după noi, vor mai ști să iubească? Sau doar să supraviețuiască?

Mă înfioară acest război din Ucraina – o țară devenită un cimitir al răsetelor, unde tăcerea oamenilor este mai asurzitoare decât zgomotele exploziilor. Pe străzile sfărâmate, ecoul pașilor goi se amestecă cu praful zidurilor căzute. Fiecare cărămidă prăbușită spune povestea unui cămin spulberat, fiecare ușă sfărâmată e o mărturie a unui vis frânt. Ferestrele sparte, ca niște fețe oarbe, caută lumea cu o tristețe mută. Oamenii nu mai îndrăznesc să vorbească despre viitor – doar despre ziua de mâine, despre încă o noapte trecută cu trupul nestrăpuns de gloanțe, despre speranța firavă care pâlpâie în întuneric.

Și totuși, chiar și în mijlocul ruinelor, chiar și sub umbra morții, în inima fiecărui om rămâne o scânteie. O flăcăra de neclintit: dorința de a trăi, de a se ridica, de a reconstrui, de a spera. Cu mâinile pline de praf și cu ochii plini de durere, ei strâng ceea ce a mai rămas din viața lor și merg mai departe.

Dar dincolo de acest pământ sfâșiat, în clădirile fastuoase în care conducătorii nu știu cât costă o pâine, nu știu câtă suferință implică și câtă trudă este necesară până crești un copil, acolo unde lumina scumpă a lustrelor de cristal se împrăstie peste hărțile frumos colorate pe masa, dar pătate cu sânge în realitate, acolo, cu rigla și fără suflet, conducătorii decid soarta lumii, acolo se trasează liniile frontului, se distrug vieți, se negociază moartea.

Oamenii nu mai vorbesc despre politică, despre putere, despre rațiunea incertă a celor care le hotărăsc soarta din spatele unor mese îmbrăcate în catifea. Nu mai au timp pentru asta. Ei vorbesc despre supraviețuire.

Vorbesc despre o pâine caldă, proaspăt scoasă din cuptor, al cărei miros pare acum un vis îndepărtat. Despre o cană cu lapte, pe care să o strecoare în mâinile firave ale unui copil ce a învățat prea devreme ce înseamnă foamea. Despre locurile goale de la masă, despre cei plecați și care nu se vor mai întoarce. Despre frica surdă care le bate la ușă în fiecare noapte, odată cu sirenele ce anunță un alt bombardament, un alt oraș sfărâmat sub tălpile războiului.

Îmi redirectionez gândurile de la război și mă întorc la pâinea mea. În aluatul moale și cald, îmi îngrop fricile, durerile, neputințele. Îmi afund palmele în făina albă, ca și cum aș încerca să îmblânzesc lumea, să-i netezesc colțurile aspre, să-i redau tihna.

Cu fiecare frământare, gândurile își pierd din asprime, se domolesc, se tolesc în ritmul lent al dospirii. În această pâine, simplă și tăcută, voi frământa și frământările mele, le voi coace în căldura modelatoare a cuptorului, până când vor deveni ușoare, până când le voi putea rupe în bucăți, împărțindu-le cu timpul, cu liniștea, cu speranța că, undeva, dincolo de tumultul lumii, va răsări din nou pacea.

MARINELA T. DINULESCU

Lăsați timpul să alerge liber cu caii la Letea

Punem bariere timpului
încercăm sub zăbrele să îl ținem pe loc
îl încuiem în secunde, minute, ore, ani, decenii,
centenare, veacuri, milenii
îl încuiem în clepsidre și îl privim ca la Zoo.

Îl privim cum ni se scurge prin piele
și el sapă, sapă, sapă riduri.

Ni se scurge prin păr
și el scurge, scurge, scurge culoarea din el
lăsându-l fără vlagă de alb,
o nonculoare pentru un nonom.

Și el se lasă, se lasă, se lasă peste umerii noștri
făcându-ne mici,
mai mici, mai
mi
c
i
până când ajungem sub nivelul mării
la minus infinit.

Viața și moartea n-ar mai exista dacă am
defragmenta timpul
dacă am pluti cu el permanent
prin toate dimensiunile noastre
liberi de frica de ieri, de azi, de mâine,
de aici, de pretutindeni.

Să aruncăm acele de ceasornic
să aruncăm în aer clepsidrele toate
și tot nisipul să ningă
cu amintiri, cu certitudini cu clipe nesfârșite!

Lăsați timpul să alerge liber cu caii la Letea
sa zboare printre quasari
să rămânem toți cu el într-un zbor permanent!

Ecvestră

Calul tăia lumina în două
în stânga era sunetul cu copita spre lizieră
în dreapta eram eu
privind întunericul
galopând stele.
Coama calului dă râma orizontul în cioburi
copitele aruncau existențe augmentate.

El cu coama spre păsări
peste bariere de vânt și cenușă
eu mai sus
cu fruntea sudată de nori.
El rătăcind roib
printre versurile poezilor slavi
implantând personificări în coaste de zmeur
eu adușmecând silabe
într-un joc al luminii
ce încă nu a apucat să strălucească.
Fractali
frângeam explozii de înalt
printre linii frânge deschise.

Necunoscuți cunoscuți

Fețe încadrate în rame necunoscute
colțuri, unghiuri diferite
ochi de dincolo de culorile curcubeului mă
înconjoară
într-un vârtej sinonim.
Chipuri din necunoscutul lor hașurat mă
gravitează abstract
Știu că totuși
cândva
printre barierele minutarelor
prin metacălătoriile sufletelor noastre
am zburat împreună.
Aripile noastre s-au atins cândva ușor
văzul nostru fără de culori s-a întrepătruns cald
pentru o nesfârșire.
Ne cunoaștem cu siguranță
așa necunoscuți cum ne considerăm azi.
Ne vorbeam printr-un zbor
ne zburam prin cuvinte liberi de învelișuri de
carne și plasmă
ne lăsam ușor de pe o silabă pe alta
de pe o respirație a mea
pe o plutire a ta.
Necunoscuți, atât de cunoscuți.

Fără nori

Zamolxe nu era acasă
era doar peștera lui cu picioare de lună
portalul i se deschidea ochi
cosoni de speranță clătinau apa.
Din spatele stalagmitei
cu pas înghețat
clipocind carbonat de calciu pe o alunecare de
timp
măinile tale spun povestea curgerii sângelui
prin vene carstice de nu ma uita
ochii tăi absorb zborul liliacului singuratic
în căutarea sinelui prelins printre cavitățile
altor ere.
Pașii tăi vorbesc limba dacilor liberi în sandale
romane
și totul
într-o coborâre șerpuită
prin răcoarea tăinuită a galeriilor din calcar

nisip, oră, ieri
și istorie scrijelită adânc în pereți.
Ești un însemn slavon
sunt o particulă dintr-o stagmită terestră
zbor este căutarea de mâine
printre țurțuri și stele
fără noi
fără noi
fără nori.

Freeze

Locurile au amintiri implantate
din creneluri imagini se rostogolesc
în ochii orbi
în inimile clădite din SOS-uri.
Ferestrele călătoresc în timp
dansează cercuri
își trec prin artere istorii de întuneric
cu lumină.
Pavajul ține pașii în palmă
urmele-n inimă
roți își învârt orele
șotronuri întind copilăriile de la alfa la plus
infin.
Cifre
cad din calendare
peste oameni divizați în plus și minus
călători-plus
tatuaje pe nori-minus.
Locurile au amintiri împlântate
în noi sunt doar ziduri.

Grăbiți/ în fast forward

Puncte cardinale împingeau freamătul
spre nucleu
cu tălpi înrădăcinate respiram aglomerația.
Siluete și chipuri își pluteau vârstele într-o
dezordine accelerată de timp.
Urmăream aceleași figuri amestecate în vârste
pășind
pe lângă mine
grăbite.

Mii de tu, mii de ea, mii de el
în diferite momente ale perindării prin viața mea

răstălmăceau existențe.
Pe un catwalk fără întoarcere
oameni își duceau în lesă efemerul
într-o grabă indubitabilă.
Priveam absorbit existențele voastre
trecând grăbite în fast forward
pe lângă un mine imobil.
Oare voi plecați către punctul vostru imobil
așteptând
ca mii de eu spart în diferite vârste
să fiu trecătorii voștri
către lumi paralele într-o goană înfrigurată prin
accelerări de particule
într-un joc etern al trecerii noastre?

Regăsire

Artistul stătea cu capul în mâini
Liniile palmelor sale se încrucișau cu firele de
păr în multiple intersecții vectoriale
Firele de păr îi erau acum linia vieții, linia
iubirii, a destinului
Linii ce coboară spre umeri
Linii ce urcă până la rădăcina gândirii.
Ochii lui închiși deschideau întunericul
Fruntea prin poteci subțiri lansau idei dinspre
azi perpendicular
Gura sa tăcea cuvintele prin văzduhul de rouă
De abia acolo el se văzu pe sine
Era atât de necunoscut sieși!

Poveste dunăreană la Orșova

La țărm Dunărea șoptește
în limbi.
Babilonul
alunecă pași
peste linii frânte și frământări de limbă.
Prin istoria curgerii nopții
Dunărea
întinde lumini dincolo de clepsidre
unește ventricole făcute din țărână și coamă de
cal liber
cu arderi de tot
din adâncuri
din maluri
din stele

din toate lumile cardinale neprivite vreodată
dar care adulmecă urme.
Ochii ies din nopți
și se-aruncă la picioarele trestiei
imitând solzii nurlii
rătăcind către lună.
Ochii se privesc în iriși unii pe alții
leagă noduri
de aici și de dincolo
ochii din ancoră îi privesc pe cei din aripă
cei din nevăz pe cei din văz
se privesc siderând marginile gri ale orașului.
Între țărmuri freamătă ierni și goarne de vase
farul cu picioarele scurte.
Timpurile toate
deapănă universul
într-o fugă sardonică prin palmele noastre.
Albul devine ieri
ieri leagănă un adagio de Bach.
Poveștile fluviului
se nespun în șiraguri
într-o noapte de Babilon rătăcită.

Tunele în noi

Când în noi cresc tunele
ne pierdem în ieri
răsucim fosile să citim clipe
le răsturnăm sisific
săpăm după sclipiri
și uneori găsim apă.

Când în noi cresc tunele
explorăm cuvintele care curg lavă
ocolind pulsații și camere ventriculare
le mângâiem în forma de lacrimi
linii curbe ni se-așează pe umeri
descoperim lumina pe sub frunze de laur
ferigi descompuse pe sub bătaia de inimă
fără ecou.

Când în noi cresc tunele
Clipe cu mâneci ridicate pleacă prin galerii
În sunet de liliac
Din stactite curge nisip și sânge și plasmă
prin ridurile clepsidrei cu ochi de metal.

Când în noi cresc tunele
regăsirea se-așează pe-o bancă
numărând cum trec așteptările pe sus
către cuiburi.

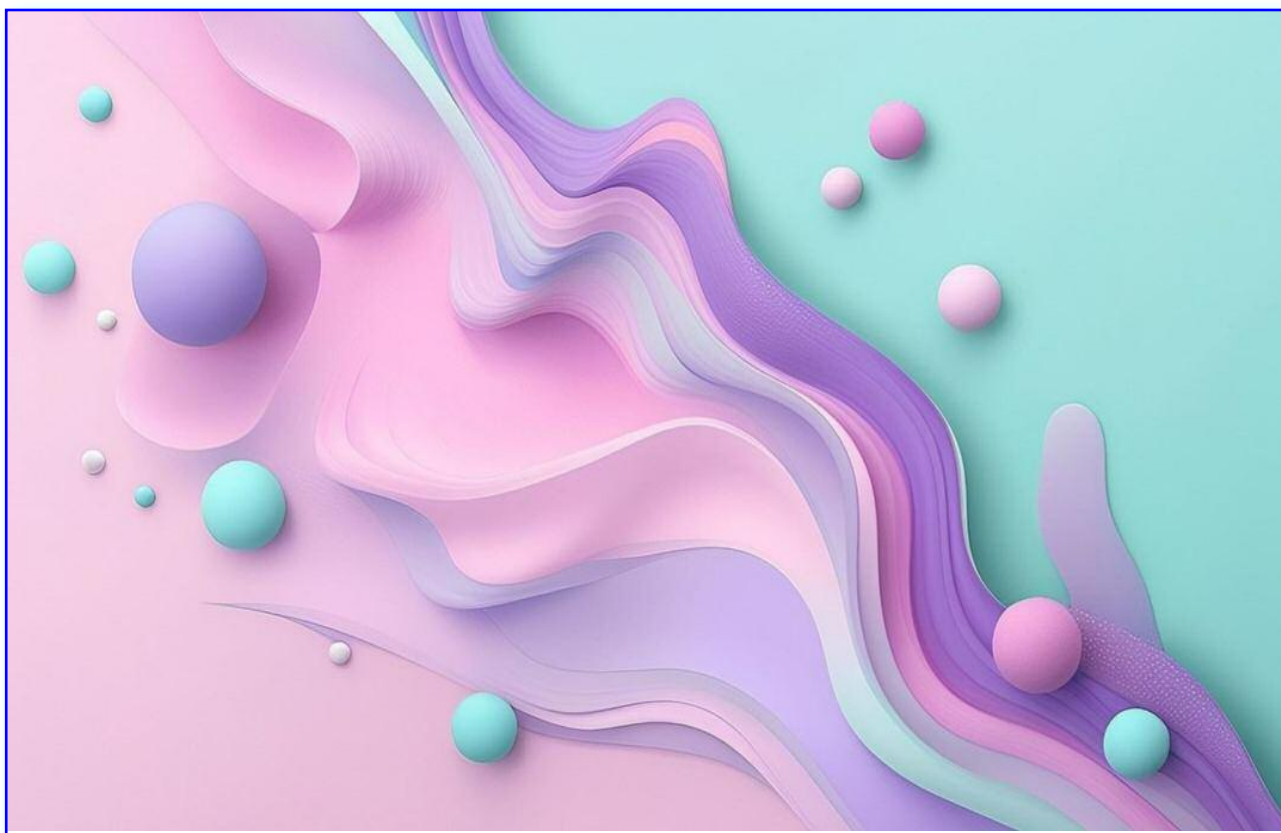
Universuri la puteri infinite

Mi-am legat într-o zi cerul de mână
cu o creangă de laur.
De atunci pretutindeni el calcă zboruri
alături de mine.
În spațiile mici mă așteaptă cuminte la geam
cu tâmpla culcată pe linia vieții.
Uneori scoate limba și-mi arată ceasul.
Când se plictisește
mă trage afară din clipe
Acum de exemplu mă urmează prin toate
ungherele
dă din coate și recită din Rilke.
Într-o zi cerul se va trezi primul
eu îl voi însoți pretutindeni atunci.
mă voi strâmba la geam când el se va afla
închis în spații mici.
Voi fi într-o zi nesfârșitul

voi aștepta cerul afară
să termine de înșirat cuvinte de nisip
prin clepsidre etanșe.
Vom pleca apoi legați unul de altul
prin vene de sevă comune
două nesfârșituri printr-un timp nesfârșit
multiple universuri să ridicăm
la puteri infinite.

Peisaj citadin

Linie punct fluture univers
un pod tatuat către nord
șapte coline își pleacă urechea spre strada
pavată cu bune intenții
spre stânga o turlă
dincolo de dig elefanți calculează aria cercului
și fac electrocardiograma unui iaz. Narcis e
acolo
răvășit
privindu-se fix de câteva secole.
Eu?
Doar observ panoramic
peisajul urban din inima ta.

ANDRA PAULA DUMINICĂ

TESTAMENT

Când păcatele înmuguresc
sub cer
îngerii aleargă bezmetici
cu aripile tăiate

au băut otrava dulce
a păcatului

iar noi ne simțim
deasupra soarelui
Cain și Abel

Dumnezeu nu ne-a ascultat și
a scris
încă un păcat
sub fruntea noastră

Fiecare sămânță
are nevoie de apă
chiar dacă
va deveni buruiună...

ÎN BISERICĂ...

... tămâia are alt
miros mai decolorat
ceara curge peste icoane
iar păcătoșii
se căiesc printre păcate

Când pleacă
uită de frați, nu
le mai pasă de izbăvire

În această
falsă mândrie
clopotele se izbesc
de gura lor
totul este
lăudabil
dar
nefolositor când ești
om și nu sfânt...

Atunci
ochii vorbi-vor
și părul va fi scară
spre mintea ta...

OMUL...

... întins
sub un tei
uită de viață

Adunătură ordinară
de timp
va apune cu
următorul amurg

Existența
îl transformă într-un
sens plâpând

Cutie îngropată
în lutul ceresc
marcată cu o cruce
din lemn
amintind de răscrucea divină
pentru că
da!
Dumnezeu face minuni...

METAMORFOZĂ

Când se lasă ceața
și abia zărești
vulturul ce se izbește
de stâncă
nu jeli moartea ci privește
libelula
din apă s-a născut

Nici omida nu are frică
de aripi
de ce ai avea
tu?...

ACOPERIȘ

Exersăm litera A
și
după ce ne plictisim
sărim la
Z

Între timp
ne ofilim de dorul B-ului

Greu să clădești scopuri
din noroi
pentru ca
apoi să țâșnească
din tine
variate semne de întrebare

Dacă îi faci acoperiș
sufletului
gura va fi cusută

CÂND CERNI...

... firimiturile rămase
după ospățul vremii
Timpul
curge timid
în scorbura amurgului

Cariile gravează
în lemn un
nume bătut de vânt

Tu
sorbi din ceașca amintirilor
surâzând amintirii
chipului de lut...

BUNICII...

... grăbesc revederea
pe o altă
bancă din Cișmigiu...

Praful bibelourilor rămâne
în grija ta
ușa trebuie încuiată
și ferestrele asemenea

Tabloul
agățat de perete
amintește de prima zi

Aștepți întoarcerea lor
dar
ticăitul ceasului înțeapă
secunda

Mai prinzi amurguri...

Când plopul nu mai dansează
te grăbești și tu...

SE PREFERĂ...

... rutina
și setul de reguli

Un fel de biblie socială –
unul reușit, altul...
defect

Auto-etichetare sau
practică păgână
dar
marionetele cu suflet
mărșăluiesc în fiecare
dimineață
dau din coate
la metrou până
își iau zborul

Joacă șotron
pe rebusuri necompletate
pe deziluzii încarnate
până ce
materialul începe să miroasă
a mușgai...

LECȚIE DE ECONOMIE

Este inflație
în rândul oamenilor –

Fiecare
are pușculița sa
în care îndeasă
propriile interese

Nu se duce la bancă
nici nu investește
le îngroapă
alături de ce poate

Tot ce se vrea făcut
costă
și e scump

Trocurile sufletești sunt
neprofitabile –
ce se înghite sau
se spune
este notat în catastif

Cineva ține
evidență
și toți ne ferim
de insolvență...

ÎNSTRĂINARE

În ziua aceea fiecare
a decis să îmbătrânească
separat

Firul ierbii
răsărit din inimă
taie
nu mai mângâie cum
îi era
obiceiul păgân

Nu găseam urma greșelilor
dar
am învățat să îngropăm
iubirea
pe verticală
pentru a nu trăda
crima săvârșită

Fruntea era hârtie
mototolită de amintiri
înnobilată de creionul ce
își striga uitarea

Inerția înțeapă în răstimpuri
se încarnează în noi

Cine s-ar fi gândit că
nu vom mai putea respira?...

EGOISM

Deseori ne încercăm
nevoia de a iubi
mai mult decât
iubirea însăși

Construim imaginile
trecutului
încercăm a repara
diferențele altui suflet

Nu înțelegem de ce
culorile nu se schimbă
chiar dacă le repictăm
șapte vieți
dar nici perspectiva
nu modifică unghiul cognitiv...

Cezara RĂDUCU

un tren de noapte mă deșiră

rabd de friguri dinainte de copilărie
o țesătură stranie
ca un genunchi de căprioară
sângerând
îmi zgâlțâie uneori fereastră visului
și iar mă făgăduiesc tuturor iernilor
care și-au lăsat ultimul cer în mine

o stea logostea
două stele logostele

trupuri de fântâni linse până la os
doar când vin spre tine
Dumnezeu tace

Eu, tu și Cehov

adu-mi flori
multe flori de câmp
câteva trenuri
albe să fie
o călătorie fără personaje
umbra lor despletită
și vei auzi apele cum lipsesc din mine
dă-mi o absență
păsări plutitoare pe umăr
nu o să înțelegi
fericirea e pasul rupt al unei femei
care a visat înaintea ta

și nu numai...

câte lucruri se pot așeza între oameni...
niște semne de recunoaștere
pentru mai târziu

lampa cu gaz dăruită azi cu tot cu
copiii amăgiți vreodată în jurul ei
și toate cuvintele
lăsate pe streșinile orașului
frunzele de arțar argintate
de-un prieten
și zilele bune
despărțite de cele rele pe-o pagină
de mâna unui poet de provincie

de câte ori îți semăn
mă aleg

se pare că m-am ars

îmi ajung
un singur om cu o inimă
legată de încheietură
copilul mirosind a pâine
și așternutul crud
scurs peste dulcea împăcare a zilei

nimeni nu știe
când vin frunzele înapoi

cursa de sânge

supun lumea
într-o singura întâmplare
ca o allumeuse într-un fleurt
cu umbra pierdută în oglindă
dar
nu știu să-mi desenez cicatrici

nud în ulei întins pe aer

un valț șchiopătând
pe buza uliței din sat
mai zaharisește
inedia zilelor noastre

vom fi egali cu păcatul
ne vom răsfira în lumină
mușcând din lemnul bisericii

până mâine
nu-mi trimite cocori
ei nu cunosc decât o limbă de argint

învață asta ca pe un psalm păgân:
poezia noastră
a încremenit toamna
într-o fereastră albă

duminica ne luăm în seamă

numai duminica avem viață în reluare
ne alegem alt nume
apoi scoatem toate întâmplările din noi
le punem frumos din nou în ordine
una oarecare, nicidecum aleasă
spre seară
vom încheia profilul zilei
între două gânduri
fragede ca niște pahare de șampanie

Dumnezeu ne va striga numai noaptea
altfel

ar putea fi ceva

poate felul unic
în care aduna maci să-i așeze în tablouri
sau nu, nu e asta
sigur e întrebarea aceea care
se plimbă alene pe marginea ideii
că matematica ar putea rezolva
ecuația dintre umbra răsturnată a femeii
și constanta sa într-un bărbat

asta ar fi ceva emoționant
în rest, forme nesigure de tăcere

doar la radio se aude
vocea morților care dorm

George TEI

SUNT PREA SĂRAC...

Sunt prea sărac în astă lume bună,
Dar nu mă las răpus între dureri...
Adopt mișcarea leului când ceri
Să mă retrag, să nu aud cum sună

O literă trădată de tăceri.
Redau, în vers, iubirea mea nebună,
Reinventând poemul ce adună
Trecute gânduri... **Eul** meu de ieri

Nu îndrăznește-a merge mai departe.
Stă și așteaptă altă vreme care
Se va roti pe fiecare parte...

Apoi, căzut în marea depărtare,
Îmi voi urca spre ceruri noua **Carte**
Să știu că **Nemurirea** mă mai are...

NU MAI TREC...

Nu mai trec demult pe strada ce ducea către
niciunde,
Pașii caută doar umbra, inima trece călare
Printre teii singuratici ce își tânguie sub soare
O poveste nemurindă care nu va mai răspunde

Unor alte începuturi ce s-ar îneca în mare.
Pentru ce să se înalțe sub tăcutele secunde,
Unde să își regăsească veșnicia 'celeii unde?
Vor mai sângera regrete... Timpurile călătoare

Genera-vor alte timpuri transformate în suspine.
Cu tăcerea de te lauzi, crezi că viața te susține
În această lume crudă ce se laudă pe sine?

Dacă nu îți aperi drumul rătăcit între Cuvinte,
Cine îți va crede visul și căderile în tine?
Viitor rămas în urmă și trecut cătând 'nainte...

SONET TEATRAL

Se sting lumini. Cortina... indigenă.
Un tânăr brun ucide o cadână;
Ancheta ce începe se amână
Că victima lipsește de pe scenă.

Le mai vedem pe marile artiste
Ce se strecoară printre vagi mistere,
Când criminalul se arată, piere,
În gara-n care flutură batiste.

Începe actul doi, așa se pare,
C-un jude chel ce nu are astâmpăr,
Când asasinul cere apărare.

Cortina cade... piesa se termină
Și dânsul – acuzatorul fără păr –
Sărută condamnatul pe retină...

CUM SĂ MAI DAI?...

Cum să mai dai, când toate-s cu măsură
Și cum să umbli printre cei ce mor,
Când alte umbre lunecă-n amor
Și-aceiași **Cer** nici astăzi nu se-ndură

Să se revolte și să spună: „or
Să țină cont de vechea mea **Scriptură**,
Negându-și aplecarea către ură,
Sau se vor stinge-n nemurirea lor?”.

Și tot gândim că nu avem ce face...
E prea târziu să îi întorci, să-și facă
Încă o cruce, chiar de nu le place!

Să fie pe vecie sau să-și tacă
Ultimul vis. Dacă vor spune: „drace!”
Tu îi ascultă, dar te-ntreabă: „dacă...?”

CĂ M-AI RĂNIT...

Că m-ai rănit, îți cer decapitarea
Amiezilor pe care le mai am;
Murind, voi deveni un alt **Priam**,
Egalul tău și, nesfârșită, marea!

La geamul alb de noapte mai suiam
Iluzii pronunțate-n amânare,
Aceleași renunțări, dar de ce, oare,
Te-ai reîntors când viața-mi resciam?

Așa să fie **Toamna** de uscată?
Mari întrebări într-un destin imun,
Aprind târziu lumina din mușcată

Și nu mai știu ce umbră să îi pun!
Acum, că și ideile îmbată,
Găsim din nou un numitor comun...

ȚES LUMINA LUNII...

Țes lumina lunii coborâtă-n iie.
Țar al lumii care astăzi nu-și dorește
Țarina aceasta semănând a pește
Țol pentru o viață și pentru vecie...

Țintirimul vieții își mai regăsește
Țipătoare lacrimi... Se întorc să fie
Țarmuri de neliniști către nostalgie.
Țin în mână sceptorul ce mă preamărește!

Țeasta mea asudă pentru ce nu știe,
Țopăi și mă bucur că îmi cresc aripe;
Țintă pentru alții, pentru mine vie,

Țărăneasca-mi țară vrând să se-nfiripe.
Țarc, dintotdeauna, fost-a noastră glie! –
Țipă-n toți nesomnul ultimelor clipe...

MI-E TEAMĂ DE IUBIRE...

Mi-e teamă de iubire... Și de culori mă tem!
Încă o noapte albă... Fără să caut scuze,
Rămân pe totdeauna printre idei lehuze,
Șoptindu-ți prima dată amnezicul “je t’aime”.

E primăvara iernii și ale tale buze
Îmi caută privirea, dar astăzi nu mă tem.
Lași să îmi treacă frica și încă un totem
Mi-l dăruiești acuma... Cine să îl refuze?

Mă-nfășuri în tăcere și cad în adormire,
Îmi spui că nu te merit și te retragi apoi
Și totuși te apropii de mine, să se mire

Un ultim gest pe care nu l-am trăit în doi.
Dar mă cuprinde roua și caut izbăvire
Și înc-odat’, **Iubire**, genunchii îi îndoi...

RĂMÂN...

Rămân să caut ziua ce mă trece.
Retras între tăcere și uitare,
Reper fiindu-mi cel ce nu mai are
Răspuns la toate câte îl petrece.

Refac în mers un drum care mă doare,
Rănit fiind, îmbrac o haină rece,
Resping idei ce vor să mă înece.
Recunoscut chiar și de înserare,
Reneg poeme care nu mă vor,
Recunoscând că ele nu-mi dau pace –
Renasc și azi în clipa unui dor,

Reinvestesc un vers care îmi place,
Revin să beau de la al său izvor,
Răspund în gând și mă așez pe ace...

ATÂTA ZIUĂ...

Atâta ziuă n-a mai fost nicicând!
La umbra mea voi înflori vreodată?
Istoria va scrie la ce dată
Ne-am amăgit, sub seara ta trecând?

Ar fi destul să te ating? Trădată,
Rememorezi o altă viață, când
Aveai doar mărul și un tei în gând;
De amintiri te simți mereu prădată!

Uitând ninsoarea unui alt sonet,
Lăsăm în urmă litera să sune,
Etichetăm pictura lui **Monet**,

Sărim din stea în stea cu sfiiciune
Ca să lăsăm perpetuu amanet,
Urania, altă dimensiune...

PENTRU O CLIPĂ...

Pentru o clipă am crezut că pleacă.
Puteam rămâne și în locul ei;
Priveliști sumbre, printre funigiei,
Pluteau deasupra apei care seacă...

Părea că marea nu dorea să-i iei
Portretul înserării ce îneacă
Pagina albă care se apleacă
Peste un vers al unor vechi idei...

Poteci ivite către altă lume,
Prevestitoare, nu știu pentru cine,
Pătrund adânc, dar fără să-și asume

Plutirile către acel ce vine.
Petreci și luneci fără niciun nume,
Pândind un colț de Cerdoar pentru tine

DACĂ ÎȚI SPUN...

Dacă îți spun că te doresc în mine
Amiază caldă, liniște nebună,
Necunoscută floare ce adună
Inimi flămânde, amintiri străine?

Exiști de astăzi litera ce sună
Lângă un trup ce vrea să își aline
Aste dureri, dar și suiri divine
Căzute, de atunci, într-o lacună.

Aștept îndemnul tău să mă apropii!
Legat de tine, fi-voi mai departe
Iubitul rău vânat de alte dropii.

Fă-ți timp și pentru mine, dar fii parte
Acelorași dorinți. Apoi, cu plopii,
Rămâne-vom uniți și-n altă **Carte**...

CÂND EU MĂ-NDREPT SPRE TINE...

Când eu mă-ndrept spre tine și te revăd culcată,
Cu aripile strânse într-un domestic zbor
Cad pradă-nstrăinării și regândesc să zbor
Cu gândurile toate, fără prejudecată.

Asemenea albinei, culeg priviri, cobor
Și mă ridic spre soare cu inima cutată
Că ți-am lăsat, doar ție, o literă plecată
Spre nu se știe cine, prin viață trecător...

Își va întoarce umbra ce, încă, își petrece
Pe lângă tine noaptea și inima pe care
A ținut-o veșnic în pieptu-i mult prea rece,

Dar n-a știut a prinde o ultimă plecare.
Cu rana redeschisă, cu sine se întrece,
Găsindu-și în iubire propria vindecare...

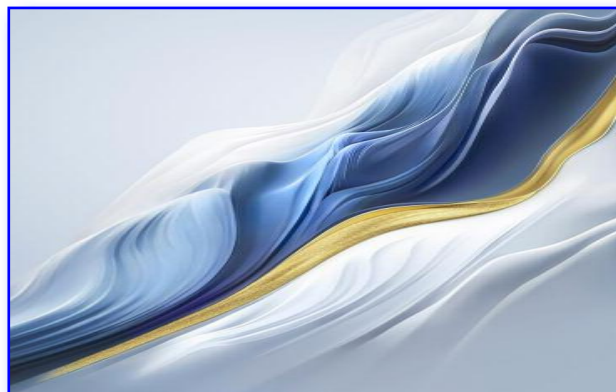
SĂ NU MĂ PLÂNGI...

Să nu mai plângi, iubito, nici dacă mă voi duce! –
Să-ți re trăiești mirarea... Venit-a rândul meu.
Stăpân pe gândul care m-a rătăcit mereu
Stau tot în așteptare, să-mi facă a mea cruce...

Străinului din mine îi trebuia un Eu! –
Singurătăți bolnave și clipele caduce
Se înfiripă-n seară, în iriși să usuce
Seninul vieții mele rătăcitor și greu.

Sculptându-mi nepăsarea din visele trecute,
Sar peste toate-acestea și intru în tăceri.
Sub pavăza ideii, atâtea gesturi mute

S-au rătăcit pe drumul ce dus-a nicăieri.
Strâng și acuma ploaia ce nu vrea să se mute
Sub dorurile mele ce s-au pierdut de ieri...

POȘTA REDACȚIEI

În majoritatea trimiterilor către redacția revistei noastre, „Contrast literar”, sunt poezii în vers liber pe care le citesc și, pentru a le îmbunătăți, zic eu, fac anumite corecturi pe text. Le fac numai pentru a scoate în evidență profunzimea versului. Vă spun că urăsc comparația! Și eu „am păcătuit” la începuturi, dar mi s-a explicat: comparația explică versul anterior... Astăzi le mulțumesc mentorilor mei, Valentin DEȘLIU și Nicolae V. COBAN, Valeriu FILIMON și Ion ROTARU. Vă cer iertare pentru această introducere, dar încerc să vă explic: comparația nu face „casă bună” cu Poezia!

Primesc materiale cu aprecieri adresate mie: „Vă salut maestre” sau „Trimit câteva poezii pentru revistă. Mulțumiri cu stimă și prețuire!” și alte asemenea laude adresate mie. Vă înțeleg! Poate, sunteți sinceri în ceea ce spuneți, dar pe mine nu mă „gâdilă” asemenea calificative...

Poeziile citite, poate nu vor intra în revistă, nu au pentru ce să mulțumească! Apoi, suntem un colectiv, meritul apariției materialelor acestora în revistă se împarte la patru! Nu depinde numai de mine apariția lor în revistă.

T. L. – București: Dacă scrieți poezie în vers clasic trebuie să „struniți” prozodia. Poezia este un întreg – cântec, ritm, metrică...

V-am explicat în particular cum trebuie procedat. V-am spus, așa cum mi s-a spus mie pe vremea când făceam aceleași greșeli ca ale dumneavoastră.

B. C. – Șomcuta Mare: Mai trimiteți, nu numai trei poezii, pentru a putea face o selecție serioasă și a ne edifica asupra potențialului poeziei dumneavoastră.

S. A. D. – Regret că nu vă putem publica poeziile. Mai ales că ne-am cunoscut la o lansare de carte. Poezia dumneavoastră li se adresează copiilor. Deci...

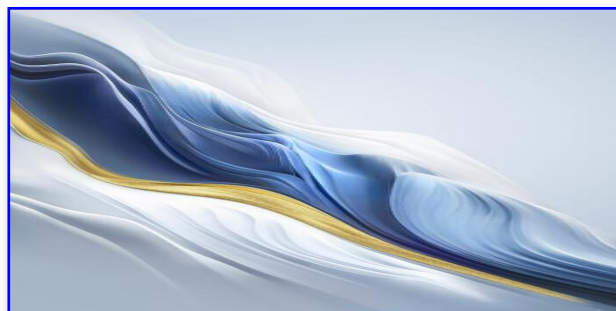
B. C. – București: Cu părere de rău, poeziile nu au reușit să convingă ceilalți membri ai colectivului de redacție, dar prietenia noastră, sper, nu va fi afectată. Ți-am spus că ai căzut într-o mulțumire de sine care nu te avantajează. Succes în ceea ce faci mai departe...

G. P. – Sibiu: „Numele meu este sunt un începător în ale scrisului, poezie și proză. Vă propun, pentru eventuala publicare în prestigioasa revistă pe care o conduceți, câteva poezii scrise de mine”.

Ce vă spuneam la început? Ce poate spune „Poștașul” în situația aceasta? Îl doare inima, refuzând textele, dar poeziile nu pot fi, deocamdată, publicate așa cum sunt! Încă o dată regret, pentru că sunt scrise în vers clasic, știindu-se că iubesc această formă poetică, dar nu pot trece peste regulile impuse de colectivul nostru.

Problema este că nici nu pot „intra” în toate poeziile dumneavoastră! Nu ar mai fi poezia autorului... În majoritatea poeziilor lipsește rima, suferă metrica poeziei care duce în zona prozaică... Dar nu cedați, veți afla în câțiva ani ce vă cere poezia. Bănuiesc, deși nu vă cunosc, că sunteți un om ambițios, pentru a dovedi, în primul rând dumneavoastră, că merită să continuați a scrie... Succes și poezii faine, vă doresc!

POȘTAȘUL

Contrast literar

Cuprins

- Poetul invitat – Nichita STĂNESCU / C2, 1
Editorial – Cristina DELEANU, BOMBOANA PE COLIVĂ / 2
Poetul invitat – Liviu Ioan STOICIU / 4
Poetul invitat – Mihai MERTICARU / 7
Atitudini – Eugen CRISTEA MAȘINA ȘI CĂRĂMIDA / 9
Poetul invitat – Constanța POPESCU / 11
Poetul invitat – Daniel MONTOLY (Traducere și prezentare: Elisabeta Boțan) / 13
Lecturi – Petru ABABII (Iosefina Schirger) / 16
Poetul invitat – Adrian Vasile IFTIME / 19
Poetul invitat – Ivan POZZONI / 22
Poetul invitat – Laurențiu DRĂGUȘIN / 27
Proză – Bogdan Alexandru HAGIU, Salonul de coafură / 30
Poezie – Ilinca STURZA / 38
Prin lumea largă – CORNEL PĂUNESCU, Note de călătorie: Maramureș / 40
Proză – Ion DULUGEAC, Limba mamei Uța / 45
Poezie – Tania NICOLESCU / 49
Eseu – Petru ABABII, Emoție și raționament / 52
Dialog – Liliana Popa, Interviu cu Narcis Dorin ION / 53
Lecturi – Leonida IVEL (Ionuț Calotă) / 61
Eseu – Petru ABABII, Lumea în viziune transcendențial-creștină / 63
Poezie – Nicoleta LUPU / 66
Poezie – Florin DOCHIA, Lecții de egoplastie / 68
Proză – Gabriela BOTICI, FRĂMÂNTAREA / 70
Poezie – MARINELA T. DINULESCU / 73
Poezie – ANDRA PAULA DUMINICĂ / 77
Poetul invitat – Cezara RĂDUCU / 79
Poezie – George TEI / 81
Poșta redacției / 84

Ilustrația copertelor:
1 - Nichita STĂNESCU - portret;
4 - George TEI

Director: Prof. Univ. Dr.
Ing. **Cornel PĂUNESCU**
fondatorul revistei

Senior editor:
Eugen CRISTEA

Editorialist:

Cristina DELEANU

Reporter:

Liliana POPA

Redactor-șef:
George TEI

Redactor-șef adjunct:
Andra DUMINICĂ

Colegiul de redacție:

Liviu Ioan STOICIU

Elisabeta BOȚAN

Nadia URIAN

Texte propuse spre publicare se trimit pe adresa de
e-mail: tei_george@yahoo.com
Responsabilitatea pentru conținutul textelor revine în
exclusivitate autorilor.

ISSN 2784 – 384X

ISSN-L 2784 – 384X

SONET CXXXX

Mi-e teamă de iubire... Și de culori mă tem!
Încă o noapte albă... Fără să caut scuze,
Rămân pe totdeauna printre idei lehuze,
Șoptindu-ți prima dată amnezicul «je t'aime».

E primăvara iernii și ale tale buze
Îmi caută privirea, dar astăzi nu mă tem.
Lași să îmi treacă frica și încă un totem
Mi-l dăruiești acum... Cine să îl refuze?

Mă-nfășuri în tăcere și cad în adormire,
Îmi spui că nu te merit și te retragi apoi
Și totuși te apropii de mine, să se mire

Un ultim gest pe care nu l-am trăit în doi.
Dar mă cuprinde roua și caut izbăvire
Și înc-odat', Iubire, genunchii îi îndoi...

George TEI